

Ivan Antić

SVEST I PROSTOR

Ivan Antić

SVEST I PROSTOR

Beograd, 2026.

Autorska prava teksta zaštićena su
u Autorskoj agenciji za Srbiju.
Može se besplatno umnožavati
za srpsko jezičko
područje samo za ličnu
nekomercijalnu i neprofitnu upotrebu

SADRŽAJ

Uvod
Prvi deo - Ispoljavanje prostora
Dvostruka priroda prostora
Razna svedočanstva o dvojakoj prirodi stvarnosti
Ispoljavanje svesti i prostora kroz dimenzije
Zemlja je temelj svih dimenzija
Drugi deo -Ispoljavanje svesti
Dvostruka priroda svesti
Istovetna priroda ispoljavanja svesti i prostora
Ne-hercijanska i hercijanska proda svesti u ljudskom iskustvu
Razumevanje zla i patnje
Um sve kreativno deli i spaja
Prelivanje dvaju polja u prirodi i ljudima
Deo treći - Sjedinjavanje svesti i prostora
Sjedinjavanje svesti i prostora kroz kosmičke procese i ljude
Direktno sjedinjavanje svesti prostora kroz ljudsko biće
Praktične vežbe
Osnovne vežbe za telo i energiju
Tai chi chuan - za osvešćenje prostora
Gledanje u sunce
Kontinuitet svesti pomoću rekapitulacije jave i sna
Psiho-energetski uvod u meditaciju
Meditacija svesti čistog prostora
Jedna energija, jedna svest, jedna čestica

Nepokretno kretanje
Dimenzije objedinjuju uzročnost i trenutnost
Razumevanje vremena je ključ buđenja
Trajna promena u nama

UVOD

Ova knjiga posvećena je razumevanju prave prirode svesti i prave prirode prostora.

Koliko mi je poznato, do sada su se mnogi bavili uglavnom sadržajima svesti i prostora, a ne samom njihovom suštinom, ponajmanje njihovim jedinstvom. Manjina koja se bavila njihovim jedinstvom, a to su oni koji praktikuju meditaciju prema budističkom i Patanjđalijevom učenju, koliko je meni poznato, nisu objasnili prirodu svesti i prostora razumljivim jezikom ljudskog iskustva, niti su je povezali sa iskustvom drugih duhovnih tradicija i nauke; njihova svedočanstva ostala su subjektivna i mistična.¹

Razumevanje suštine i jedinstva svesti i prostora direktno vodi do razumevanja naše prave prirode ili ljudske suštine.

¹ Najbliže iskustvu koje ovde opisujem dao je Dr. Jacobo Grinberg Zylberbaum u svojim delima i teorijom o sinergiji (*The Sintergy Theory*). Ono što se ovde razlikuje od njegove teorije jeste otkrivanje viših dimenzija i priroda delovanja apsolutne svesti u različitim dimenzijama; da čovek ima viši um (koji ga spaja sa apsolutnom svešću) i niži um (koji je ograničen telom i čulima); da je čovek sačinjen od svih dimenzija i da ipak postoji „sudbina“ koju je kreirao čovekov viši um kao plan rada nižeg uma; da niži um ne može da kreira svu realnost već samo onu koja mu je dostupna u ličnom iskustvu, i u skladu sa planom višeg uma; da je apsolutna svest zapravo nepokretna kao prostor a da je sveopšte kretanje i stvaranje samo stvar iskustva nižeg uma. Zbog svega toga ne postoji nikakva iluzija, sve je stvarnost - stvarnost apsolutne svesti. Treba samo razumeti prirodu različitih dimenzija i logiku njihovih ispoljavanja. Nerazumevanje prave prirode različitih dimenzija jedne iste stvarnosti stvara sve moguće iluzije. To je tema ove knjige.

Takođe delo *The Creative Process in the Individual* (London: Stead, Danby and Co) od Thomas-a Troward-a (1834-1916) iznosi slične ideje koje se ovde nalaze.

Moje direktno iskustvo jeste da su *čist prostor*, u kome se sve zbiva, i svest koja sve opaža i razume, u svojoj suštini jedno isto, i da je njihovo jedinstvo naša suština ili duša. Zato samo svešću duše možemo da razumemo pravu prirodu svesti i prostora - kao i sve njihove oblike ili sadržaje, sve što se događa.

Prostor i svest imaju ista svojstva: prostor sve obuhvata (i nadilazi), svi mogući objekti, sadržaji i događaji zbivaju se u prostoru; isto tako svest obuhvata odnosno osvešćava (jer nadilazi) sve moguće objekte, sadržaje i događaje.

Možemo za trenutak pogledati još dublje u neke do ključnih detalja koje ova knjiga obrađuje. Reći ćemo odmah da objekti ne postoje unutar prostora već da se sam prostor trenutno pretvara u sve moguće objekte, događaje i sadržaje.² Vreme je samo posledica takve modifikacije prostora. Isto tako ne postoji svest unutar prostora već je svaki objekat, sadržaj i događaj manifestacija svesne namere, odnosno same svesti; cela priroda je izraz inteligentnog dizajna.

Možemo reći da su svest i prostor jedno isto koje se ispoljava dvostruko: subjektivno i objektivno. Subjektivno se manifestuje kao svest u individualnim bićima a objektivno kao prostor u kome biće postoji. Jedno bez drugog nije moguće.

Svest se ispoljava kao prostor i vreme tako što kreira živa bića koja imaju dovoljno razvijene organske sposobnosti da mogu da imaju čulna opažanja, koja služe kao oruđa za delovanje svesti u prostoru kroz individualna bića, koja tako postaju svesni subjekti. To je opisano u kosmološkoj teoriji zvanoj *Jači antropički princip* (SAP). Cela priroda ili kosmos postoji ovakav kakav jeste sa svrhom da stvori svesnog subjekta. Svest prostora je individualizovana u svesnim

² U svojim prethodnim knjigama (Fizika svesti, Buđenje) detaljno sam objasnio kako se to događa putem „božanske čestice“, koja je trenutna suprotnost apsoluta i koja se trenutno prikazuje kao mnoštvo čestica, kao celokupna „materija“.

subjektima i oni na sve moguće načine osveščavaju postojanje kroz sva moguća životna i kreativna iskustva; kroz nauku, kulturu i civilizaciju, sve do spoznaje smisla svega i ponovnog sjedinjenja svesti i prostora (i transcendencije vremena u kome se oni ispoljavaju) - kao najvišoj stvarnosti.

Naime prostor se ispoljava kao prividno odvojeni objekti i individualna bića u vremenu – tako sve biljke i životinje imaju svest samo o sebi, o svom načinu postojanja, na nivou svoje vrste, nisu svesni svih drugih oblika postojanja i mogućnosti drugih događaja. Samo svesni subjekt koji ima sve sposobnosti čulnog opažanja i sve organske sposobnosti delovanja,³ a to je ljudsko biće, može da bude svestan svih različitih oblika postojanja zajedno i njihove povezanosti u smisleno jedinstvo: da je sve ispoljavanje jedne iste apsolutne svesti, da su svako biće i svaka pojava delovanje jedne iste svesti, i da jedan isti prostor sačinjava sva bića i pojave. Samo svesni subjekt može da spozna da je prostornost apsolutne svesti najviši izvor svesnosti u svim individualnim bićima.

Božanska svest se ispoljava kao prostor i život da bi se kroz ljudsku samospoznaju ponovo vratila sebi. („Ponovno vraćanje sebi“ je samo subjektivno iskustvo; apsolutna svest je uvek ono što jeste.)

Prostor se najdirektnije spoznaje kao svest kroz ljudska bića i njihovo razumevanje, empatiju, ljubav i samosvest.

Ljudi se rađaju sa zaboravom svoje prave prirode. Ta zaborav nestaje kada u ljudskom biću nastupi takva dublja svest - kada ljudi prepoznaju i objedine sve pojedinačne pojave svesti koje opažaju u prostoru u smisaono jedinstvo - tada govorimo o prosvetljenju ili bogospoznaji. Ponovno jedinstvo svesti i prostora jeste Budino prosvetljenje, ili Hristovo vaskrsenje. Na kolektivnom planu to isto jedinstvo događa se razvojem civilizacije i nauke. Nauka je poznavanje prirodnih

³ Indriyani. Videti shemu kategorija prakrti u knjizi „Samkhya - Drevna nauka o prirodi i ljudskoj duši“

zakona (ispoljavanja prostora) i ona se razvija zajedno sa razumevanjem prave prirode svesti. Sav razvoj kulture i civilizacije jeste zapravo proces spajanja svesti i prostora, odnosno nadilaženje iluzije njihove odvojenosti.

Svi ljudi se oduvek pitaju ko su, šta su, zašto su tu. Odgovor nikada do sada nije bio tako jednostavan. Bio im je stalno pred očima, zapravo bili su u samom odgovoru sve vreme, kao riba u vodi, zato ga nisu videli. Odgovor im je bio sakriven na otvorenom. Čist prostor, kao svest u kojoj sve postoji, jeste ljudska suština. Ne samo ljudska; suština svega. (Šta bi drugo mogla biti?)

Iako je čist prostor kao svest ishod svega, svesnost o njemu ljudima je teško dostupna. Za to postoje bar četiri velika razloga.

Prvi je što je svest o pravoj prirodi prostora suviše blizu, ona je u čoveku, najbliža mu je od svega, ona je sve, ona je suština njegovog bića i njegove svesnosti koja je iza uma. Individualni um je dizajniran da pre svega spoznanje spoljašnje objekte i sadržaje. Zato je teško prepoznati svest o pravoj prirodi prostora; iz istog razloga kao što oko ne može da vidi sebe. Spoznaja samoga sebe je viša funkcija uma. Još uvek je dominantna kulturna uslovljenost uma koja nam nalaže da razumevanje prave prirode svesti i prostora tražimo i očekujemo spolja; da sebe, svoje telo, um i svoju suštinu ne doživljavamo u potpunom jedinstvu sa prostorom već kao odvojeni objekat unutar prostora; sebe doživljavamo kao da smo individualni subjekti u prostoru; kao da sve radimo samo sa svojom voljom, a ne da smo svesno sačinjeni od prostora i da je ceo prostor naše pravo biće. Iskustvo odvojenosti donosi patnju a iskustvo svesnog jedinstva blaženstvo.

Drugi razlog je taj što čist prostor potpuno nadmašuje našu individualnost, on je suština svega u univerzumu. Teško nam je da poverujemo da je suština svega ujedno i naša

suština, a još teže da njeno sticanje pretpostavlja nadilaženje naše individualnosti.

Treći razlog je u lakoći. Ništa nije lakše nego biti ono što uvek jesmo, i zbog te lakoće i neposrednosti teško nam je da budemo autentični. Ne treba ništa da postanemo niti da učinimo već samo da budemo ono što uvek jesmo, što smo bili pre fizičkog rođenja. Ta lakoća se postiže ne-delovanjem, ali celo naše biće i um stvoreni su za delovanje.

Najzad, prava priroda postojanja čistog prostora kao svesti je u toj meri čudesna da se ne može uklopiti u sliku sveta koju stvara naš um. Nama su uvek čudesniji virtuelni sadržaji našeg uma, banalne sitnice, od stvarnosti samog prostora - koji omogućava i naš um i njegove sadržaje.

Naša slika sveta uvek nam je draža od samoga sveta.

To je definicija sanjanja.

Svest čistog prostora je budnost i jedina stvarnost. Ona je čudesnija od svakog našeg sna, svakog iskustva, svake naše imaginacije i zamisli. Dok smo obuzeti svojim mislima i brigama, kao deca sa igračkama, nismo svesni da je prostor onaj koji omogućava misli. Prostor osmišljava (osvešćava) sve svoje mogućnosti kroz naše misli. Kosmos je um, prema učenju budističkog učitelja Bodhidharme (470-543 n.e) i Hermesa Trismegistosa (*Nous, Logos, u Corpus Hermeticum-u, Poimander*). Budući da je ljudsko biće mikrokosmos, ono ima isti um u smanjenom, subjektivnom obliku. Zato kažemo da kosmos sebe osmišljava kroz naš um. Zato sebe spoznajemo kada to spoznamo, tada naš um staje (biva transcendiran) i ostaje samo kosmička svest kao naša prava priroda.

Teškoća spoznaje prave prirode svesti i prostora nalazi se u procesu odrastanja i sazrevanja svesnog subjekta do njegove prave veličine i suštine. Mi smo su suštini mnogo veći nego što možemo da zamislimo i poverujemo. Naše telo i um su naši najmanji mogući delovi.

To je osnova učenja svih drevnih nauka. Sufizam, rano hrišćanstvo i rani budizam uče upravo to, da je svest u osnovi svega i da je ta ista svest ljudska suština.

Osnivanjem hrišanske crkve ta istina je potisnuta učenjem da su ljudi u suštini grešni i da ne postoji reinkarnacija. Jer zajedno sa reinkarnacijom morala bi da postoji bemrtna duša i ako ljudska suština nije grešna onda je savršena, stoga joj nije potreban spasilac - odnosno crkva koja zamenjuje spasioca u slučaju njegovog (evidentnog) odsustva (hrišćani ga još uvek čekaju da se vrati - kao da prvi dolazak nije bio dovoljan). 'Ponovni Hristov dolazak' je samo način da se sakrije njegovo pravo učenje, da smo svi sinovi božiji (Jovan 10.34; Matej, 5.45; Jovan 1.12; Rimljanima 8.14; Galatima 3.26) odnosno da je božanska svest naša suština; da je „carstvo nebesko u nama i svuda oko nas“ (Jevanđelje po Tomi).

Netačnim prevođenjem i tumačenjima Budinih govora od strane jezuita potisnuto je da je Buda jasno učio da je svest jedina trajna ljudska suština i suština postojanja. Nametnuto je netačno budističko učenje da ljudi nemaju dušu i da je suština svega praznina. Savremeni budizam je pretvoren u ritualnu magiju i učenje o ništavilu.⁴

⁴ Kada su jezuiti stigli u Japan 1549 godine bili su impresionirani disciplinom budističkih monaha. To su doživeli kao pretnju širenju hrišćanstva. Dobro su izučili budističko učenje (da bi razumeli kako da pretnju prevaziđu) i prvi su prevodili budističke tekstove na zapadne jezike ali tako da suštinu učenja falsifikuju, pre svega po pitanju svesti i ljudske suštine, duše. Buda od tih pitanja nije hteo da pravi dogmu, jer je znao da će tako postići kontraefekat, nesvesni ljudi će to pretvoriti u virtuelnu realnost kao da su je već ostvarili. On je zato govorio samo o praksi potrebnoj za buđenje, izbegavao je sva metafizička pitanja i dogmatske stavove da ne bi sa gotovim odgovorima i stavovima uticao na učenike (to je rekao učeniku Anandi na smrti, kada ga je ovaj pitao da li postoji duša nakon smrti tela). Nisu se jezuiti na tome zaustavili. Budući da jezuiti vode i kontrolišu svo akademsko obrazovanje (oni su prvi otvarali sve škole i univerzitete na Zapadu) ostavili su u nasleđe svim drugim intelektualcima i tumačima budizma da nastave isti falsifikat. Zato se i danas ponavlja laž

Sufizam je detaljno učio o prirodi svesti ljudske duše i njenom odnosu prema božanskoj svesti. Danas se lažno uči da je sufizam nastao u ranom islamu. Sufizam je nasilno potisnut i uništen od strane islama koji uči da su ljudi samo robovi božije volje, i budući da je božija volja nedokučiva, nejasna, sada treba da budu robovi islama čija pravila su veoma jasna. Taj cilj islama se ostvaruje dozvolom da se ubije svako ko drugačije misli (ko ne želi da bude rob islama). Zbog ovoga najviše stradaju žene koje ne žele da budu silovane robinje u prisilnim brakovima. Islam se sastoji od strogih propisa svih mogućih aktivnosti ljudi, zato je on u suštini program za kontrolu ljudi a ne religija, jer istinska religija povezuje individualnu svest sa božanskom. Islam je u svojoj praksi potpuno odvaja; samo se deklarativno zalaže za nju. Svojim propisima svih mogućih aktivnosti islam sprečava slobodu ispoljavanja individualne svesti, sprečava rizik i otkrivanje novoga, lično iskustvo i kreativnost - a to je suština evolucije individualne svesti do apsolutne ili božanske. Iako je nekada bio od koristi mladim i nezrelim dušama kao autoritet koji kultiviše ponašanje, i na taj način pruža sigurnost, islam je glavna prepreka budućoj evoluciji čovečanstva koja je moguća jedino kroz ličnu spoznaju svih iskustava, slobodu, kreativnost i odgovornost.

da je „budizam religija bez duše“, i od strane univerzitetskih profesora i od strane crkvenih teologa. Tu neistinu ponavljaju čak i budistički monasi, pre svega u Koreji, gde je uticaj jezuita bio presudan na kulturu i državno uređenje. Njihov stav o duši je da je sve trenutno pa zato nema ni duše, ali ne uviđaju da svest sa kojom možemo biti svesni da je sve trenutno, jeste zapravo svest transcendentalne duše. Nju je Bodhidarma nazivao umom kada je rekao da je sve um (mislio je na svest ali je prevedeno kao um). Našim rečnikom ovde isto kažemo, da je sve apsolutna svest i da je naša svest duše samo individualno ispoljavanje apsolutne svesti. Ona je takođe „prava budina priroda“ prema učenju *mahayane*.

Ova napomena je potrebna svima onima koji mogu biti zbunjeni povezivanjem svesti duše i budističke prakse i učenja, koje postoji u ovoj knjizi.

Razvoj savremene civilizacije zasnovan je na iluziji odvojenosti subjekata u prostoru. Na tome se još uvek zasniva savremena nauka. Pitanje o pravoj prirodi svesti još uvek je skriveno i započelo je da se otkriva razvojem psihologije. Još uvek nauka tvrdi da svest potiče iz materije. Prava priroda prostora tek je nedavno započela da se otkriva u kvantnoj fizici. Još uvek nauka uči da je čovek malo, nejak i ograničeno biće i svoj razvoj nauka ograničava samo na fizički plan i na prirodne zakone koji su fizički merljivi. To ograničenje je opravdano i potrebno jer priroda je višedimenzionalna i moramo prvo dobro da razumemo dimenziju koje smo najpre svesni, a to je fizički plan. Fizički plan je zbirna projekcija svih viših dimenzija. Ako nedovoljno poznajemo fizički plan nećemo dovoljno jasno upoznati ni više dimenzije. Ispravan razvoj nauke mora započeti od osnove. Takođe moramo najpre dobro osvestiti sebe kao svesne subjekte na fizičkom planu. Tek nakon toga možemo ispravno spoznavati više dimenzije, odnosno pravu prirodu stvarnosti.

Međutim, sve ovo ne znači da religije i nauka slede samo negativan scenario. Da bi se iluzija odvojenosti subjekta u prostoru prevazišla mora se detaljno upoznati. Danas se suočavamo sa iluzijama i negativnostima više nego ikada samo zato jer ih osveščavamo više nego ikada. Osvešćenje podrazumeva apsolutno sve. Kao što je pokazao J. V. Gete u „Faustu“ kroz reči Mefistofela, negativna iskusitva su potrebna da bi se došlo do pozitivnog rezultata. Na tom putu ljudski rod (kao i Faust) mora iskusiti "sve što je čovečanstvu dodeljeno" – i najviše užitke i najdublju patnju.

Razvoj nauke je moguć samo ako idemo napred u otkrivanju stvarnosti, a to je uvek dostupno individualnom ljudskom iskustvu (zato se javljaju sve češći prigovori savremenoj nauci da je ograničavajuća i da treba uzeti u obzir i pojave koje se smatraju „nenaučnim“). Bez individualnog iskustva nema kolektivnog niti naučnog razvoja. Ipak inercija

je jedna od prirodnih pojava koja postoji i u naučnom razvoju pa su zato takve individue nekada bivale spaljivane na lomači kao jeretici (Giordano Bruno, 1548 - 1600). Nadamo se da je savremeno doba malo više „Human-Friendly“.

Ova knjiga razmatra fundamentalnu povezanost prostora i svesti - da je prostor izraz svesti i da svest oblikuje prostor; njihovo jedinstvo u iskustvu ljudske samospoznaje; kao i iluzije koje nastaju iz njihovog prividnog razdvajanja. Dakle, ovde otkrivamo suštinu: da je svest u osnovi svega i da je ta ista svest naša prava suština. To je prekretnica savremenog razvoja nauke.

Prvi motiv za njeno pisanje pronašao sam u kratkom Budinom govoru *Kratak govor o praznini (Culasunnata sutta, M. 121)*. U njemu se govori o *arupa djanam*, meditaciji bez oblika, odnosno bez predmeta ili sadržaja meditacije. Tu se opisuje da meditant najpre otkriva da je suština svih pojava samo prostor, da ne postoje nezavisni objekti unutar prostora, da je jedina stvarnost svih objekata sam prostor koji se trenutno prikazuje kao svi objekti. Zatim se opisuje dublji uvid da i prostor nije krajnja realnost već da je u njegovoj suštini svest, da je svest najviša realnost. Zatim se uvid produbljuje da i svest nije predmetna, da se ne ispoljava, da je ona uvek isto što i prostor (i njegovi prividni objekti) i da nema ničeg drugog, odnosno da ne postoji ništa što bi bilo objektivno i odvojeno, pa takva nije ni sama svest. Svest je krajnji subjekt svakog mogućeg zbivanja. U suštini nema ničeg - osim nje.

Ovo Budino učenje ispravno je razumeo i obnovio iz zaborava njegov sledbenik Nagarduna (prvi vek nove ere) učeći da je oblik praznina a praznina oblik, da su oni jedno isto, kao što su jedno isto *samsara* i *nirvana*. U novije vreme nauka je otkrila kvantnu fiziku koja u svojoj suštini dokazuje Nagardunin uvid. Iz te fizike Nikola Tesla praktično je primenio fiziku etra na čijim patentima se zasniva savremena tehnološka civilizacija.

Stoga ću ovde pokušati da jedinstvo svesti i prostora objasnim pomoću Budinog i Nagarduninog učenja rečnikom kvantne fizike i primenom Tesline fizike etra na etiku i spoznaju. Za mene je to sve jedna ista stvar. Pokušaću da vam je dočaram.

Prvi deo

ISPOLJAVANJE PROSTORA

DVOSTRUKA PRIRODA PROSTORA

Svest stvara prostor.

Priroda prostorne stvarnosti je prividno dvojaka. Ovde ćemo razlikovati dve vrste prirode prostora. *Prva priroda* je trenutna i bezvremena, ona je *čist prostor* koji se trenutno pretvara u sve oblike koje vidimo kao svet objekata. *Prva priroda* se takođe naziva kvantni vakuum, univerzalno kvantno polje, eter ili akaša.⁵ Ovde ćemo je zvati *čist prostor*. *Čist prostor* je u svojoj suštini neispoljena svest.

⁵ Ova tri pojma nisu isto, ali se odnose na istu stvar. Naime, *akaša* je sanskritski pojam koji označava *nemanifestovani* i *nemerljivi* čist prostor u kome se kao najfiniji supstrat javlja etar, čije energetske vibracije su manifestovane i merljive. Ma kakve bile vibracije ne postoje nezavisno od čistog prostora, one ne postoje u prostoru nego se čist prostor trenutno manifestuje kao svaka vibracija. Tada više nije „čist“ već postaje prostor sa sadržajem kojeg mi možemo da opažamo. Zbog svoje „bliskosti“ sa čistim prostorom, etar još uvek ne deluje u vremenu i prostoru već u bezvremenoj sadašnjosti, koja ja odlika nemanifestovanog čistog prostora. Najfiniji supstrat etra je svetlost ili foton. Zato je Nikola Tesla koristio naziv *Luminozni etar*. Etar prožima sve dimenzije prirode, ne samo fizički svet. Zato je svetlost prisutna na svim dimenzijama, u onim višim čak u većoj meri nego na nižim, na fizičkom planu. Fizika etra je zbog svojih svojstava čistog prostora istovetna sa čistom sveću o sebi, u bezvremenoj sadašnjosti, zato jer svest povezuje neispoljeno sa ispoljenim. Svest i čist prostor imaju istu ulogu povezivanja neispoljenog sa ispoljenim ili procesom aktuelizacije. Ono što je svest o sebi u našem biću to je isto čist prostor i fizika etra u spoljašnjem svetu, u prirodi.

Kada su fizičari razbijali atom početkom dvadesetog veka, došli su do subatomske čestice, do granice fizičkog sveta iza koje više nisu važili fizički zakoni uzročnosti. Subatomske čestice su se ponašale nezavisno od vremena i prostora, iako bi bile razdvojene delovale bi kao da su i dalje zajedno. Tu neodređenost su nazvali kvantno polje, odnosno polje verovatnoće gde će i kada neka čestica da se nalazi i kako će da deluje. Ovde to polje nazivamo etrom, akašom ili *čistim prostorom* zato jer u njemu još nema određenih oblika, ima samo potencijala svih mogućih oblika.

U etru ili čistom prostoru sve se odvija trenutno. To je tako zato što je sve on sam; ne postoje objekti u prostoru već se sam čist prostor trenutno pretvara u ono što mi opažamo kao objekte. Zato se informacije prenose trenutno s jednog kraja univerzuma na drugi, tj. nezavisno od vremena, zato što ne zavise ni od prostora. Jednostavan primer će nam ovo pojasniti: kada uplatimo novac u banci koja je u Evropi na račun koji je u SAD, taj novac ne putuje fizički preko okeana do banke u SAD, već se samo informacija o uplati trenutno prenosi iz jedne banke u drugu; novac koji će biti isplaćen već se nalazi u SAD. Na isti način ako je sve sačinjeno od prostora, ništa se objektivno ne kreće i ne događa, sve je trenutno i virtuelno.

Čist prostor apsolutne svesti se u svojoj suštini uvek ispoljava kao svoja suprotnost. Suprotnost beskrajnog apsoluta jeste beskrajno mala tačka, ili ono što u svojim delima nazivam „božanska čestica“.⁶

Apsolutna svest se trenutno pretvara u svoju suprotnost, u „božansku česticu“.

„Božanska čestica“ se istog trenutka vraća u stanje apsoluta.

⁶ O „božanskoj čestici“ videti u mojim knjigama „Samkhya“, „Fizika svesti“, „Sve je savršeno“ i „Buđenje“. Simbolično predstavljanje tog procesa je krug sa tačkom u sredini.

Ona vibrira toliko brzo da je zapravo trenutno, pre vremena. Ali ne vibrira nikada potpuno isto.

Od ukrštanja konstruktivnih i destruktivnih interferencija koje nastaju od malih razlika u osnovnoj vibraciji nastaju osnovni polariteti, energija i sve što postoji u vremenu i prostoru.

Polaritet energije fokusira širenje prostora u određeni oblik odnosno masu.

Apsolutna svest na taj način pulsira.

Takvo pulsiranje stvara vreme a vreme stvara prostor.⁷

Svest nikada ne radi ništa drugo nego samo pulsira stvarajući eter u kome su vreme i prostor jedno.

„Božanska čestica“ je *prva, primarna ili najosnovnija vibracija* koja je dovoljno konstantna da se pojavljuje kao oblik, i za njenu pojavu potreban je prostor.

(U suštini ne postoje čestice, ni elektroni ni fotoni, kao objektivni entiteti - što je dokazano eksperimentom sa dvostrukim prorezom - sve su to zapravo talasi ili vibracije koje su dovoljno konstantne da se ponašaju kao entiteti i oni svojim daljim uslozljavanjem proizvode prostor koji im je neophodan da bi postojali kao još veći entiteti. U svom elementarnom, subatomsom obliku još uvek im nije potrebno vreme ni prostor i zato je eksperimentalno ustanovljeno da mogu da postoje i kao talas i kao čestica istovremeno, i da se ponašaju neuslovljeni prostorom. Tek kada ovakav talasni entitet postane složeniji udruživanjem sa drugim talasima, *koji ne postoje odvojeno kao mnoštvo, iz mnoštva izvora, već nastaju interferencijom nastalom usled malih razlika u vibraciji osnovne vibracije jedne iste apsolutne svesti*, on postaje veći entitet koji se ponaša kao čestica u

⁷ U ezoteričnim učenjima i u samkhyi eter se izjednačava sa prostorom. U savremenim intepretacijama eter se takođe identifikuje kao najsubtilniji oblik energije. Zvezde su torusne strukture koje direktno pretvaraju prostor u energiju, pre svega u životnu energiju.

prostoru. Posmatrač, koji je kao entitet dizajniran tako da fokusira svest u prostoru i vremenu, samim svojim prisustvom fokusira talas da se ponaša kao čestica. Samkhya o tome kaže da samim svojim prisustvom, ne čineći ništa, puruša izaziva delovanje prakrti. Događa se jedna ista pojava koja samo prividno ima dva aspekta: apsolutna svest se fokusira u svesnog subjekta i zato se apsolutni prostor fokusira u česticu. Zato što su u svojoj osnovi jedno, ove pojave se podstiču. Usled objektivnosti svesti on može takođe da vidi paradoks da talasi mogu da postoje i kao čestični entiteti koji deluju nezavisno od vremena i prostora. *Činjenica da posmatrač može da vidi paradoks talasa i čestice dokaz je da je njegova suština transcendentalna svest.*)

Prvobitni impuls se ne ponavlja na isti način već tako da stvara spiralni obrazac (prvobitna interferentna šema se u 3D prostor/vremenu razvija kao spirala).

Zato su najveći obrasci u kosmosu spirale galaksija, i klasteri galaksija koji takođe imaju spiralnu strukturu.

Zato kada gledamo u najdalji kosmos (i vidimo da ima istu strukturu kao neuroni u našem mozgu) mi zapravo gledamo u svoju najdublju unutrašnjost - jer ceo kosmos postoji kao torus: ispoljena spoljašnjost je u jedinstvu sa njegovim neispoljenim središtem, i obrnuto.

Spirala se stvara i održava jer ima centrifugalnu i centripetalnu silu. Te dve sile su posledica iste prvobitne polarizacije koja stvara energiju.

Kada se takvo spiralno kretanje uslovljeno centrifugalnom i centripetalnom silom formira na jednom mestu, nastaje torus. Torus je osnova formiranja svih nebeskih tela, zvezda i planeta.

Centrifugalna i centripetalna sila se odražavaju u dvema suštinskim kretanjima životne sile koju ispoljava svest delujući kroz prostor. Centripetalna je kada se apsolutni prostor izražava u svoju suprotnost, „božansku česticu“

odnosno kada se apsolutna svest izražava u svoju suprotnost, u um/ego individualnih bića. Kada to kretanje dostigne svoj maksimum iskustva (Omega tačka), tada prirodno kreće u suprotnom smeru, u centrifugalno širenje odnosno u oslobađanje od nakupljenih iskustava, u ponovno sjedinjenje sa apsolutnim prostorom/svešću (Alfa tačka).⁸ To individualna bića doživljavaju kao vraćanje u svoje autentično stanje, svoju pravu prirodu ili suštinu, kao prosvetljenje ili buđenje. Zato ceo univerzum doživljava ekstazu kada se individualno biće oslobodi svoje centripetalne individualnosti i prosvetli.

Ta dva kretanja su sve što se događa u univerzumu. I u našim životima.

To je osnova svih suprotnosti, dobra i zla gde je sve dobro ono što nas širi, povezuje sa celinom, i oslobađa od subjektivnosti i neznanja, a sve zlo ono što sužava našu svest i naše delovanje u prostoru.

Zato je Pitagora rekao da je poreklo kosmosa u Broju i Pokretu.

Na taj način svest (Puruša) izaziva razvoj prostora i supstance (Prakrti) u njemu jer supstanca ne može biti sama sebi prvobitni uzrok.

* * *

Budući da ne može postojati ništa drugo pored apsolutne svesti, jer ona tada ne bi bila apsolutna, to pulsiranje u svoju suprotnost kao „božanska čestica“ u prostoru jeste imaginarno. Nikada se ne stvara nešto istinski novo ili drugo (*advaita*).

Sve što postoji kao ispoljeni svet je imaginacija.

Zato se pomoću imaginacije sve stvara.

Kreativnost je moguća samo pomoću imaginacije.

⁸ O Alfa i Omega tačkama videti u mojoj knjizi „Religioznost - Uputstvo za upotrebu“.

Imaginacija i kreativnost nam zato pomažu da se povežemo sa izvorom svega što postoji, sa stvarnošću.⁹

Imaginacija je način na koji onaj koji jeste zamišlja (da je) nešto drugo (identifikujući svest sa imaginacijom živimo u iluziji); na taj način se stvara nešto drugo (prostor). Sa razumevanjem imaginacije (kao delovanje jedne iste svesti) onaj koji jeste vraća se sebi, odnosno budi se u jedinoj stvarnosti koja jeste on sam.

Vibracije se nikada ne ponavljaju na istovetan način već uvek malo drugačije. To nije zatvoren krug ponavljanja istog, već spirala. Tako se prostor širi jer nastaje raznolikost oblika u prostoru. To je kreativnost. Zato apsolutno ništa nije isto niti se ponavlja na isti način.

Širenje prostora nije kaos već poredak koji prikazuje fraktalna geometrija i princip zlatnog preseka.

Male razlike u prvobitnoj vibraciji apsolut-čestica stvaraju složenije oblike, različite subatomske čestice. One dalje stvaraju još složenije razlike u atomima, različiti atomi se udružuju na različit način i tako nastaju različiti molekuli, različite molekularne strukture, neorganske i organske.

Stoga vidimo da se ispoljavanje čistog prostora svesti odvija u tri faze:

1. Početni impuls kretanja u svoju suprotnost, tačku ili „božansku česticu“.

2. Vraćanje ispoljene „božanske čestice“ u izvorno stanje apsoluta.

3. Posledice takve vibracije stvaraju neki oblik u vremenu i prostoru. To se može razumeti kao njen odjek ili eho. Kao imaginacija.¹⁰

⁹ O imaginaciji videti delo Elemira Zole: *Upotreba imaginacije i zalazak Zapada* (Elèmir Zola: *The Uses of Imagination and the Decline of the West*; Golgonooza Press, Ipswich, 1978.)

Početni impuls se jedino može objasniti tako da apsolut ne može da ostane neispoljen jer bi tada bio ništa, a ništa ne može da postoji. Taj apsurd prisiljava apsolut da se ispoljava, da bude sve što može da bude.

Sve što postoji sačinjeno je samo od trenutnih vibracija jedne jedine „božanske čestice“. Samo zato što se to događa trenutno, našem čulnom i mentalnom opažanju izgleda kao da postoje čvrsti oblici u prostoru, kao da su bića odvojena jedna od drugih i od prostora. To je zato jer su i naša čula, telo i um, sačinjeni na isti način kao i sve što opažamo.

Ono što treba naglasiti jeste da je suština svega samo u prve dve tačke, u početnom impulsu ispoljavanja apsolutne svesti u „božansku česticu“ i njenom vraćanju u apsolut. *To je jedino što se u suštini, uvek, u svemu događa. I to je uvek savršen čin - svršen jer se ništa drugo ne dešava.* To je osnova na kojoj postoji univerzum. Sve drugo je posledica i privid. Kao što je jedina realnost slika na filmskoj traci ali brzo kretanje trake (ili treperenje piksela na ekranu) daje privid kretanja likova na slikama, događaja čiji sadržaj pratimo i sa kojim se uživljavamo.

Pulsiranje jedne iste božanske apsolutne svesti (u svojoj imaginaciji) jeste sve što se zaista dešava u celom univerzumu, u svim našim životima. On je sam po sebi apsolutno savršen. Sve drugo je imaginacija, ili san. Ne postoje ni bića ni događaji već samo ispoljavanje apsolutne svesti na ovaj način.

Ispoljavanje čestice i njeno vraćanje u apsolut, koje se događa na mikroplanu, odražava se na isti način na makroplanu, u fizičkom kosmosu kojeg opažamo kao svet oko sebe i u sebi. To su svi procesi zasnovani na dualizmu: disanje,

¹⁰ Tačke 1 i 2 jesu neispoljeni ili implicitni poredak, tačka 3 je ispoljeni ili eksplicitni poredak o kome je pisao David Bohm (David Bohm: *Wholeness and the Implicate Order*; 1980; *Causality and chance in modern physics*; Routledge & Kegan Paul LTD. London, 1957)

rad srca, polaritet elektromagnetizma i životne energije, dan i noć, spavanje i buđenje, život i smrt, životna iskustva svih suprotnosti ... i sva patnja koju doživljavamo jer privid prihvatamo kao realnost.

Prva konkretna vibracija *čistog prostora* jeste foton. Vibracije fotona mogu biti sve moguće. Kada su njihove vibracije različite onda njihove međusobne interakcije daju svetlost svih mogućih boja. Kada su vibracije fotona dovoljno velike i sinhronizovane, one međusobno stvaraju stabilne oblike, fizičke pojave. Sinhronizovane vibracije fotona stvaraju grublje, subatomske čestice, one zatim stvaraju još grublje atome i tako nastaje fizički svet materijalnih oblika.¹¹ Sinhronicitet je takođe u osnovi svih fizičkih pojava (da biste sedeli na svojoj stolici potrebno je da se u vremenu i prostoru sinhronizuje veliki broj subatomskih i atomskih procesa koji sačinjavaju vašu stolicu).

Tako nastaje *Druga priroda* koja je svet grubih oblika ili objekata, fizički univerzum u kome važe zakoni uzročnosti u vremenu i prostoru.

Sve suprotnosti u fizičkom univerzumu, kao što je polaritet energije u neorganskom i organskom svetu, centrifugalna i centripetalna sila, sav kosmos i život nastaju na osnovu prvobitne suprotnosti *Prve i Druge prirode* i njihove interakcije.

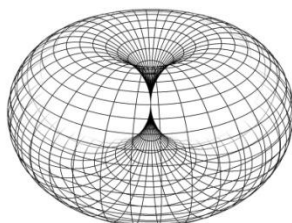
Dinamičan razvoj suprotnosti manifestuje se kroz torusne oblike koji su u osnovi svih nebeskih tela i živih bića. Sva dinamika njihovog razvoja odvija se po zlatnom preseku i Fibonačijevom nizu.

¹¹ Eksperimentalno je dokazano da fotoni mogu da se ponašaju kao da imaju masu i da se spajaju u molekule. Takav hibridni molekul od fotona nazvan je *polariton*.

Frekvencije *Prve prirode* takođe se nazivaju stacionarne, skalarne ili ne-hercijanske, a *Druge prirode* hercijanske ili transverzalno-vektorski elektromagnetni talasi.¹²

Ne-hercijansko polje apsoluta ili čistog prostora prelazi u hercijansko polje (3D fizički svet) preko torusnog polja. Sferna spoljašnjost je ispoljen hercijanski aspekt stvarnosti a središte je neispoljen ne-hercijanski aspekt. Zato je njegova sferna spoljašnjost spojena sa svojim unutarnjim središtem - i obrnuto.

Torus je osnovni obrazac koji energija prirode koristi za stvaranje života na svim nivoima u trodimenzionalnom prostoru. Torus je jedini mogući oblik u trodimenzionalnom prostoru koji je beskrajan kao i apsolut.

Svaka energetska celina (zvezda, planeta) kao i svako živo biće je u svojoj suštini torusni vrtlog energije. Ceo

¹² James Clerk Maxwell je u svojim jednačinama (Maxwell's equations) izneo kako električno i magnetno polje utiče na materiju, u celom spektru, i skalarnom (ne-hercijansko, a to znači ono što deluje trenutno u bilo kojoj tački prostora), i vektorskom (hercijansko tj. linijsko prenošenje od jedne do druge tačke). On je dao matematičko tumačenje i *Prve* i *Druge prirode* o kojoj ovde govorimo, apsolutnog i relativnog polja. Nakon smrti Maxwell-a, *Prva*, skalarna je sakrivena od javnosti pod izgovorom da je nepotrebno komplikovana, i danas se uči samo *Druga priroda*, zasnovana na transverzalno-vektorskim EM talasima. Od 20 Maxwell-ovih kvaternionskih izraza ostale su samo četiri vektorske jednačine. To ograničavanje je učinjeno u duhu savremene nauke kojoj je bilo potrebno da se ograničava samo na fizički plan, *drugu prirodu*, radi postepenog osvećenja.

univerzum je samostvarajući torus koji replikuje samoga sebe u svim mogućim razmerama. Tako su sačinjene i same galaksije. U središtu torusa je *čist prostor*, *kvantni vakuum* ili akaša. To je u astrofizici poznato kao 'crna rupa'. 'Crnih rupa' ili polja *čistog prostora* ima od veoma malih do veoma velikih. Najmanje stvaraju atome, malo veće stvaraju živa bića, srednje stvaraju planete, velike stvaraju zvezde, a najveće stvaraju galaksije. Da li će čist prostor da se manifestuje kao neko živo biće ili zvezda zavisi samo od veličine „crne rupe“ i torusa.

Neispoljeno središte torusa je ne-hercijansko a ispoljena sferna spoljašnjost je hercijanska. Zato je torus suštinski obrazac za stvaranje svih oblika u kosmosu.

Obe prirode (neispoljena ne-hercijanska i ispoljena hercijanska) su unutar jedne iste celine ali sva dinamika oblika i života sastoji se u njihovom razlikovanju. Zato svaki objekat postoji na dvojak način:

1. trenutno je sačinjen od čistog prostora, i
2. uzročno nastaje tokom vremena u prostoru.

Ne-hercijanski aspekt daje trenutnu prirodu stvarnosti a hercijanski daje uzročnu i linearnu.

Na primer, čaša na stolu ispred nas postoji tako što se *čist prostor*, eter, trenutno pretvara u oblik te čaše, ali istovremeno ona je nastala u nekoj fabrici stakla, donesena je raznim putevima do tog mesta gde je sada. Ona je potencijalno, iz neispoljene *prve prirode*, *čistog prostora*, mogla da se nađe (ispolji) na bilo kom drugom mestu (našeg prostora ispunjenog objektima) ali uzročnost i spoljašnji uticaji *druge prirode* (pre svega uticaji svesnih subjekata, ljudi, kroz koje svest ispoljava neispoljeno) odredili su da ona u sadašnjem trenutku fizički bude prisutna baš tu gde jeste.

Trenutnu prirodu čistog prostora prepoznajemo takođe kao *apsolutnu* stvarnost, a uzročnost kao *relativnu*. O njima govore neka filozofska u duhovna učenja (taoizam, vedanta, budizam, kabala).

Obe stvarnosti deluju uzajamno. Od njih se sve sastoji. Međutim, naša čula i razum dizajnirani su tako da opažamo samo relativnu stvarnost fizičke uzročnosti, *Drugu prirodu*. U praksi to znači da ne postoji kretanje objekata u prostoru. Svaki objekt trenutno je sačinjen od (svesnih) vibracija prostora a privid kretanja jeste samo sinhronizovana i sukcesivna vibracija. Naša ruka se ne kreće kroz prostor nego se sukcesivnim pulsiranjem svesti stvara iz trena u tren kao nov oblik u novom položaju u prostoru; kao što se talas ne kreće površinom okeana nego se voda sinhronizovano podiže i spušta; kao što se brzim okretanjem jedne baklje stvara privid kruga.¹³ Stvarnost prostora u kome se sve zbiva je nepokretna. Svako kretanje je imaginacija (*maya, avidya*). Pulsiranje svesti jedina je stvarnost.

Mi posedujemo i viša čula (*tanmatre* u sistemu *samkhye*) i sa njima opažamo više dimenzije. Njih koristimo u snovima, u astralnom svetu, gde možemo takođe da čulima astralnog tela vidimo i opažamo objekte, čak mnogo jasnije nego na fizičkom planu. U višoj dimenziji, u astralu, uzročnost je slabije izražena nego na fizičkom planu, vreme i prostor mogu da se mešaju, u snovima i astralu moguće su sve varijante uzročnosti, ali ona i dalje postoji.

Zbog ograničenja naših čula i uma mi ne opažamo *Prvu prirodu* trenutne, bezvremene, ne-hercijanske, božanske stvarnosti, kako sve trenutno nastaje od *čistog prostora*, ali možemo da je naslutimo u trenucima inspiracije i meditativnog smirenja uma i čula.

Delovati samo u granicama fizičkog tela, čula i uma, u *Drugoj prirodi* stvarnosti, jeste stanje metafizičkog neznanja (*avidya*) ili iluzije (*maya*). *Delovati celovito znači delovati preko obe stvarnosti; na ispoljenu drugu prirodu delovati iz neispoljene prve prirode stvarnosti. To znači svesno delovati fizikom etra,*

¹³ Gaudapada: *Mandukya Karika*.

preko čistog prostora, na fizički plan. To je Patanjđali opisao kao *siddhi*. Svesno kontrolisati delovanje prostora, njegovo trenutno oblikovanje kroz sve dimenzije, putem volje (vatra), imaginacije (voda) sve do fizičke manifestacije (zemlja) jeste prava moć ljudskog delovanja. To je moguće zato jer je svest naše duše ili suštine ista božanska svest koja manifestuje sve postojeće. Kada njome ovladamo u sebi ovladali smo i spolja, jer nema granice za fiziku etra, ništa tu nije samo spolja niti samo unutra, sve što je spolja, iznutra je (Hermes Trismegistos).

Kako delovati celovito, iz fizike etra ili *Prve prirode* na *Drugu prirodu*, na fizički univerzum u kome vlada uzročnost? To je suština etike. Etika se zasniva na fundamentalnim zakonima prirode i svesnim usklađivanjem subjekta sa njima. Takva idealna usklađenost se postiže meditativnom disciplinom (*samadhi*) s kojom u sopstvenom biću prepoznajemo i osveščavamo ceo proces stvaranja, kako iz čiste svesti naše duše, nastaju prve i najfinije vibracije bića, misli, i kako one postaju sve grublji oblici postojanja i delovanja – volja, imaginacija i fizičko delovanje tela. Ako možemo da budemo objektivno svesni najfinijeg pokreta bića, misli, to znači da smo iza njega, kao transcendentalni svedoci. To znači da je čista svest naše duše ili suštine sam *čist prostor* u kome sve nastaje, koji sve sadrži, u kome je sve moguće. ***Čista objektivna svest naše duše i čist prostor su jedno isto.*** Tada ćemo moći da isti proces opazimo i spolja, kako iz čistog prostora sve nastaje trenutno. Tačnije, nestaće iluzija da postoji nešto spolja i objektivno. Sve je to jedan isti proces aktuelizacije božanske svesti, kroz nas i svuda oko nas. *Druga priroda* zapravo ne postoji sama po sebi i za sebe. Priroda je jedna božanska svest, fizika etra, koja se manifestuje na sve moguće načine. Aktuelizovati tu svest u svome iskustvu jeste buđenje čovekovo.

Čist prostor i svest su Jedno isto. Njihovo jedinstvo se ispoljava kroz dva aspekta: esencijalni i egzistencijalni. Esencijalni aspekt Jednoga jeste prostor koji omogućava sve što postoji a egzistencijalni aspekt Jednoga je svest koja kroz kreativnost omogućava razumevanje smisla svega što postoji, svih pojava u prostoru.

Individualna svesnost ili um u ljudskom telu ima sposobnost delovanja na oba nivoa. Kada je u hercijanskom stanju um opaža fizički svet objekata a kada je u nehercijanskom stanju um ne vidi svet objekata već samo svest kao prostor i prostor kao svest. To se doživljava kao čisto postojanje ovde i sada, bezvremeno Sopstvo. Ako pokuša da ih rečima opiše jedino može reći „praznina“ ili „božanska punina“ i da su ta dva u suštini jedno isto.

Ljudski um je jedini instrument koji prividno razdvaja ono što je jedno isto, svest i prostor. Zato jedino ljudski um može da razume njihovo jedinstvo i da tako kroz sebe ostvari evoluciju ispoljavanja (delovanja) božanske svesti.

Konačan zaključak o ovom pitanju jeste:

Apsolutna svest je bezvremena sadašnjost kao najviša stvarnost (središte torusa). Svest se ispoljava najpre kao prostor, zatim energija i konačno kao masa, a to je fizički svet koji opažamo (spoljašnjost torusa).

Svest je sama po sebi transcendentna.

Ispoljen prostor, energija i masa u sebi sadrže svest kao imanentnu.

Na taj način svest je sveprisutna: i transcendentna kao neispoljena, i imanentna kao ispoljena.

RAZNA SVEDOČANSTVA O DVOJAKOJ PRIRODI STVARNOSTI

Usklađivanje dualne prirode hercijanskih i nehercijanskih frekvencija ogleda se i u iskustvima mistika. Jedni iskušavaju svest jedinstva, da je njihovo biće jedno sa svime, „okeansko iskustvo“. Drugi svedoče o praznini, da je sve iluzija, da ništa od tela i uma „nije moje, da to nisam ja“ (Budini govori), da ništa od ispoljenog bića nije stvarno kao suština (*neti – neti* iz Upanišada). Tu se samo radi o direktnom iskustvu dvaju frekvencija postojanja, hercijanskih i nehercijanskih.

Međutim većina mistika i duhovnih praktičara previše naglašava značaj nehercijanskog polja ili transcendentnog jedinstva. Oni više teže božanskom nego što cene zemaljsko. Jedini koji svedoče o njihovom skladu i jedinstvu jesu Nagardžuna, Lao Ce, izvorno Hristovo učenje i učenje Samkhye.

Budizam

Neispoljena praznina (nehercijanska) kod Nagardžune je apsolutna stvarnost, *paramartha*. Od nje je sačinjen svaki (hercijanski) oblik. Stvoreni oblici sačinjavaju relativnu stvarnost, *samvrti*, koja je proizvod uma i koja kao zastor zaklanja apsolutnu stvarnost *paramartha*. Dakle kod Nagardžune *paramartha* je nehercijanski a *samvrti* je hercijanski aspekt stvarnosti. On govori o njihovom suštinskom jedinstvu kada kaže da je *samsara nirvana* i *nirvana* je *samsara*, da je oblik u suštini praznina a da praznina izgleda kao oblik.¹⁴

¹⁴ Nagajuna: *Mulamadhyamaka-karika*.

Taoizam

U klasičnom delu *Tao Te Đingu* Tao je ne-hercijanski a *Te* je hercijanski aspekt stvarnosti. Ne-hercijanski *Tao* (*jang*) je u osnovi svih ispoljenih hercijanskih oblika zbivanja *Te*-a (*jin*). Njihovo dinamično jedinstvo predstavljeno je simbolom *Tai Đia*. ☯

Tao Te Đing je delo koje najsavršenije prikazuje oba aspekta stvarnosti i njihovo usklađivanje u čovekovoju svesti i delovanju.

Ji Đing takođe govori o praktičnom usklađivanju oba aspekta realnosti, *jin* i *jang*, kako da se svesno povežemo sa njima i prepoznamo prirodu dešavanja, odnosno njihove interakcije. Svi događaji, naime, nisu ništa drugo nego interakcije između ova dva polja, neispoljenog i ispoljenog postojanja; događaji su ono što se ispoljava iz neispoljenog. *Ji Đing* sadrži univerzalne principe prožimanja dva polja i usklađuje nas sa ritmovima ispoljavanja neispoljenog u realnom vremenu. Na taj način *Ji Đing* povezuje naš hercijanski um i ego sa ne-hercijanskom svešću duše.¹⁵

Šamanizam

U novijoj literaturi Karlos Kastaneda je prirodu ne-hercijanske stvarnosti izneo u pojmu *nagual*, a hercijanske kao *tonal*. Suštinski rad šamana jeste da ovlada *nagualom*, odnosno višim dimenzijama i da na taj način deluje na *tonalu*, u fizičkom svetu.

¹⁵ Sve detalje o *Ji Đingu* videti u mojoj knjizi: „*Ji Đing* - Algoritam božanske inteligencije“.

Hrišćanstvo

Suština hrišćanstva je takođe u razumevanju ove dve stvarnosti. Krst je sastavljen od vertikalne ne-hercijanske bezvremene sadašnjosti koja se svakog trenutka ispoljava u horizontali hercijanskog vremena i prostora. Krst pokazuje kako se ukrštaju dve frekvencije: sve postoji u vremenu (horizontala) tako što trenutno nastaje od prostora (vertikala). Na već spomenutom primeru, čaša na stolu je proizvedena u određenom vremenu i doneta je na mesto u prostoru gde je sada, ali ona istovremeno postoji tako što nju trenutno sačinjava *čist prostor*. Prostor se ispoljava kao oblik čaše. Ta dva aspekta realnosti, uzročnost i trenutnost, deluju sinhronizovano i tako sačinjavaju fizičku realnost. To prikazuje krst, on predstavlja ukrštanje ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta stvarnosti. To se takođe može razumeti iz aspekta ljudske egzistencije kao smrt i vaskrsenje, gde je smrt horizontala linearnog vremena a uskrsnuće vertikala bezvremene ne-hercijanske stvarnosti. Slika čoveka razapetog na krstu je univerzalna slika ljudske sudbine: čovek na krstu pokazuje da se samo u čoveku događa svesno razumevanje neispoljenog i ispoljenog apsoluta, nebeskog i zemaljskog, božanskog i ljudskog. To razumevanje je moguće samo kada „stari čovek“ (Isus) umre a „novi čovek“ (Hristos) vaskrsne. To je ispravno razumevanje krsta. Taj proces se u manjoj ili većoj meri događa svakom čoveku. Niko to ne može da izbegne. Zato nije potreban nikakav verski zanos, niti molitva. To samo doprinosi nerazumevanju. Zaista nije potrebno da se molite spolja onome što je u vama i što čeka vaše razumevanje.

Izvorno Hristovo učenje jeste upućivanje da se spozna jedinstvo i celina božanskog, da bude „volja božija“ „carstva nebeskog“ (ne-hercijansko) i na (hercijanskoj) zemlji. To je suština molitve Oče naš (Pater noster): da se prepozna jedinstvo apsolutnog i relativnog. Tome je učio Isus, o

jedinstvu neispoljenog božanskog i ispoljenog sveta, o razumevanju oba, a ne kako da umremo i vaskrsnemo na nebu. On nikada nije negirao život već je upućivao na pravi smisao života, na božansku celinu koja je ovde i sada, u nama kao i izvan nas; kako da manifestujemo svest naše božanske duše u vremenu i prostoru, u uslovima hercijanskog aspekta postojanja (fizičkog sveta), kako da nadiđemo iluziju svih prividnih suprotnosti. „Volja božija“ će ovladati na zemlji kroz čovekovo poznavanje prirodnih (božanskih) zakona, a to je nauka. Neće molitvama i ritualnim magijama u crkvama.

Judaizam

Simbol heksagrama (Davidova zvezda) govori isto što i krst. On se sastoji od dva trougla, jednog koji je okrenut na gore, i drugog na dole. On predstavlja ne-hercijanske i hercijanske frekvencije koje se stalno ukrštaju i tako prikazuju manifestaciju božanske svesti u svemu. Trouglovi predstavljaju dinamičku silu stvaranja. Ukršteni trouglovi, na gore i na dole, predstavljaju ukrštanje ne-hercijanskog i hercijanskog polja delovanja, osvešćenje materije i duha kao božanske celine.

Samkhya

U drevnom učenju Samkhya ne-hercijanski aspekt apsolutne stvarnosti izražen je pojmom *puruša*, a hercijanska priroda ispoljenog sveta kao *prakrti*. *Puruša* je izvor svesti ili inteligencije koja oblikuje celu prirodu. Takođe *puruša* je čovekova suština ili duša. Samkhya je najkompletnije i najobjektivnije učenje o polarizaciji dvaju polja i njihovoj interakciji, oličenih u pojmovima *puruša* i *prakrti* – bez ikakve projekcije u versko i mitološko mišljenje. Samo samkhya pokazuje sve aspekte hercijanskog aspekta ili prirode, sve

njene dimenzije, organski i neorganski svet, i njen odnos prema ne-hercijanskoj, transcendentalnoj svesti, *puruši*, koju jasno identifikuje kao ljudsku suštinu ili dušu. Nijedno drugo učenje ne identifikuje kvantni vakuum, potencijal ispoljavanja cele prirode, kao ljudsku suštinu. Po tome je samkhya jedinstvena i radikalna.¹⁶

* * *

Spoznaja jedinstva ispoljene hercijanske i neispoljene ne-hercijanske prirode, ostvaruje ljudsku prirodu, budi ljude. Oni koji prave i najmanju razliku između neispoljenog i ispoljenog su u iluziji, ili na putu buđenja ako su prepoznali bar jedan aspekt.

Pored svih ovih učenja spomenimo i da postoje glavni simboli koji prikazuju ne-hercijansko i hercijansko, neispoljeno i ispoljeno, a to su: krst, piramida, *tai đi*, *jin* i *jang*, *alfa* i *omega*.

Rekli smo da u krstu horizontalna linija je hercijansko polje linearnog vremena a vertikalna predstavlja ne-hercijansko koje preseca horizontalu vremena kao sadašnji trenutak.

Vrh piramide uvek predstavlja ne-hercijansku tačku izvan vremena i prostora, eter koji je iznad svih dimenzija, trouglovi ispoljavanje neispoljenog kroz sve dimenzije postojanja, a kvadratna osnova predstavlja hercijanski fizički svet u vremenu i prostoru.

Simbol *tai đia* predstavlja dinamičko kruženje neispoljenog i ispoljenog kao kruženje *jina* i *janga*. Tačke unutar svakog polja pokazuju da jedno već sadrži drugo.

Alfa predstavlja princip izvornog neispoljenog a *omega* princip krajnjeg ispoljenog koje deluje kao suprotnost *alfa*

¹⁶ O kompletnom učenju samkhya videti moju knjigu „Samkhya – Drevna nauka o prirodi i ljudskoj duši“.

stanju. Između njih je sav spektar glasova, jezika i pojmova koji sačinjavaju celokupan ispoljeni život.¹⁷

* * *

Ne-hercijanski svet je neispoljeni apsolut, univerzalno kvantno polje, eter ili akaša. Kada je Platon opisivao svet ideja kao savršeno lepo, celovito i dobro, on je odatle dobijao inspiraciju; opisivao je ne-hercijanski svet, u njemu je sve Jedno, sve je u jedinstvu. Odatle potiče svest naše duše.

Hercijanski svet je svet akcije i dinamike suprotnosti, nestabilnosti, promena i otuda patnje. To je svet odvojenih objekata. Kada je Buda opisivao nirvanu on je opisivao ne-hercijanski svet; kada je opisivao patnju i neznanje on je govorio o hercijanskom svetu.

Sve što je dobro i savršeno izvire iz ne-hercijanske svesti naše duše, iz božanske svesti apsoluta. Nju jačamo i aktuelizujemo uvek kada učinimo nešto dobro i ispravno, kada povećamo razumevanje, ispravimo pogrešno, kada uživamo u lepoti i savršenstvu, kada doživimo i pružamo ljubav – tada se božansko aktuelizuje, tu i tada, u tom trenutku. Kada postanemo svesniji tada postajemo i bolji.

Kada je naglašeno hercijansko stanje onda smo nestabilni, materijalni, opažanje nam je ograničeno na čula i vezano za čulne strasti, destruktivni smo i u sukobu sa sobom i okolinom jer smo uplašeni za svoj opstanak, tačnije za iluziju svog opstanka. Tada smo u neznanju o prirodi svesti duše i samoj svesti kao takvoj, njenoj ulozi u zbivanju. Neznanje (*avidya, maya*) je hercijansko stanje svesti u ljudima. Tada je za njih sve podeljeno: dobro i zlo, nebo i zemlja, raj i pakao, Bog je odsutan i neispoljen, nedostižan, kao da ne postoji.

Čovek se budi onda kada spozna pravu prirodu svoje svesti, da je ona samo činilac koji aktuelizuje neispoljeno u ispoljeno, ništa više od toga; da je sve Jedno koje se manifestuje

¹⁷ O svim aspektima delovanja *alfa* i *omega* principa videti u mojoj knjizi „Religioznost – Uputstvo za upotrebu“.

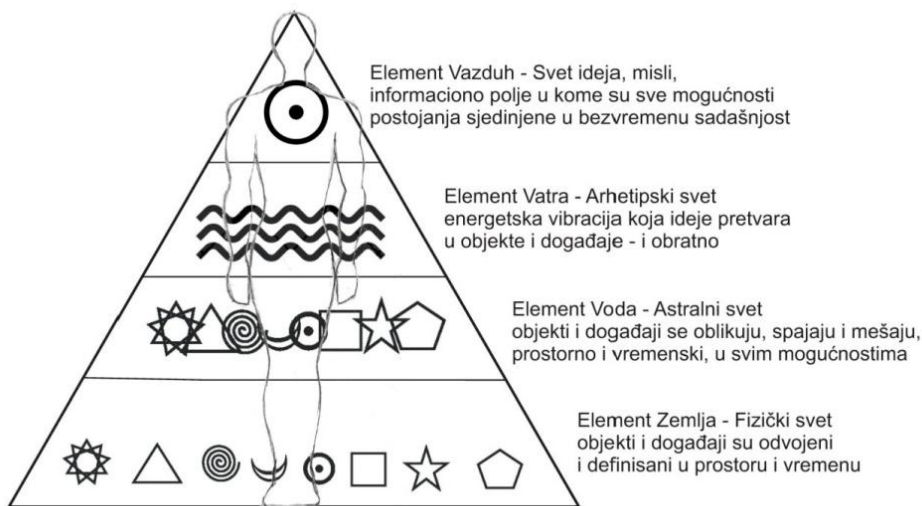
kao mnoštvo. Ovo jedinstvo prepoznajemo onda kada spoznamo pravu prirodu neispoljenog (u stanju *samadhija* i meditacije) i ispoljenog kao jednog istog bića, tada postaje jasno da u svom ispoljenom stanju neispoljeni apsolut ne gubi ništa od svoje apsolutne prirode, da se ništa objektivno ne događa već se samo jedan isti apsolut ispoljava i aktuelizuje - svakog trenutka.

Tačnije, ni to se objektivno ne događa već to samo imaginacija, tako izgleda umu čovekovom koji je jedini projektovao razlike između neispoljenog i ispoljenog, samo je njegovom umu neispoljeno bilo nevidljivo i nepoznato a ispoljeno vidljivo i poznato. Sve je to igra ljudskog uma, ali ta igra je potrebna da bi taj isti um ostvario smisao sveg tog dešavanja kao božanskog dešavanja. To je buđenje čovekovo. To je takođe aktuelizacija božanskog. To je jedna ista stvar.

Svest	Prostor
Čist prostor bez vremena , sadržaja i objekata	Prostor sa sadržajima i objektima u vremenu
Ne-hercijansko, stacionarno, skalarno, longitudinalno	Hercijansko, Transverzalno
Alfa	Omega
Akaša, kvantni vakuum	Sve dimenzije ispoljenog sveta
Tačka na vrhu piramide	Kvadrat u osnovi piramide
Središte torusa	Spoljašnja sfera torusa
Apsolutno	Relativno
Potencijalno	Aktuelno
Neispoljeno	Ispoljeno
Transcendentno	Imanentno
Apsolut kao izvor jedne "božanske čestice"	Privid mnoštva čestica i materijalnih oblika
Bezvremenost, večnost ili stalna sadašnjost	Linearno vreme, prolaznost
Levitacija	Gravitacija
Jedinstvo sa transcendentalnim Sopstvom ili dušom	Identifikacija sa telom i umom, sa Ja (Ego)
Objektivna svesnost	Subjektivna svesnost
Svest jedinstva	Svest mnoštva i suprotnosti
Doživljava se kao mirovanje, nepokretnost apsolutne celine	Doživljava se kao aktivnost, kretanje u relativnom svetu objekata
Puruša	Prakrti
Tao	Te
Nirvana	Samsara
Nagual	Tonal
Šiva	Šakti
„Carstvo nebesko“	„Carstvo zemaljsko“
Sefirot Kether	Sefirot Malkut
„Život večni“	Smrtnost

ISPOLJAVANJE SVESTI I PROSTORA KROZ DIMENZIJE

Ne-hercijanski kvantni vakuum etra

Hercijanski 3D fizički svet

Ispoljavanje svesti i prostora ima piramidalnu strukturu i prelama se kroz različite dimenzije. Jedna božanska svest se ispoljava kao mnoštvo slično kao što prizma prelama jednu svetlost u spektar svih boja.

To prelamanje stvara prostor. On se događa kroz razne faze i svaka određuje prirodu postojanja u njoj, a sve zajedno određuju prirodu stvarnosti uopšte.

Drevna ezoterična nauka je sve faze postojanja klasifikovala po elementima: Etar, Vazduh, Vatra, Voda i Zemlja. Fizički kvaliteti tih elemenata odgovaraju kvalitetama dimenzija na koje se odnose.

Na vrhu piramidalne strukture svesti/prostora je tačka koja predstavlja „božansku česticu“ ili izvor svih drugih vibracija. To je u ezoteričnom učenju etar, u savremenoj nauci to je neispoljeni ne-hercijanski kvantni vakuum.

U aspektu svesti to je svest jedinstva koja je najbliža apsolutnoj svesti, ili božanskom. Doživljavamo je kao čistu ili transcendentalnu svest.

Ispod je element vazduh. To je dimenzija čistih vibracija, primarnog zračenja koje još nije oblikovano u određen proces ili pojavu.

U aspektu svesti to je svet ideja ili misli. To je delovanje uma u čoveku. Tu je čista transcendentalna svest postala svest o sebi. To je misao 'Ja'. Misao 'Ja' je osnova za sve druge misli, ona projektuje misli o svim objektima, kao da su oni realni na isti način na koji je i ona sama realna. Misao da je 'Ja' (individualna pojava) realno samo po sebi automatski stvara misli da su i objekti stvarni sami po sebi (kao individualne pojave koje objektivno postoje). Svet objekata je stvaran samo onoliko koliko je stvarna misao 'Ja' koja ih osmišljava.

Ova osobina misli omogućava da se u umu odigrava celokupna virtuelna realnost, da se realnost osmišljava na virtuelan način, kao da je stvarna. Trenutno, u svim mogućim aspektima, u svim mogućnostima.

Zato što je ovako visoko na piramidalnoj strukturi, um deluje u velikoj meri nezavisno od vremena i prostora. Mi osmišljavamo ono što je trenutno prisutno, što je bilo i što može da bude u budućnosti, što je blizu i što je daleko od nas. Možemo da ispitujemo ideje sve dok ih konačno ne razumemo i ne ostvarimo. To se drugim rečima naziva razmišljanje, promišljanje ili spoznaja. To je ono što radimo kada razmišljamo o bilo čemu. To je sve virtuelna realnost.

Zato je um savršen alat za razumevanje svih dimenzija postojanja, ali istovremeno on je savršen projektor za iluzije. On virtuelno prikazuje realnost, savršeno kao ogledalo, i zato je tako lako zameniti realnost uma sa objektivnom realnošću.

Dok je u aspektu svesti element Vazduh svet ideja ili misli u ljudima, u aspektu prostora to je opšte informaciono

polje koje (preko nižih dimenzija) kreira dve oblike koji postoje, to je um koji inteligentnim dizajnom kreira sav život.

Ispod dimenzije koju predstavlja element Vazduh, nalazi se element Vatra. To je dimenzija gde vibracije dobijaju svoje prve oblike u prostoru i vremenu, na nivou energije. Energija je 'biće u pokretu' odnosno prvo konkretno usmerenje ideja ka nekom obliku ili cilju. Dok je u elementu Vazduh sve bilo samo svet ideja, opšte informaciono polje, u elementu Vatra svaka ideja dobija svoje trajno usmerenje. Trajno usmerenje jedne određene vibracije jeste ono što vidimo kao energija. Energija nastaje kada se vibracije slože u istoj frekvenciji, odnosno obrascu ili smeru.

Posle formiranja ideje mora se uložiti energija ili jednosmeran napor da se ta ideja sačuva kako bi se ostvarila, da ne bude zamenjena nekom drugom.

U prostoru se ostvaruje samo ona ideja koja opstaje u vremenu; koja ima energiju za ostvarenje.

Ispod elementa Vatra nalazi se element Voda. Jednosmerna energija mora da dobije konkretan oblik u vremenu i prostoru. Ali još uvek ne na fizičkom planu već samo na astralu. Astral je polje imaginacije prirode. Ovde se sve oblikuje pre nego što će da se materijalizuje. Svaku ideju moramo najpre vizuelno da predstavimo ako želimo da je ostvarimo. Ako se radi o akciji onda je to mentalni algoritam potrebnih postupaka, ako se radi o nekom obliku, onda ga najpre vidimo u imaginaciji. Kao što slikar prvo vidi sliku 'u glavi' a zatim je bojama naslika prema viziji koju projektuje na belo platno. Ili kao što kipar samo odvaja nepotrebne delove kamena ili drveta dok ne ostane samo oblik koji je imao u imaginaciji.

Astral je svet snova u koji odlazimo svake noći kada spavamo. Tu odlazimo kada smo u lucidnom snu, i kada smo u

astralnoj projekciji (vantelesna iskustava možemo da imamo i u astralu i samo na fizičkom planu, kada 'vidimo na daljinu'). Tu odlazimo i kada nam fizičko telo umre. To je svet gde se imaginacija vidi u jasnim oblicima.

Pre fizičkog ili materijalnog ostvarenja jedna ideja (Vazduh), u koju smo uložili energiju da je sačuvamo (Vatra), mora da dobije jedan konkretan oblik (u astralu). To se dešava u dimenziji koju predstavlja element Voda.

Element Zemlja je fizička realnost i na njoj se ostvaruju sve prethodne više dimenzije.

Sve dimenzije se razlikuju po vremenu i prostoru delovanja.

Samo na fizičkom planu elementa Zemlje sve se događa u linearnom vremenu i trodimenzionalnom prostoru. Vreme je linearno i objekti su potpuno odvojeni u prostoru.

U astralu ili elementu Voda, vreme i prostor se mešaju, prostor se lakše menja i vreme brže teče, sadržaji mogu da se mešaju vremenski i prostorno. Zato možemo da sanjamo kuću iz detinjstva a u njoj osobe i događaje iz sadašnjosti, ili ono čega nije bilo u njoj. Vreme i prostorni oblici se mešaju. To je uostalom i uslov delovanja imaginacije.

U elementu Vatra prostorni oblici nestaju i ostaju samo njihove arhetipske ideje, geometrijski obrasci ili fraktali koji prethode stvaranju oblika.

U elementu Vazduh ili svetu ideja sve postoji u sadašnjem trenutku nezavisno od prostora, u potencijalnom stanju. Zato što je tu potencijal svega naziva se svetom ideja.

Ovako je sačinjen kosmos.

Ljudsko biće je mikrokosmos ili kosmos u malom. Kosmos je takođe hologram tako da svaki njegov delić odražava celinu.

Od svih ovih dimenzija sačinjeno je ljudsko biće.

Ono ima potencijalnu i transcendentnu svest duše (Etar); ima um i misli (Vazduh); ima volju odnosno energiju sa kojom sledi neku ideju (Vatra); ima imaginaciju (astral, Voda) da detaljno osmisli kako će nešto konačno da ostvari na fizičkom planu (elementa Zemlja).

Tako je nastalo sve što vidite oko sebe.

Tako se sve zbiva i u vama, iako to ne vidite.

Zemlja je temelj svih viših dimenzija

Zbog nerazumevanja zajedničkog delovanja svih dimenzija postoje bar dve velike zablude. Prvo, ne postoji ispravno razumevanje prirode fizičkog sveta. Drugo, pogrešno se misli da naš um može da stvara realnost, da je menja ili da privlači ono što želi.

Fizički plan je tlo na kome se projektuju i ostvaruju svi viši planovi. Stoga smisao postojanja u fizičkom planu nije da se on napusti da bi se otišlo na više i bolje dimenzije ('carstvo nebesko') nego da se sve zajedno razumeju i objedine u ljudskom delovanju na fizičkom planu. U ranijim vremenima bez tehnologije život na fizičkom svetu je bio veoma težak. Još uvek je. Zato je postojala spontana reakcija da se smatra da je život na ovom svetu težak i da treba naći bolje mesto, ono koje obećavaju religije. Takvo shvatanje neopravdano postoji i danas iako se tehnologija odnosno razumevanje prirodnih zakona razvija i sve više olakšava život.

Ljudsko biće je zato i stvoreno od svih dimenzija prirode da bi takvo svesno i delotvorno objedinjavanje svih dimenzija na fizičkom planu moglo da obavi.

Takođe treba razumeti da fizička realnost jeste tvorevina svesti duša, entiteta ili monada, a takođe i njihovih individualnih duša, ali tu postoje različite vrste delovanja koje treba uzeti u obzir.

Prvo fizički svet je trodimenzionalan, inertan i sve se događa u linearnom vremenu po zakonu uzročnosti koja je prikladna za takav svet. Tu ništa ne nastaje iz ničega nego se proizvodi radom od postojećih elemenata tokom vremena.

Zatim treba razlikovati delovanje jedne individualne svesti duše i kolektivno delovanje svesti duša koje su inkarnirane u jednom prostoru i vremenu. Fizička realnost je delo kolektivne svesti i zato postoji kontinuitet, fizičke tvorevine su trajne u prostoru i vremenu. Kuća koju je sagradio neko u prošlosti može da se koristi i danas. Zato je fizički svet racionalan i pogodan za istraživanje svih mogućnosti stvaranja i izražavanja. Ako bi postojalo samo trenutno stvaranje onda bi sve bilo isto kao na planu elementa Vazduh, na mentalnom planu, i fizički svet ne bi postojao ovakav kakav postoji, život ne bi bio moguć.

Zato je Ajnštajn bio upravu kada je rekao da Mesec postoji i kada ne gleda u njega. To je fizička realnost. Međutim, i Kopenhagenska interpretacija kvantne mehanike je takođe tačna ali samo na višim odnosno suptilnim dimenzijama elementa Vazduh.

Trenutno stvaranje postoji samo na najvišem planu. Na najnižem postoji kontinuitet u vremenu i prostoru. U tome jeste svrha postojanja različitih dimenzija. Treba razumeti prirodu relanosti sa svim dimenzijama, ne samo na jednoj.

Individualna duša može da deluje tako da menja fizičku realnost, ali samo svoju realnost, tada će ona samo svoj položaj da promeni, fizička realnost koju je napustila ostaće ista, bez njenog prisustva.

Prema učenju Sankhye, kada jedna individualna duša, puruša, postigne oslobođenje, to ne deluje automatski na sve duše da i one postanu slobodne, nego ostale duše ostaju u iluziji da nisu slobodne. Oslobođenje je individualno jer su i duše individualne.

Postoji srazmera mogućnosti delovanja individualne duše na realnost u skladu sa prisustvom objektivne svesti. Koliko je objektivna svest duše prisutna u individui toliko ona može da deluje na fizičku realnost, čak i nadilaženjem uzročnosti koja bi inače delovala. Koliko je više svesti duše toliko je veća moć delovanja nezavisno od uzročnosti fizičkog sveta.

Osoba koja je odvojena od svesti duše i deluje samo sa umom/egom može da učini samo onoliko koliko joj fizičko telo dozvoljava. Takve osobe mogu da se udruže i da stvore velika dela, koja individua ne može, da grade velike gradove. Tako i čine. Međutim, kolektivno delo mnoštva duša jeste sama priroda u kojoj mogu da žive individualne duše kada se inkarniraju i fizičkim telima. Priroda je inteligentni dizajn zajedničkog delovanja mnoštva svesti duša. Kada se individualna duša uzdigne u svojoj svesti duše i nadiđe fizičko telo, um/ego, tada pristupa moći delovanja sa viših planova i može da deluje na fizičku realnost nezavisno od vremena i prostora. To je veoma retka pojava i neprimetna je individualnim dušama koje ostaju u telu i umu. Osvešćene duše ništa ne menjaju jer jasno vide da je sve savršeno jer sve-što-jeste događa se kao sve-što-može-da-bude. Vide da se zapravo ništa ne događa osim ispoljavanja svesti iz neispoljenog u ispoljeno stanje, svakog trenutka, i kao prostor sa svim objektima i kao sve svesne individue.

Drugi deo

ISPOLJAVANJE SVESTI

DVOSTRUKA STVARNOSTI SVESTI

Istovetna priroda ispoljavanja svesti i prostora

Budući da su svest i prostor u svojoj suštini jedno isto, ispoljavanje svesti odvija se na isti način kao i ispoljavanje prostora.

Kada se apsolut trenutno ispoljava u svoju suprotnost kao „božanska čestica“ ili tačka, taj čin je svesna namera, delovanje apsolutne svesti, ona omogućava taj čin koji stvara prostor. Dakle svest možemo najpribližnije razumeti kao širu celinu koja svojom kreativnom namerom omogućava ispoljavanje prostora.

Ispoljavanje svesti događa se po istom modelu kao i ispoljavanje prostora. Možemo reći paralelno ili zajedno sa njim.

Svest je razlog ispoljavanja prostora i svega što postoji. Nije moguće ispoljavanje ničega (prostora) bez svesti o tome. Svest je onaj činilac koji stvara imaginaciju ispoljavanja svega.

Sušтина ispoljavanja svega u prostoru i samoga prostora jeste *oblikovanje svesnog subjekta* koji će svega toga da postane svestan, da razume smisao svega, da ponovo ispolji svest u mikrokosmosu prostora, odnosno na svim dimenzijama. O tome govori kosmološka teorija Jačeg antropičkog principa: fundamentalne konstante kosmosa su ovakve kakve jesu zbog svrhe stvaranja svesnog subjekta, kao svog krajnjeg cilja.

Suprotnost apsolutne svesti je njeno sužavanje u individualno Ja svesnog subjekta koje svoj krajnji i savršeni oblik zadobija u ljudskom biću.

Svest kao šira celina i namera prati svaku fazu spiralne evolucije delovanja „božanske čestice“ u oblikovanju subatomske čestice, zatim atoma, molekula, neorganskih i organskih, i zatim u sve složenije oblike života.

Svest se slično deli i usložnjava od apsolutnog do relativnog stanja. Najpre kao najviši svesni entitet, koji je poznat kao Bog ili božansko. On se zatim deli u svoje manje entitete (ili monade) koji su u religijskim shvatanjima poznati kao arhanđeli i anđeli. Manji entiteti se zatim dele na još manje individualne celine, živa bića. To je slično razgranavanju drveta, gde od jednog velikog korena i stabla postepeno nastaju sve manje i manje grane, sve do pojedinih listova, cvetova i plodova koji u sebi sadrže seme celog drveta. Seme, kao hologram, u sebi sadrži celinu kreacije.

To seme ili mikrokosmos je ljudsko biće i njegova krajnje individualizovana svest uma/ega.

To je krajnja suprotnost apsolutne svesti.

Takva postepena deoba jedne apsolutne svesti u sve manje individualizovane svesne entitete praćena je sve većim srazmernim zaboravom.

Zato se ljudi rađaju sa zaboravom svoje prave prirode, svesti duše, onoga što su bili pre rođenja u fizičkom telu.¹⁸

Individualne duše postoje sa svrhom da budu svedoci ispoljavanja svih mogućnosti apsolutne svesti u prostoru i vremenu. Svest o ispoljenom se kroz individualnu dušu vraća apsolutnoj svesti.

Kako svesnim svedočenjem svih aspekata postojanja raste razumevanje svih aspekata postojanja, tako se ljudima

¹⁸ Kako izgleda rođenje u telu bez zaborava svesti duše svojim životom i delom svedočila je indijska svetica Anandamayi Ma (Nirmala Sundari; 1896 – 1982)

vraća svest o pravoj prirodi njihovog postojanja i postojanja uopšte. Zaborav nestaje. Ljudi se bude razumevanjem. Prosvetljenje je samo vrhunsko razumevanje, ništa drugo.

Svest o pravoj prirodi stvarnosti javlja se zajedno sa svešču o pravoj prirodi ljudske suštine ili svesti duše. To nije moguće drugačije, to je povezano jer je u suštini jedno isto. Jedna ista je svest koja stvara svet i svest u ljudima koja spoznaje svet.

To je svrha ispoljavanja svesti u svoju krajnju suprotnost, um/ego.

Ne-hercijanska i hercijanska proda svesti u ljudskom iskustvu

Svest se ispoljava dvostruko, ne-hercijanski - kao sadašnji trenutak - i hercijanski - kao vreme i prostor.

Ne-hercijansko stanje svesti je samosvest, stanje koje se doživljava kao *samadhi* u meditaciji, svest jedinstva, transcendentalna svest.

Hercijansko stanje svesti jeste relativni um koji se deli u mnoštvo sadržaja i aktivnosti tokom vremena u prostoru. To je stanje zaborava, iluzije (*avidya* ili *maya*).

Ne-hercijanske svesti entiteta ili monada na višim dimenzijama dele se na pojedinačne individualne duše koje se inkarniraju na fizičkom planu u fizičkim ljudskim telima sa hercijanskom svešču. Ima ih više, zavisno od teme iskustava koji individualne duše treba da u svim mogućim aspektima osveste u razumevanju.

Jedna monada ili entitet deluje kao nadđuša za sve svoje pojedinačne ispoljene svesti duše.

Zato što potiču iz ne-hercijanskog stanja svesti jedinstva, sve pojedinačne duše se inkarniraju istovremeno ili paralelno. To se događa zato jer linearno vreme postoji samo

na hercijanskom, fizičkom trodimenzionalnom planu na površinama sfera na kojima se odigrava život, a to su planete. Uostalom, sve se ispoljava bezvremeno ili trenutno. To važi i za ljudske inkarnacije. Samo iz perspektive zaborava ljudskog uma/ega, koji sve doživljava subjektivno i u linearnom vremenu, izgleda kao da se životi svih inkarnacija odigravaju tokom vremena, jedna za drugom. Kada se sećamo „prošlih života“ mi se zapravo sećamo našeg paralelnog života druge individualne svesti istog entiteta ili nadduše.

Sve naše inkarnacije se odigravaju istovremeno i u paralelnim realnostima jer najviša stvarnost u kojoj se događaju sve realnosti, jeste ne-hercijanska.

Božanska svest ne „gubi vreme“ u svom ispoljavanju. Ona se, kao i prostor, trenutno ispoljava u svim mogućim oblicima i aspektima.

Stoga ovde je važno razumeti da mi nismo male individue u prostoru i vremenu sa subjektivnom svesnošću punom zaborava, zbunjenosti i patnji.

Mi smo božanske monade ili entiteti koji se prividno dele u individualna bića da bi imale iskustvo individualne svesti.

Više od toga: mi smo apsolutna božanska svest koja ima iskustvo individualnosti monada i svih mogućih doživljaja individualnih bića (duša).

Sve što se zbiva je naša suština jer nema mnoštva svesti. Samo jedna ista apsolutna svest je sve što postoji i što se zbiva.

Sve individualne duše u fizičkim telima predstavljaju svesne subjekte koji osveščavaju ili samo svedoče svim mogućim aspektima postojanja ili zbivanja. Kada individua neko zbivanje osvesti i razume, to se vraća apsolutnoj svesti i krug njenog ispoljavanja je okončan, svrha je postignuta.

Ispoljavanje svega se kreće od pojave u prostoru do razumevanja u svesti.

Pojava je funkcija prostora a razumevanje je funkcija svesti. To je ono što podrazumeva izraz „osvešćenje postojanja“. 'Postojanje' se odnosi na prostor. Tako se, kroz ljudsku svest i razumevanje, ponovo spaja prividno razdvajanje svesti i prostora.

Ljudske duše su transcendentalni svedoci svakog zbivanja. Suština duša je apsolutna svest koja se ispoljava kao prostor. Stoga je konačan svedok svega svesni prostor. Sva zbivanja postoje sa svrhom da budu osvešćena. Ljudska bića nadilaze proste prirodne pojave, ona razvijaju složenije pojave a to su događaji koji nadilaze proste prirodne oblike. To je drama ljudskog iskustva, sudbina i karma.

Ljudi su takođe biološki dizajnirani da rade i stvaraju nove oblike i sadržaje, koje priroda ne stvara, da stvaraju tehniku i civilizaciju. Na taj način ljudi nastavljaju ispoljavanje prirode u novim oblicima i sadržajima koji su svesno kreirani na višem nivou. Kroz rad i radnu etiku, kulturu i civilizaciju ljudi konačno kompletiraju sve mogućnosti ispoljavanja i samim tim osvešćavanja postojanja.

Svest se ispoljava ne samo kroz ljude već kroz sva živa i „neživa“ bića. Razlika u tom ispoljavanju je prisustvo rada, stvaranja novih oblika iskustava, ili njihovo odsustvo. U biljnim i životinjskim oblicima svest se ispoljava bez iskustva karmičke drame, samo kao jednostavno iskustvo prirodnog življenja. Ono se deli prema broju čulnih i delatnih organa koja imaju živa bića. Samo čovek ima sve potrebne čulne i delatne organe da doživljava i stvara nova iskustva koja priroda ne omogućava. To su sve drame ljudskih života, od kreativne ekstaze do besmislenog ludila.

Apsolut je sve-što-jeste.

On se ispoljava kao sve-što-može-da-bude.

Ovoga trenutka u svetu se događa sve što može da se događa i ljudska bića postoje kao svesne individue da bi tome svedočile i razumele smisao. Kada u tome uspeju, tada se

zaokružuje ispoljavanje apsolutne svesti u prostoru. Postignuta je svrha postojanja.

Svi ljudi su zapravo ispoljavanja viših entiteta (monada svesti) kojih ima mnogo manje nego ljudi. Sami entiteti (monade) su takođe ispoljavanja još viših entiteta kojih je takođe manje. Stoga se svi ljudi na planeti Zemlji mogu smatrati ispoljavanjem jedne iste božanske svesti, svi su ljudi braća i sestre jer potiču iz jednog istog izvora. Na ovom svetu iskušavaju sve mogućnosti postojanja u velikoj igri života, dele različite uloge u različitim inkarnacijama. Razlike koje postoje među ljudima u pogledu stanja svesti i fizičkih osobina, rasne razlike, kao i svi sukobi među njima, postoje zbog potrebe za raznovrsnošću i bogatstvom iskustava. Da ima samo jedne rase ili vrste ljudi, ne bi se pokrila sva moguća iskustva, evolucija ispoljavanja svesti ne bi bila moguća. Zato je planeta Zemlja tako lepa i vredna jer je bogata svim iskustvima i različitim ljudima. I svi su savršeni onakvi kakvi jesu, kao što je savršen svaki impuls svesti i „božanske čestice“ koja ih sačinjava.

Razumevanje zla i patnje

Ovde se nameću dva pitanja. Prvo je pitanje postojanja zla i patnje. Ako znamo da ljudski život nije samo jedna izdvojena i prolazna biološka pojava, već da je telo samo ispoljavanje svesti duše, mali deo mnogo veće celine, i ako se život posmatra iz te jedino ispravne perspektive, tada smrt ne postoji, kao ni rođenje. Sa kakvim umom posmatramo svet, takav svet i vidimo. Samo iz perspektive subjektivnog i ograničenog uma/ega izgleda kao da bića nastaju i nestaju, stvari izgledaju nesavršeno, pogrešno ili zlo. Iz perspektive svesti koja nije ograničena umom/ego sve je uvek celovito i savršeno, ništa ne nastaje niti nestaje. Samo dve tačke gledišta postoje: ili mislimo da smo individua koja nastaje i nestaje u

prostoru i vremenu, ili direktno znamo da smo apsolutna svest koja ima iskustvo individue u prostoru i vremenu.

Vera u besmrtnu dušu pomaže u nadilaženju patnje. Direktna spoznaja svesti duše praktično i konkretno okončava svaku patnju kao iluziju subjektivnog uma. Uostalom, koliko je više svesti duše u nekoj osobi, toliko će ona biti bolja i ispravnija u svakom pogledu, a to podrazumeva uklanjanje svih dela koja donose patnju, sebi i drugima.

Takođe ovaj svet je polje ispoljavanja apsolutno svih mogućnosti. To zaista znači svih. Sve suprotnosti, od najlepših do najstrašnijih. To je logično jer apsolut samoga sebe osvešćava kroz nas.

Odgovor na prvo pitanje o patnji je takođe da iskustvo fizičkog sveta postoji zato da bismo iskusili svaki mogući doživljaj krajnje konkretno u svim mogućim aspektima i u svim suprotnostima. Ne doživljavamo samo patnju u svim detaljima, nego i radost (ali ne postavljamo pitanje o radosti, već samo o patnji). To nije moguće u višim dimenzijama gde se sve trenutno ostvaruje, gde je sve jasno. Ovde se dovoljno sporo događaju iskustva ljubavi i gubitka ljubavi, radosti i patnje, stvaranja i razaranja, neznanja i sticanja znanja, kreativnosti i destrukcije tako da imamo vremena da ih upoznamo iz svih strana i da ih ponavljamo ako nam nisu dovoljno jasna. Samo ovde možemo istovremeno nekoga da volimo a nekoga da mrzimo; i ta stanja da menjamo tokom vremena. Zato smo kao ljudska bića došli ovde da sve to doživimo maksimalno detaljno i jasno. Samo ovde sve doživljavamo na svojoj koži. Na višim dimenzijama sve doživljavamo samo mentalno - jer tamo je mnogo jasnije da je sve samo imaginacija.

Uostalom došli smo sa zaboravom svoje prave prirode i jedini način da zaborav uklonimo i spoznamo svoju pravu prirodu jeste da prirodu svih zbivanja spoznemo u svim mogućim aspektima i detaljima. Razvijamo kreativnost kada

doživljavamo i razumemo sva moguća iskustva. Kreativnost je suština ispoljavanja svega, kao i sazrevanja svesti duše na ovom svetu.

Na taj način patnja nas prisiljava na kreativnost koja uključuje rad na prevazilaženju ograničenja koja donose patnju. To je rad na razvoju kulture, tehnike i civilizacije uopšte. Zajedno sa tim, patnja nas budi iz iluzornih ograničenja uma/ega.

Ono što doživljavamo kao zlo i patnju jeste prinuda i prisila, ono što ne želimo da nam sa događa. Da bismo razumeli prirodu patnje i zla neophodno je razumeti prirodu ljudske duše. Ona ima najveću privlačnu moć, samo u njoj imamo iskustvo spokoja i ostvarenosti. To je ono što deca imaju spontano. Dečije biće je mlado, nije zatrpano utiscima ovoga sveta i još uvek ima sećanje na svest duše. Zato deca snažno zrače svešću duše i njenim blaženstvom, to je ono što nas snažno privlači deci, to je ono što nas prisiljava da budemo svoja najbolja verzija kada smo sa decom i brinemo o njima. Ona vaspitavaju nas o vrednostima svesti duše, a mi njih učimo samo da se snalaze u fizičkom svetu. To je obostrano korisna razmena. Problem nastaje u tome što svest duše ostaje najsnažnija privlačna sila i tokom života, zato su ljudi religiozni, ali razumevanje i delovanje ne prati tu svest. Um je uglavnom formiran da se bavi samo fizičkim svetom i nedostaje mu razumevanje viših dimenzija, šta je zapravo svest duše. To nerazumevanje se uglavnom popunjava pogrešnim religijskim fantazijama. Um/ego spontano teži principu zadovoljstva. Međutim celina se mora doživeti u svim aspektima i svim suprotnostima. Zato postoji opravdana prinuda i prisila da individualne svesti dožive i ono što ne žele da dožive, što je teško i neprijatno, što smatraju nenormalnim.

Sav dosadašnji razvoj ljudske civilizacije sastojao se ne samo od lepih i uzvišenih dostignuća i iskustava, nego i od svih mogućih patnji. Sile koje upravljaju ljudskom

civilizacijom uglavnom se bave takvim usmeravanjem razvoja koje će biti ograničen na materijalnu ravan i na iskušavanje svih suprotnosti. Najvažniji posao sila koje upravljaju civilizacijom (tajna društva) jeste da obezbede ona iskustva u razvoju civilizacije koja ljudi privučeni svešću duše nikada sami ne bi sebi izazvali. A ona su potrebna da bi svest o prirodi postojanja bila kompletna. Zato postoje „negativne sile“: one obezbeđuju ona iskustva koja ljudi sami nikada ne bi stvorili. Zato postoje sva ograničenja koja ljudi trpe. Oni su snažno privučeni svešću duše i ako bi se tome prepustili onda bi se sjedinili sa svešću duše ali na nekompletan način, kao deca. Pojedinci koji ostvare jedinstvo svesti uma sa svešću duše postaju prosvetljeni, ali oni više ne obraćaju pažnju na život u svetu, mogu da žive i u pećinama, kao što su neki sveci živeli. Oni vide božansku svest u svemu i ništa drugo im nije potrebno jer sve drugo ispravno vide kao iluziju. Za individualni razvoj to je dovoljno, međutim za kolektivni razvoj stvari se moraju razvijati na drugi način, kroz potpuno razumevanje prirodnih zakona (nauke) i njihovim svesnim ovladavanjem na nivou uma/ega (kultura i tehnika).

Zato postoje prinude u obliku vaspitanja, školskog obrazovanja, primene zakona i radne etike. Ljudi to neće sami od sebe da ostvare. Najzreliji među njima jasno vide da je sve to potrebno. Nezreli se bune, kao i uvek. Sve zlo i nasilje na ovom svetu postoji samo zato jer su ovi nezreli uvek u većini.

Svest duše se ispoljava kroz prirodne zakone (ovde kažemo: kroz prostor). Individualna svet uma u prostoru (um/ego) ostvaruje svest duše spoznajom prirodnih zakona (nauka).

Još uvek taj proces traje, nauka je tek na početku razvoja, bavi sa samo materijalnim svetom i tek otkriva više dimenzije kroz kvantnu fiziku. Još uvek prevladavaju nezreli i detinjasti

pokušaji da se viša svest duše sprovede na ovaj svet putem magije religijskih rituala i verovanja.¹⁹

Zato u praksi vidimo da se u svetu dešava haos: bradati ortodoksni talibani svih religija (pravoslavlja, islama i judaizma) vuku razvoj u nazad, u ideologiju ranog srednjeg veka, a obrijani članovi tajnih društava ga vuku napred, u vladavinu pomoću napredne tehnologije, gazeći pri tome sve pred sobom. Normalni ljudi su razapeti između. Stradaju kao kolateralna šteta u njihovom međusobnom bombardovanju.

Ukratko, patnja postoji jer se ljudi opiru ispravnom razvoju. Jedni ga sprečavaju jer ga ne razumeju i nezreli su, a drugi ga podstiču na neispravan način. Podsticanje razvoja na ispravan način nije uvek moguće jer su nezreli krajnje nepredvidljivi. Često je potrebna sila da se zaustave u svom neznanju. Neznanje nikada ne može samo od sebe da se zaustavi.

¹⁹ Pravi smisao Hristove molitve „Oče naš“ je u tome da se volja božija ostvari na ovom svetu, kroz ljude, kroz svest i kreativnost (to je suština delovanja i učenja Hristovog), a ne da se priziva magijskim ritualima u hramovima da dođe sama od sebe i tako da nas spase od muka.

Međutim, hrišćanski teolozi kritikuju ovakav stav jer kritikuju judejski stav o mesiji koji će da ovlada svetom. Teolozi smatraju da je Hrist govorio samo o 'carstvu nebeskom' a ne o vladanju ovim svetom. Na taj način uče o smrtoljublju, verovanju da je smrt jedino rešenje za sve zemaljske probleme. Svako ko želi da ovlada 'carstvom zemaljskim' smatra se antihristom. Ovde ne zagovaramo judejski stav o vladanju 'carstvom zemaljskim' (na koji se nastavlja islamsko verovanje da treba islam da ovlada ovim svetom pomoću nataliteta, silovanjem žena kroz prinudni brak, i terorizmom) već samo doslovno slušamo poruku Hristove molitve i celog njegovog učenja, a to je da ljudi budu više svesni božanske svesti i da je sprovode na zemlji, bez ikakvog 'mesije' ili 'cara zemaljskog'. Pravi smisao svakog spominjanja 'carstva nebeskog' jeste da njegove vrednosti treba ovde da primenjujemo, a ne da pobegnemo od ovoga sveta. Hristova poruka je u suštini da zdrav razum treba da bude jedina vera svih ljudi, ali razum koji nije ograničen na fizičko telo, um i ego, nego razum koji ih nadilazi (vaskrsava) u razumevanju koje obuhvata sve dimenzije postojanja, od kojih su ljudi i priroda sačinjeni.

Drugo je pitanje: ako već postoje sva iskustva koja se mogu doživeti, i ona se u svetu ostvaruju, kao što su i svi životi paralelni i istovremeni, zašto se onda ceo taj proces ne okončava, zašto ne dolazi do kraja svih ljudskih drama na ovom svetu? (Kada će doći carstvo nebesko?)

Razlog zašto svedočenje o iskustvima ne dolazi do kraja je što se ni prostor ni svest nikada ne ispoljavaju na istovetan način u svojim impulsima. Ne ponavljaju se istovetno nego uvek malo drugačije i tako proizvode prostor. Zato i mogu da se stalno ispoljavaju. „Božanska čestica“ ne vibrira na isti način. Da se te prvobitne vibracije istovetno ponavljaju sve bi bilo statično. Uvek to čine malo drugačije i tako stvaraju spiralnu evoluciju. Ta spiralna evolucija se vidi po spiralnom razvoju iskustava na fizičkom planu, po promeni i razvoju prostornih oblika, evoluciji života, promeni i razvoju svesnih iskustva koja ih prate. Zbog toga ljudska iskustva nisu nikada ista. Svaka ljudska generacija ima svoju vrstu iskustava kao temu doživljaja i rada na njima. Zato vidimo ne samo istorijski razvoj već i 'sukob generacija' kod starih i mladih, njihovih vrednosti i novog načina života. Tako deluje spiralna evolucija.

Na taj način je bogatstvo životnog iskustva neograničeno i neizmerno. To je zapravo uslov za kreativnost, ona mora biti neograničena jer je u suštini kreativnost nadilaženje uslovljenosti.

Um sve kreativno deli i spaja

Univerzum je hologram, u svakom delu sadržana je celina. Zato ispoljavanje svesti i prostora na makro planu jeste osvešćenje postojanja na mikro planu ili u ljudskom iskustvu.

Svest stvara prostor na kosmičkom planu a na mikrokosmičkom planu, u ljudskom iskustvu, ljudi kreiraju svoju realnost; ne samo radom nego direktno svojom svešću.

Svešću svoga uma/ega manje, a svešću svoje duše mnogo više. Najniži i najgrublji vid oblikovanja realnosti jeste radom fizičkog tela, rukama, i oruđem. Viši oblik jeste umom i razumom, idejama. Najviši oblik jeste svešću duše, nameravanjem određene realnosti da se ispolji. Zapravo realnost se ne ispoljava jer sve moguće realnosti već postoje simultano ili paralelno, na najvišem planu ili u čistom prostoru, etru ili kvantnom vakuumu. Svešću duše samo odabiremo određenu realnost i ona se u našem iskustvu događa. Tako svojom svešću neku realnost iz potencijalnog prevodimo u aktuelno zbivanje. Nikada se ništa drugo ne događa nego samo to: ispoljavanje iz potencijalnog u aktuelno stanje. To se događa posredstvom našeg uma. Na fizičkom planu kada imamo neku ideju ostvarimo je radom i ulaganjem energije. Na višem planu to se događa šire, svešću duše ili još više entiteta ili nadduše, kreiramo celo okruženje, fizičku realnosti u kojoj delujemo.

Svest u ljudskom umu/egu je onaj činilac koji deli potencijalno i aktuelno, zato imamo iluziju da je fizički svet jedini koji postoji. Ta ista svest koja može da stvara takvu iluzornu podelu pomoću uma/ega, može i da je spoji, odnosno prevaziđe. To čini u onoj meri u kojoj nadilazi iluziju uma/ega i njegovu subjektivnost i osnažuje sopstvenu svest, svest duše, objektivnu svest.

Virtuelna realnost uma/ega postoji sa svrhom virtuelnog osveščavanja svih dimenzija i celog ispoljavanja, odnosno razumevanja celog procesa u svesnom subjektu. To je najvažniji proces zbog kojeg je svesni subjekt i stvoren kao mikrokosmos ispoljavanjem prostora. Svrha je da se dogodi svesno razumevanje svega i to je moguće u mikrokosmosu virtuelne realnosti ljudskog uma/ega. Preostaje samo da se prepozna razlika između virtuelne i prave realnosti. To će se dogoditi onda kada se virtuelna realnost potpuno složi sa

pravom.²⁰ Tada će virtuelna nestati i ostaće samo jedna realnost kakva je oduvek i bila. To ljudi doživljavaju kao veliko buđenje. Virtuelna realnost se usklađuje sa objektivnom realnošću, a ne obrnuto. Međutim u prirodi virtuelne relanosti uma/ega je da usled svoga savršenstva postaje samodovoljna. Ona tako savršeno, odnosno adekvatno, odražava objektivnu realnost (to joj je i namena) da svesni subjekt teško razlikuje virtuelno od realnog. Zato većina ljudi živi u zaboravu objektivne realnosti i virtuelnoj realnosti svoga uma, odnosno subjektivne svesti. To je prirodan proces koji je potreban jer omogućava individualna iskustva, on omogućava apsolutnoj svesti da ima iskustvo individualnosti.

Samo u ljudskom umu se događa podela na svest i prostor, i sva njihova prividna ograničenja. Samo u ljudskom umu se događa „stvaranje sveta“ jer se kroz ljudski um aktuelizuje potencijalno u aktuelno.

Religijskim rečnikom rečeno, Bog nije „gubio vreme“ stvarajući svet za sedam dana, to je prevelik i nepotreban posao. Čak ga nije ni trenutno stvorio.

Bog je samo stvorio iluzorni ljudski um/ego.

Božanska svest je stvorila samo svoju suprotnost; „božansku česticu“, posmatrano s aspekta prostora, i individualni um/ego, posmatrano s aspekta svesti.

²⁰ Etimologija reči 'logos' nije grčkog porekla, niti označava 'reč', već staroslovenskog, koji je na prostoru današnje Grčke postojao pre Grka i grčkog jezika (Pelazgi su bili preci današnjih Srba i Starih Slovena) i ta reč označava slaganje, složiti nešto da bude isto, složno, usklađeno. To je otkrio filozof Martin Hajdeger. Usklađenost se u srpskom jeziku označava rečju 'sloga', koja nastaje tako što predlog 's' ide ispred 'l'. Najveći grčki filolog i poznavalac starogrčkog jezika , Konstantínos Oiconómos (1780-1857) svedoči u svojim delima da stari grčki jezik vodi poreklo od starosrpskog, od Pelazga. Istu jezičku osnovu otkrio je nemački filolog Jacob Grimm. Većina grčkih reči nastala je jednostavnom zamenom ili brisanjem slova i slogova ili njihovim premeštanjem. Tako je predlog 's' u reči 'sloga' premešten na kraju reči i nastao je 'logos'. Zvanična istorija je lažna. Jezik je dokaz.

Ništa drugo Bog nije stvorio.

Sve što ljudski um/ego vidi kao 'drugo', kao 'svet', jeste sam Bog, ali ga ne prepoznaje zbog ograničene prirode uma/ega. Um je stvoren kao iluzija odvojenosti od Celine (Boga) i zato on tu iluziju projektuje na sve čega je svestan. Ne može da vidi drugačije. Zato se božanskoj celini 'vraćamo' transcendencijom iluzija uma/ega.

'Svet' je projekcija uma isto kao što je mnoštvo objekata projekcija jedne iste „božanske čestice“.

Trebalo bi da je Bog u svojoj svemoći najekonomičniji i da su njegova rešenja najelegantnija. Nema elegantnijeg od ovoga.

Stvaranje ljudskog uma je personifikovano u mitu o Luciferu, prvoj i najlepšoj božijoj tvorevini. Tek posle njega - i zahvaljujući njemu - nastupa drama ovoga sveta.

PRELIVANJE DVAJU POLJA U PRIRODI I U LJUDIMA

Dva aspekta postojanja prostora i sveti, kao neispoljeno i ispoljeno, ne postoje ni potpuno odvojeno niti potpuno sjedinjeni. Oni se stalno prelivaju i kreću, kao granica između okeana i vazduha koja se stalno talasa, kao *jīn* i *jāng* u simbolu *tai đia*. Njihova granica predstavlja sveopšti pokret i stalnu promenu koju vidimo u svemu.

Sagledaćemo kako se prelamanje granica između ne-hercijanskog i hercijanskog ispoljava u prostoru i u ljudima.

U prostoru postoje takozvana „mesta moći“. Stari narodi su imali daleko veću senzitivnost i otvorenost ka višim dimenzijama i mogli su da „vide“ ili oseće takva mesta. Na njima su gradili hramove i obeležavali su ih megalitima. To su mesta na kojima je moglo lakše da se stupi u kontakt sa „višim svetom“, odnosno sa ne-hercijanskim poljem, da ljudi budu snažnije inspirisani njime, da odatle saznaju i bolje sagledaju sve potencijale ispoljenog, hercijanskog sveta. To su tumačili a i danas tumače kao mesta koja su „bliža Bogu“. Tu su se takođe isceljivali od svih bolesti.

Vrhovi piramida, kojih ima na stotine u svetu, jesu mesta snažnog zračenja ne-hercijanske frekvencije. Na njima se dešavaju pojave prelivanja sa višim dimenzijama, osoba na njima (i u središtu piramide) može stupiti u kontakt sa ne-hercijanskim poljem, doživeti mistična iskustva. Jedan od razloga gradnje piramida svuda u svetu bio je taj da se veštački stvore takva „mesta moći“, gde se spajaju ne-hercijanski i hercijanski aspekt stvarnosti, neispoljeni i ispoljeni božanski potencijal – da bi se na taj način podstakao razvoj kulture i civilizacije.

Piramide su geometrijske strukture koje ubrzavaju spajanje ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta prostora i tako ubrzavaju evoluciju ispoljavanja svesti u trodimenzionalnom fizičkom svetu, na površinama planeta. Vrh piramide je tačka koja, ne samo simbolično već konkretno predstavlja ne-hercijanski kvantni vakuum, eter, svest jedinstva. Kvadratna osnova piramide predstavlja fizički svet u ispoljenom prostoru i vremenu.

Pored takvih mesta koja su stalno prisutna postoje i mesta koja se kreću ili povremeno javljaju. Ona su nepredvidiva. Manifestuju se spontano verovatno sledeći svoju zakonitost da negde moraju da se prelivaju. Ljudi primete njihovo prelivanje i delovanje po tome što na tim mestima dožive neku „natprirodnu pojavu“. One mogu biti male i beznačajne, velike i značajne. Tu nešto može da se pojavi ili da nestane. Neko može iznenada da nestane sa ovog sveta, ili trajno ili da se pojavi posle dugog vremena a da za njega vreme nije prošlo uopšte. Ili da se teleportuje na drugo mesto, ponekad i na drugi kraj sveta. Ponekad se neko projektuje i vremenski i prostorno iz jednog veka u drugi na drugom kraju sveta.

Ovakve slučajeve neko preživi a neko ne.

* * *

Slučajevi prelivanja dvaju polja u samim ljudima izgledaju sasvim drugačije iako se radi o istom delovanju.

U svom uobičajenom stanju svesti ljudi su u hercijanskom polju ili stanju uma. To znači da su u fizičkom svetu koji opažaju čulima i čija zbivanja mogu da prepoznaju razumom. Kada im se dogodi prelivanje u ne-hercijansko polje realnosti onda to doživljavaju kao više stanje svesti ili stanje izmenjene svesti. Budući da ta stanja predstavljaju otvorenost uma ka višim dimenzijama koja su „bliža“ ne-hercijanskom

polju, to se doživljava kao ekstaza i blaženstvo. Ljudi su razvili tehnike kako to da dožive. Meditacijom se to postiže sistematski. Oni koji nemaju zrelost za meditaciju kao pomoć koriste rituale i psihodelične supstance.

Međutim, takva prelivanja u više dimenzije događaju se i običnim ljudima potpuno spontano. Mnogi ljudi su imali neobična ili „paranormalna“ iskustva. Svaki kontakt sa višim dimenzijama i približavanje ne-hercijanskom polju deluje tako da pojačava vezu sa hercijanskim. Kao da se između njih izgradi prolaz kojim uticaji mogu lakše da se kreću jedni ka drugima. Tako će neki ljudi koji su imali kliničku smrt i NDE iskustvo posle toga ponekad imati sposobnost viđenja prošlih ili budućih događaja, pojačanu intuiciju, ili veću moć usmeravanja energije.

Posebno su česta prelivanja iz više astralne dimenzije na fizički plan, Tada se dešavaju pojave bića koja žive na astralnom planu, ili nekih aktivnosti koja se odvijaju na astralu. Osobe koje imaju proširenu percepciju mogu da ih vide. Ako nisu obrazovane na ovde opisan način, često dolazi do zbunjenosti i pogrešnih tumačenja takvih pojava. Može doći i do opsednutosti jer entiteti iz viših dimenzija imaju veću energiju i stoga veći uticaj na niže dimenzije. Zato je takvim „natprirodnim“ pojavama teško odoleti. U suštini sve su to prirodne pojave samo je problem što ljudi još uvek nisu naučeni koliko dimenzija priroda ima.

Vidovitost se događa jednostavno tako što se izgradi put ili prolaz ka višim dimenzijama, ka univerzalnom polju u kome sve potencijalno već postoji. Zato se tamo može videti i ono što je prošlo ili buduće, i fizički udaljeno. Zato većina vidovnjaka ima vantelesna iskustva ili nisu svesni da ih imaju jer se događaju za vreme spavanja. U snu svi mi boravimo u višim dimenzijama i bliži smo univerzalnom polju odakle možemo da dobijamo informacije koje ne možemo dok smo ograničeni u fizičkom telu na javi.

Kada su slučajevi prelivanja dvaju polja u čoveku česti i spontani i osoba ne ume da ih razume jer ne poznaje istine o višim dimenzijama i prirodi stvarnosti, kao što je slučaj kod većine ljudi, tada dolazi do nekontrolisanog lutanja uma između hercijanskog i ne-hercijanskog stanja, između fizičkog sveta i viših dimenzija. Takva osoba tada gubi realnost fizičkog sveta i ostaje između. Ona postaje nefunkcionalna na fizičkom svetu jer nema sigurnu stabilnost unutar granica uma/ega i uticaji oba sveta se mešaju. To su slučajevi takozvane „psihoze“. Mnogi takvi ljudi završavaju u psihijatrijski institucijama gde im životi bivaju dodatno uništeni, jer nauka još uvek ne priznaje postojanje viših dimenzija, a psihijatrija nije čak ni nauka.

Svakako postoje i kreativna iskustva povezivanja sa višim dimenzijama. Zapravo svi genijalni stvaraoči su bili povezani sa svojim višim umom, sa višim dimenzijama svoga bića, sa višim stanjem svesti, i samo tako su mogli da stvaraju. Najbolji primer je Nikola Tesla. U svojoj knjizi „Moji pronalasci“ (My Inventions) on tvrdi da nije nikada eksperimentisao sa novom idejom pravljenjem uređaja koje bi potom usavršavao. On je sve svoje ideje usavršavao i radio eksperimente na višem planu, u imaginaciji, u astralu. Tamo je i proveravao da li sve ispravno radi. Tek kada bi svoj novi uređaj potpuno usavršio na višem planu onda bi samo dao instrukcije majstorima ga da ga naprave u fizičkom obliku. Zatim bi ga odneo u patentni zavod.

Tesla je imao lak pristup ne-hercijanskom polju viših dimenzija. Da bi dotle došao morao je da usavrši svoj život strogom disciplinom. Drugi su mislili o njemu da je čudak. Da nije bio disciplinovan stvaralac završio bi na psihijatriji. Neke stvari nije dodirivao jer je video njihovu suptilnu prirodu, pridržavao se određenih mera u delovanju prema zlatnom preseku, zato su mu bili važni brojevi 3,6,9 i njihove razmere - jer je zlatni presek i njegovo delovanje video direktno u svemu.

Svoju energiju nije gubio na niže centre (seksualnost) da bi sačuvao percepciju i sposobnosti koje je imao, koje su moguće samo ako je energija aktivna u višim centrima (čakrama). Ljudi sve to nisu razumeli, kao što ne razumeju ni danas, a on je samo imao mnogo širu percepciju od ostalih ljudi, što dokazuju i njegova dela.

U mladosti je imao epizode spontanog i potpunog proboja granica između hercijanskog fizičkog i nehercijanskog sveta viših dimenzija. Ležao bi danima u sobi nemoćan da deluje u svetu jer su mu čula bila potpuno otvorena, mogao je da čuje muvu kako sleće na površinu stola kao veliku buku, i udaljene zvuke. Tada mu se događalo prelivanje i spajanje fizičkih čula sa čulima astralnog tela, koje se u sistemu *sankhye* nazivaju *tanmatre*;²¹ one nas povezuju sa opažanjem viših, nefizičkih dimenzija, zahvaljujući njima možemo da imamo ista čulna opažanja dok smo u astralu, izvan tela, za vreme sna, lucidnog sna ili astralne projekcije. Zapravo tada mnogo bolje opažamo. Kod prosečnih ljudi te granice su stabilne, zato ljudi ne opažaju više dimenzije i fizička čula deluju ispravno za opažanje fizičkog sveta za koji su dizajnirana. Kod Tesle je ta veza bila propusna. Zato je bio stvaralac kakav je bio.

Individualne duše u ljudskim telima nisu izolovane. One se sve spajaju u jedan viši entitet, monadu ili naddušu, koja se opet spaja sa još višim celinama i tako sve do svesti jedinstva božanskog apsoluta.

Ne postoje čvrste granice između dimenzija, jer sve je delotvorno i živo, život ne bi funkcionisao da postoje čvrste granice između bilo čega u univerzumu. Zato nema granica između svesti ograničene u individualnim bićima i fizičkim telima. Kada je svest identifikovana sa telom i njegovim čulima tada vidimo fizički svet i uspešno delujemo u njemu.

²¹ O Sankhyi videti u mojoj knjizi „Sankhya - Drevna nauka o prirodi i ljudskoj duši“.

Kada se potpuno opustimo od fizičkog tela, u transu ili za vreme spavanja, tada se naša individualna svest preliva u više dimenzije. To doživljavamo kao san. Možemo da se probudimo u snu i to je tada lucidan san. Kada možemo potpuno svesno da delujemo u astralu to je tada astralna projekcija ili vantelesno iskustvo.

Prosečna osoba se za vreme sna često povezuje sa svojim višim umom, naddušom (entitetom, monadom) i odatle dobija inspiracije za delovanje u životu. Takođe se tada povezuje sa svojim paralelnim inkarnacijama, koje iskušavaju sve one izbore koje smo mi ovde propustili kada smo izabrali jednu mogućnost, ovu koju sada živimo (posao, brak, način života ...).

Ovo se ne događa u svim snovima. Postoje 'mali' i 'veliki' snovi. 'Mali' se bave preispitivanjem svakodnevnih iskustava, i onim iskustvima koja nije bilo potrebno doživeti na fizičkom planu, dovoljno je da se dožive samo u astralu. 'Veliki' snovi su ređi i oni se bave karmičkim iskustvima i životnim sazrevanjem. Naše druge paralelne inkarnacije u paralelnim realnostima proživljavaju sve druge mogućnosti, koje nije moguće proživeti u našem jednom životu. Zato se sve naše inkarnacije odigravaju istovremeno u paralelnim realnostima. Na taj način odmah pokrivaju sve mogućnosti za sticanje iskustava. Nema razloga za gubljenje vremena. Kada u snu kontaktiramo svoje paralelne egzistencije mi sa njima razmenjujemo iskustva i razumevanja. Tako se stvar još više ubrzava. To su oni trenuci kada se ujutru probudimo sa sećanjem izuzetno neobičnog sna, jasnim uvidom u odgovor na neko pitanje koje nas je mučilo, kada toga dana donesemo važnu odluku koja se pokazala ispravnom. Mnogi stvaraoci su u snu čuli ili dobili inspiraciju za svoja otkrića ili muzička dela (D. I. Menedeljejev, J. S. Bach ...).

Na taj način uvek smo povezani i vertikalno - sa svojim dušom (entitetom, monadom) - i horizontalno - sa paralelnim

životima. Ako pri tom znamo da naši paralelni životi ne postoje samo u nekoj drugoj realnosti nevidljivoj za nas, nego mogu biti u našem sadašnjem životu, na ovom svetu, u našoj blizini - naš paralelni život može biti neka osoba iz našeg okruženja a da toga nismo ni svesni, ni mi ni ta osoba (nema potrebe da sve bude u posebnoj realnosti ako može i u jednoj) - tada je jasno da mi nikada nismo sami na ovom svetu. Naša duša može da ima više istovremenih inkarnacija u jednoj realnosti, na jednom prostoru koje se pomažu međusobno.

Nikada nismo sami. Uvek smo voljeni i u najboljem društvu. Samo um/ego se oseća sam jer ne vidi stvarnost zbog svog ograničenog opažanja.

Ponekad mrzimo i smatramo za neprijatelja svoju paralelnu realnost, osobu koja živi naš alternativni život jer nam pomaže da iskusimo ono što ne želimo da iskusimo - a potrebno je radi kompletnog sazrevanja. Naše srodne duše su često upravo one osobe koje ne podnosimo, a ne samo one koje volimo. To je cena ograničenja uma/ega.

Treći deo

SJEDINJAVANJE SVESTI I PROSTORA

Sjedinjavanje svesti i prostora kroz kosmičke procese i ljude

Ispoljavanje apsolutne svesti ima svoj proces sa kojim se ispunjava ili zaokružuje u spiralnom toku. On započinje prvobitnom vibracijom apsoluta u svoju suprotnost, u „božansku česticu“. Te vibracije stvaraju sve druge pojave: subatomske čestice, atome i sve njihove kombinacije u svim molekulama.

Da bi se takve vibracije događale one stvaraju prostor i vreme.

Tako nastaje fizički univerzum.

Ceo taj proces ima svrhu stvaranja svesnog subjekta, odnosno bića sposobnog da bude nosilac prisustva svesti, iste svesti koja je ispoljila fizički kosmos.

U svesnosti svesnog subjekta apsolutna svest ispunjava celu svrhu svog prostornog ispoljavanja, ili aktuelizacije kao kosmosa.

Sa stanovišta same svesti ona je u svesnom subjektu, u stanju svoje krajnje suprotnosti, ostvarila samospoznaju u aktuelnom ili ispoljenom stanju, i tako postala kompletna u svojoj aktuelizaciji.

Kako to izgleda sa stanovišta ljudskog iskustva.

Sagledajmo to sa aspekta kolektivnog i individualnog iskustva.

Svest o postojanju jeste isto što i ispoljavanje svesti kroz prostor.

Prva manifestacija svesti u prostoru jeste foton. Kada pogledamo u zvezde, tada njihova svetlost ulazi u naše oči, postajemo je svesni, i ona je tada ostvarila svoju svrhu. Foton je postao svest, odnosno razumevanje samoga sebe. Kada sunčeva svetlost ulazi u naše oči tada se ostvaruje svrha postojanja sunca i sveg biološkog života koji je sunčeva svetlost pokrenula. Ali samo ako je prati razumevanje u svesnom subjektu.²² Većina bića vidi sunce ali ne razume ništa.²³ Svetlost i takvim bićima daje život, bez razlike.²⁴

U ljudskom biću, kao svesnom subjektu, spaja se svest i prostor. To spajanje postoji svuda ali samo u svesnom subjektu, u ljudima to se događa na jednom novom i višem nivou: u razumevanju celog procesa ispoljavanja i zajedničkog postojanja i delovanja.

Celokupna kultura i ljudski razvoj sastoji se iz toga da svesni subjekt razume ovaj proces, kako svetlost postaje materija, kako svest kreira prostor i sve oblike u prostoru, i delovanja ljudskih bića u skladu sa tim.

Ljudi inače stvaraju nove oblike u prostoru, njihovo telo je dizajnirano za takav rad. Međutim bez potpunog razumevanja svesti i prostora i uloge svesnog subjekta u prostoru, učinak takvog stvaranja je polovičan. Pored dobrih i kreativnih dela, mnogo je i destruktivnih. To možemo razumeti kao fazu obučavanja ili osveščavanja, učenje na greškama. Od toga se sastoji sva dosadašnja istorija.

Kada ljudi postanu svesni ovog procesa i deluju usklađeno sa njim, tada postaju samosvesni. U svakom slučaju postaju istinski kulturni i civilizovani.

²² Zato je Niče rekao u 'Zaratustri': „Sjajna zvezdo! Šta bi bila tvoja svetlost da nije onoga kome sijaš!“ Suština svih obožavanja svetlosti i vatre (Zoroastrizam) jeste u razumevanju ovog procesa.

²³ Negativne sile su mnoge ljude ubedile da je sunčevo zračenje štetno iako je neophodno za rad hipofize i imuni sistem, odnosno sam život.

²⁴ „Budite vi, dakle, savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski.“ (Matej, 5.48)

Kulture i civilizacije koje se zasnivaju na metaforama i mitovima o svetlosti, o božanskom, nisu istinske kulture niti civilizacije. To je u najboljem slučaju samo priprema na apstraktnom nivou.

Istinska kultura i istinski razvoj civilizacije može jedino da se zasniva na istinskom razumevanju kako svetlost svesti sve konkretno stvara u prostoru i vremenu (kalendar) i da se to razumevanje jasno ispolji kroz ljude kao svesne subjekte, kroz njihov ispravan rad i delovanje.

* * *

Individualno iskustvo sjedinjenja odnosno iskonskog jedinstva svesti i kosmičkog prostora - pored razumevanja tog procesa dok gledamo u sunce - jeste razumevanje drugog bića, drugog svesnog subjekta.

Kosmos je hologram, svaka individua sadrži celinu. Ljudsko biće je mikrokosmos. Zato nije potrebno prevazilaženje ni vremena ni prostora da se dođe do suštine kosmosa i sveg njegovog ispoljavanja. Ta suština već postoji u svakom ljudskom biću. Dovoljno je razumeti je. Takvo istinsko razumevanje događa se kao ljubav. Već i svaki fizički dodir ispunjen nežnošću i ljubavlju ostvaruje suštinu ispoljavanja božanske svesti kao kosmosa.

Kada u iskrenoj ljubavi i razumevanju zagrlite drugu osobu tada se u tom činu spaja svest i prostor. Ispoljavanje svesti i kosmičkog prostora, sveg života, ostvaruje svoju konačnu svrhu sjedinjavanja u tom trenutku u vama. Uostalom, zagrljaj jeste čin sjedinjavanja.

Sjedinjavanje se prirodno i automatski ispoljava blaženstvom. U unutar čoveka to sjedinjavanje se događa u mentalnom mirovanju kao *samadhi*. Među ljudima se to događa kao orgazam. U duhovnoj praksi *advaita* (jedinstva) to jedinstvo je opisano kao jedinstvo postojanja (prostora), svesti i blaženstva (u svesnom subjektu), ili *sat, čit, ananda*.

Jedinstvo svesti i postojanja spontano doživljavaju svi svesni subjekti, a to su ne samo ljudska bića već i životinje, biljke, a na elementarnom nivou i minerali, najviše voda. Svi oni reaguju na čin ljubavi i razumevanja, prepoznaju ga i uzvraćaju.

Radost jedinstva svesti i postojanja, ostvarenja krajnje svrhe postojanja kosmosa, događa se ne samo u činu zagrljaja i ljubavi, već u svakom činu ispoljavanja pozitivne energije, dobrog dela, u zajedničkom smehu i igri. To deca najbolje znaju i pokazuju.

Svi ljudi žive samo zbog takvih trenutaka. To jasno osećaju sve majke kada prvi put zagrle svoje dete. To doživljavaju svi roditelji kada ih njihovo dete prvi put pogleda u oči s osmehom. Prvi čin razumevanja među ljudima uvek izaziva najveću radost, onu koju svi tražimo u svim našim životima.

Nažalost, ni to se ne događa uvek, ljudi još uvek sazrevaju ka tome. Nerazumevanje preovladava. To je razumljivo jer u kosmosu je mnogo više praznog prostora, planeta na kojima nema života; mnogo je planeta sa životom ali u nerazvijenom obliku.

Veoma je malo planeta sa životom na kojima su se razvili svesni subjekti.

Takođe je i među njima veoma malo svesnih subjekta koji su se dovoljno razvili da budu ispravno svesni sebe i drugih, svoje okoline.

I među takvima je veoma malo onih koji su svesni prave prirode svesti i da je to razumevanje ispoljavaju kao ljubav, odnosno na human način, kao dobrotu.

Ljudski zagrljaj pun ljubavi i razumevanja je najređi događaj u celom kosmosu.

To je tako jer je taj događaj svrha postojanja celog kosmosa.

Što više ljudi bude svesno razumelo ovakve trenutke, i delovalo u skladu sa njima, toliko će se ljudska evolucija razvijati ispravno.

* * *

Ovo ipak nije krajnji čin sjedinjavanja svesti i prostora. Za ovakvo iskustvo potrebno je bar dvoje svesnih subjekata.

Krajnji čin sjedinjavanja svega događa se u samom svesnom subjektu.

Jedinstvo svesti i prostora u svesnom subjektu događa se kao *samadhi*, u meditativnom mirovanju.

Taj trenutak predstavlja ostvarenje konačne svrhe postojanja celog kosmosa, evolucije sveg života, svih naših života, svih događaja. Sve se u kosmosu događa sa svrhom da se to dogodi u svesnom subjektu. Zato svi normalni i duševni ljudi osećaju poštovanje prema 'svetim ljudima', onima koji su ostvarili to jedinstvo.

Ako znamo da sve to spada u manifestacije ispoljenog ili hercijanskog aspekta postojanja, tada će nam biti jasno da ostvarenje konačne svrhe postojanja u *samadhiju* zapravo predstavlja prelazak u ne-hercijanski aspekt postojanja, odnosno apsoluta.

Ovo se događa samo u svesnom subjektu zato jer univerzum je bezvremeni hologram, i on je u svemu - na isti način na koji je sve u njemu.

Odvojenost svesti i prostora je iluzija. Njihovo jedinstvo je naša suština. Ništa drugo ne postoji u stvarnosti.

Zato je *samadhi* buđenje. Ništa se drugo stvarno ne događa u celom univerzumu osim buđenja.

Kako se to praktično događa i šta je u svemu tome delo samog čoveka?

Meditativno mirovanje sa kojim se omogućava pojava *samadhija* sastoji se iz potpunog mirovanja tela i uma. Mirovanje je samo po sebi svojstvo ne-he-hercijanskog stanja

bića. Zato kada potpuno mirujemo naše biće, celo telo i um, postaje ne-hercijansko i zato tada doživljavamo stanje transcendentalne svesti, nadilaženje tela, buđenje ili spajanje sa apsolutnom svešću.

Da bismo mogli da smirimo telo i um, neophodno je da razumemo šta je to. Naše biće je sačinjeno od energetskog spektra svih dimenzija prirode. Energetski centri ili čakre predstavljaju sve faze tog spektra, od krajnje hercijanskog - prva čakra - do krajnje ne-hercijanskog - sedma čakra.

Prva čakra nas najviše vezuje za ovaj svet, zajedno sa drugom i trećom. Tri gornje čakre nas uzdižu iz iluzija hercijanskog aspekta postojanja, fizičkog sveta, a krajnja sedma čakra nas potpuno oslobađa i budi.

Bitno je razumeti da su telo i um jedna stvar, nisu dve odvojene stvari. To je sve jedno isto biće koje je polarizovano, od hercijanskog (prva čakra), do stanja najbliže ne-hercijanskom, a to je intelekt ili um. Fizičko telo je najbliže hercijanskoj prirodi (element Zemlja) a um je najbliži ne-hercijanskoj (element Vazduh). Zato um može da nadilazi vreme i prostor u svom delovanju i da deluje nezavisno od tela, koje je uvek vezano za vreme i prostor.

Razlika u frekvencijama između najnižeg i najvišeg energetskog centra, prve i sedme čakre, stvara utisak da su telo i um odvojeni i nezavisni. Samo zato jer možemo da razmišljamo nezavisno od toga u kakvim je aktivnostima telo, da fantaziramo dok ležimo i dok hodamo, ne znači da su um i telo odvojeni i nezavisni; samo deluju na različitim frekvencijama jedne iste prirode. Jedna je grublja a druga finija.

Ta zabluda je osnovni uzrok neznanja u ljudskim bićima, osnovni uzrok svih iluzija, svih patnji i stradanja, svih neuspešnih pokušaja da se razume duhovnost i postigne oslobođenje. Prava disciplina se sastoji od ovladavanja i telom i umom zajedno - od njihove zajedničke transcendencije. Ako smo strogi u disciplini prema telu, a umu nesvesno

dozvoljavamo da misli šta god hoće, tada ne možemo da napredujemo; tada se vrtimo u krug dok samo zamišljamo da napredujemo na idealan način.

Telo i um su dva pola istog bića. Kada potpuno smirimo telo spontano se sam od sebe smiruje i um. Svakako da je i za mirovanje uma potrebna posebna namera, jer možemo da sedimo i da razmišljamo neograničeno, kao što obično i činimo. Ali kada svesnom namerom sedimo mirno u meditaciji mi smo dopustili ne-hercijanskom aspektu da prevlada nad celim bićem. On je po svojoj prirodi apsolutan i zato je njegova jedina manifestacija mir, nepokretnost ili potpunost. Tako će nam biti lakše da smirimo i um, odnosno samoga sebe u svom najfinijem aspektu. Kada smo obuzeti hercijanskim aspektom bića, fizičkim pokretima, tada smo mentalno rastrojani, aktivni smo telom i umom, obuzeti čulnim i materijalnim vrednostima (prve tri čakre).

Ne-hercijanski ili apsolutni aspekt bića u nama će prevladati onda kada svesno prepoznamo da je naša suština upravo taj nepokretni apsolut koji kao prostor sadrži i omogućava celo naše biće, i telo i um. I kada ostanemo u toj nepokretnoj, apsolutnoj suštini. Ostaćemo u njoj kada razumemo njenu prirodu. Razumećemo pravu prirodu ne-hercijanskog apsoluta u nama onda kada jasno doživimo i razumemo njenu suprotnost, hercijanski aspekt našeg bića, a to su sve telesne strasti i iluzije koje su nas vezivale prolaznim zadovoljstvima.

To razumevanje počinje uvidom da sve što se kreće i vibrira na bilo koji način, jeste relativno, hercijansko stanje bića a da je naša ne-hercijanska suština nepokretna jer je apsolutna, kao prostor koji sadrži sve relativno a nije ništa od svega.

Trenutak kada sebe, odnosno svoju suštinu, jasno prepoznamo kao čist prostor, iza uma, bez osećaja tela jer je

ono potpuno mirno, jeste ključni trenutak u celom našem životu; u svim našim životima; u celom kosmosu.

Budući da je naše biće mikrokosmos, našu samospoznaju doživljava ceo kosmos.

Cela priroda postoji sa svrhom da se to dogodi u nama dok sedimo u *samadhiju*.

Sve zvezde, planete, biljke, životinje, svi događaji... sve je samo priprema za taj čin.

Kosmos je tada došao do svog konačnog ishoda kroz nas. Zato ništa mi nismo učinili. Sve čini celina, kosmos. Naše buđenje se sastoji samo iz uvida da nikada nismo ni postojali kao odvojena individua već da je celina jedino što postoji. U celini nema ničeg objektivno odvojenog od nje. Sve je ona sama i zato je takav trenutak ostvarenja Buda nazvao utrnućem (*nirvana*). Nema šta drugo da se dogodi. Jedino može da utrne svaka iluzija da se nešto drugo događa i da ima nečeg drugog.

Termin *nirvana* se ponekad pogrešno prevodi kao gašenje svetlosti sveće (odnosno 'vatre' pohlepe, mržnje i zablude). Međutim, Buda nije učio ni o kakvom gašenju. Na sanskritu *nirvana* označava stanje smirenosti između dva daha (*nir-va-na*), trenutak kada prestajemo da duvamo vazduh odnosno energiju van sebe, kao u svetlost sveće, ona tada potpuno miruje jer je naš dah ne uznemirava. Termin se doslovno odnosi na stanje našeg daha, a ne na vatru sveće niti na njeno gašenje. Uznemirenost daha i uma se odražava na uznemirenost plamena sveće. Takođe se odnosi na hlađenje. Termin *nibbati* na paliju znači doslovno duvati u nešto što je vruće da bi se ohladilo. Ideja je da prestanemo da angažujemo energiju na sadržaje svesti, odnosno objekte izvan sebe (hercijansko stanje) zbog čega nam je dah uznemiren zajedno sa umom (svako stanje uma ima svoj ritam disanja), i da prepoznamo da postoji samo svetlost svesti (kao nehercijansko stanje). Dakle, ne da gasimo sveću nego da je ne uznemiravamo, da dozvolimo svetlosti svesti da bude ono što

jeste, da se ohladimo od strasti za iluzijama. To je suprotno od danas raširenog lažnog tumačenja budizma da on uči o ništavilu.

Nirvana je tehnički termin s kojim se označava prestanak hercijanskih frekvencija postojanja i vraćanje u nehercijansko stanje apsoluta. Stvarnost apsoluta je da on zapravo nikada nije izbivao izvan sebe, u nešto drugo. Kada se pretvarao u svoju suprotnost, u „božansku česticu“ i u individualni um/ego, to je samo bila njegova imaginacija, ne stvaran, objektivni događaj. To je i naša imaginacija, mi smo je kao mikrokosmos doživljavali u svom iskustvu kao um/ego, svet i događaje. Ono što se događa u makrokosmosu događa se i u mikrokosmosu i to je jednostavno tako jer je kosmos hologram i apsolut je naša suština.

* * *

Spoznajom ispoljenog sveta kao imaginacije apsolutne svesti, spoznajemo da samo apsolutna svest postoji kao stvarnost. Ali tada ne nestaje ispoljeni svet, on postaje stvarniji, lepši i čudesniji nego ikada ranije. Zato jer vidimo da je ispoljeni svet u svakom svom detalju upravo ispoljavanje božanske svesti. Apsolutno prepoznamo u relativnom. To je logično jer ispoljeni relativni svet u kome živimo jeste upravo to: ispoljeni apsolut. Sve je on sam.

Ono što je bitno jeste da do toga dolazimo samo transcencijom relativnog sveta, posebno relativnog uma koji nas je držao u iluziji da je relativni svet objekata jedina stvarnost koja postoji, zbog čega smo živeli u patnji jer smo bili identifikovani i uslovljeni sa njegovim stalnim promenama.

Samo u takvim trenucima transcencije relativni svet nestaje.

Prvo mora da nestane relativni svet da bi se potpuno spoznao apsolut kakav jeste.

Dok ne nestane relativni svet, i naš um/ego zajedno sa njim, nikada ne možemo spoznati pravu prirodu apsoluta.

Samo iz svesti apsoluta možemo razumeti relativno. Obratno nije moguće.

Zato je presudno iskustvo potpunog meditativnog mirovanja, u kome stičemo jasan uvid da je nepokretni čist prostor koji sve sadrži naša suština. Da to nije nijedna misao, nijedan pokret tela. Najpre u meditaciji u tome moramo da se utvrdimo, da bar za trenutak steknemo svest o čistom prostoru kao jedinoj stvarnosti.

Prepreka tome jeste relativni um koji nas stalno odvlači u površinu mentalnih aktivnosti. Um igra ulogu virtuelnog svesnog subjekta i to nas zavarava da je on pravi svesni subjekt, a to je zapravo svest naše duše koja je identična čistom prostoru. Zato što um u mikrokosmosu (telu) igra svoju ulogu stvaranja virtuelne realnosti tako savršeno, takvo iskustvo mirovanja možemo da imamo samo na kratko.

Međutim, i najkraće takvo iskustvo je dovoljno da otvori put transcendentalnoj apsolutnoj svesti da razbije tamu iluzija, da nas za trenutak probudi od imaginacije relativnog sveta. Kada jednom vidimo da mnoštvo relativnih pojava nije jedina stvarnost, nego da iza mnoštva postoji apsolutno jedinstvo i da je ono izvor svesti koja kreira život, izvor našeg bića i postojanja, izvor jedinog pravog blaženstva, to je dovoljno. Više nikada svet neće biti isti za nas.

Svet i način našeg života neće biti isti za nas ne zbog samog blaženstva koje se tako otkriva nego zato jer je osnova tog blaženstva otkriće najviše stvarnosti. Kada jednom razbijemo iluzije relativnog sveta i otkrijemo pravi svet, stvarnost, to je ono što nas konačno privlači. Stvarnost izaziva pravo blaženstvo i zato ima najveću privlačnu snagu za svest naše duše, ali samo onda kada prevaziđemo sve iluzorne stvarnosti virtuelnog uma koje su nas obmanjivale i privlačile samo zbog novog ropstva.

Ogromna većina ljudi ne poznaje blaženstvo koje donosi uvid u stvarnost, niti veruje da tako nešto postoji. Poznaju

samo sitna zadovoljstva koja donose telesna čula i iluzije uma i veruju da su te iluzije jedina stvarnost. Za njih je stvarnost patnja i borba za opstanak. Blaženstvo doživljavaju samo kao o iluzorne trenutke.

U stvarnosti apsolutne božanske svesti blaženstvo je veliko i apsolutno koliko i ona sama, božanska ljubav je velika i moćna koliko i sam kosmos. Čak i veća; ona omogućava kosmos.

Većina ljudi ovo uvidi tek nakon fizičke smrti. Jedina prava mudrost jeste uvideti to za vreme života. Nije nemoguće; tome vodi praksa budističke meditacije, odnosno nadilaženje iluzije uma/ega. Preduslov za to je razumevanje prave prirode svesti i prostora (bića) - o čemu ovde govorimo.

Razlikovanje virtuelne realnosti uma/ega u odnosu na objektivnu stvarnost svesti duše izaziva jedino pravo blaženstvo i konačnu odluku da više ne robujemo iluzijama. To je jedina ključna promena u našim životima. Zapravo celokupno naše (karmičko) sazrevanje jeste postepen prelazak iz iluzije u stvarnost.

Meditativna praksa se sastoji od disciplinovanog mirovanja koje postaje sve lakše i dublje zajedno sa razumevanjem da tada ne napuštamo svet i život, kako to izgleda posmatrano površnim umom, nego obrnuto, tada se vraćamo izvoru života i jedinoj pravoj spoznaji stvarnosti. Spoznaja svesti duše ima svrhu da obogati, oplemeni i „spase“ ovaj svet, a ne da nam pomogne u bekstvu sa ovoga sveta.

Da bismo došli do takvog uvida praksa se sastoji iz stalnog jačanja sposobnosti da napustimo vezanost za relativni um, posebno za telesne navike koje su zapravo najteži i najgrublji deo uma. Sposobnost da stanemo i odustanemo od svega na što nas um svojim sadržajem, i telo svojim kretanjem navode i vezuju, jeste ključni trenutak prakse buđenja. U početku će takvi trenuci biti slabi i kratki. Praksom i razumevanjem šta se tu zapravo događa postajaće sve duži i

stabilniji. Periodi pada i uzdizanja u svesti postajuće sve kraći i brži, dok na kraju ne nestanu i ostane samo jedna stvarnost.

Važno je naglasiti da ne postoje nikakva pravila u osvešćenju. Svest sama po sebi deluje kao svetlost koja osvetljava i čini stvari jasnim. Stoga se ispravna praksa ne sastoji iz nekog određenog delovanja (rituala, pravila) nego samo u unošenju što jasnije svesti o onome što se događa, u sve što radimo svakog trenutka. Sve ostaje isto samo se unosi svetlost svesti i ona će da deluje kako treba, da promeni šta treba menjati. To će nam u svakom slučaju doneti opuštenost i veću objektivnost u svakom delovanju.

Svest u svojoj suštini je slobodna a to znači da deluje bez izbora. Praksa osvešćenja mora biti ista takva, bez izbora, uvek prisutna u svim okolnostima.²⁵ Kao što ne možemo da biramo čega ćemo da budemo svesni (osvešćavamo sve pojave) tako ne možemo ni da biramo kada ćemo da primenjujemo praksu osvešćenja, odnosno meditacije (vežbamo redovno u isto vreme i na isti način a ne prema raspoloženju ili u „slobodnom vremenu“).

Ako bismo delovali na određen način radi postizanja osvešćenja, onda to ne bi bila svest onoga što se stvarno događa svakog trenutka i što treba da bude osvešćeno. To bi bila nameštena igra. (Više o tome u poglavlju o praksi.)

Trenuci slobode i transcendencije donose nam razumevanje vezanosti. Vezanost za telo i um je takođe deo prakse transcendencije tela i uma. Praksa oslobađanja od vezanosti ne sastoji se samo od trenutaka slobode nego i od razumevanja vezanosti. Nju treba što dublje proživeti. Nema oslobađanja bez razumevanja vezanosti. Ko nije proživio sve strasti svojih snova (u ovom aktuelnom ili se to dogodilo u drugim životima) nikada se neće probuditi. To je potrebno ne zato što su strasti potrebne nego je njihovo proživljavanje

²⁵ O tome uči praksa „Četvrtog puta“, koju je obnovio i predstavio P. D. Ouspensky.

potrebno da bi se upoznala njihova relativnost i iluzornost. Iluzije neće nestati sve dok ne pokušate da iz zgrabite, dok vas ne dovedu do propasti nećete ih se odreći.

Vremenom takva spoznaja postepeno postaje sve dublja i duža a iluzije sve kraće, sve dok vreme ne nestane i ostane samo bezvremena sadašnjost kao živa prisutnost apsolutne božanske svesti.

Na taj način ne napuštamo relativni svet u kome živimo nego ga osvetljavamo božanskom svešću koja je u njegovoj suštini. Svet se tako osvetljava i osvešćava kroz nas. To je pravi cilj duhovnosti i oslobođenja.

Drugim rečima, kada spoznamo apsolutnu svest u sebi tada automatski postajemo ispravni u svakom pogledu. Nije moguće biti pogrešan na bilo koji način ako je naša svest ista svest koja sve omogućava. Jedini dokaz prisustva svesti duše u nama su jasan uvid u prirodu svakog dešavanja, dobrota i ljubav u svakom delovanju, mir i opuštenost od svega - ne radi napuštanja, jer nema šta da se napusti, već da bi se svemu dopustilo da bude kako jeste u svakom trenutku. U takvim trenucima nema negativnog delovanja. Ako ga je i bilo, ono se smiruje i menja u pozitivno.

Kroz takvu osobu ispoljava se apsolutna svest u relativnom delovanju.

Onaj koji spoznaje apsolut ne napušta relativni svet jer razume da je relativni svet sam ispoljeni apsolut. Zato voli svet više nego ikada ranije jer u njemu prepoznaje božanski apsolut, vidi ga u svemu. Samo tako je moguće zaista voleti svet u kome živimo. Samo tada ispoljeni svet postaje raj.

Svet postaje raj samo kroz ljude koji su u sebi spoznali da je apsolutna božanska svest njegova suština, kao što je i suština sveta. Nikako drugačije.

Zato se ne-hercijanski apsolut ispoljava u hercijanskom svetu relativnih pojava kroz čoveka: da bi u svesnom subjektu ('čoveku po liku božijem', mikrokosmosu, 'bogočoveku', 'sinu

božijem') svet postao svesno prepoznat kao raj kao što je oduvek i bio.

* * *

Apsolut se kroz čoveka ispoljava na dva načina. U potencijalnom i aktuelnom obliku.

U potencijalnom to je svest naše duše kao individualno ispoljavanje apsolutne svesti koju uvek imamo, ali zahvaljujući njenoj beskrajnoj kreativnosti možemo i da spavamo i sanjamo sve moguće snove (živote) ili da je postanemo samosvesni u *samadhiju*.

U aktuelnom ispoljavanju apsolutna svest deluje kroz čoveka kao etička i moralna ispravnost, ispravan rad.

Ne-hercijanski apsolut se ispoljava u hercijanskom svetu relativnih pojava kroz čoveka i njegov ispravan rad. Tako se svet stvara kao raj.

Religijskim rečnikom rečeno: Bog je stvorio raj na nebu; zatim je stvorio čoveka da preko njega stvori raj na zemlji, po meri čovekovoju. Da bi čovek u tome uspeo mora da bude savršeno ispravan u svom radu. Da bi postao savršeno ispravan mora najpre da upozna prirodne zakone i da se usavršava na greškama u procesu učenja. Taj proces nam se događa već duže vreme, i još nije sasvim završen.

To je smisao reči Imanuela Kanta: „Dve stvari ispunjavaju me uvek novim i sve većim divljenjem i strahopoštovanjem, što češće i duže razmišljam o njima: zvezdano nebo iznad mene i moralni zakon u meni“.

Zvezdano nebo je ne-hercijanski prostor. Moralni zakon je primena svesnog delovanja prostora kroz ljudsko biće.

DIREKTNO SJEDINJAVANJE SVESTI I PROSTORA KROZ LJUDSKO BIĆE

Rekli smo da se kroz ljudsko biće događa sjedinjavanje svesti i prostora. U međuljudskim odnosima to se događa kao ljubav i razumevanje. U samom čoveku to se događa kao nehercijansko stanje bića ili *samadhi*. O tome detaljno uči drevna nauka zvana *yoga* u Patanjđalijevom delu *Yogasutre*.

Koren reči *yoga* jeste *yuj* koji označava sjedinjavanje, kao uprezanje vola u zapregu, stoga je osnova reči ista kao i jaram, koji se stavlja volu oko vrata da bi vukao zapregu. Konkretno pojam *yoga* označava sjedinjavanje svesti i prostora, nehercijanskog i hercijanskog aspekta stvarnosti, odnosno svesti i tela. Tačnije predstavlja sav onaj napor i disciplinu potrebnu da se to jedinstvo svesno ostvari; da svest ovlada prostorom, odnosno bićem.

Naime, iako svest stvara prostor, ako u prostoru ne bude bilo svesnog subjekta koji svest ponovo aktuelizuje u delovanju i kreativnom stvaranju prostora, tada proces stvaranja prostora može da bude slepi, beživotni proces odnosno kaos. Haos je kretanje koje nema cilja ili svrhe. Tako i jeste u većem delu kosmosa. Ceo proces stvaranja prostora od strane svesti ima za cilj da dobije svoj kreativni odraz u mikrokosmosu, u svesnom subjektu koji razume ceo proces i rekreira ga na ispravan način. Ono što se događa na apsolutnom planu teži da se savršeno odrazi na mikrokosmičkom planu. Tada je božansko dobilo svoj savršeni odraz u ogledalu ljudskog uma.

Rekreiranje prostora koje se u mikrokosmosu događa kroz svesnog subjekta, ljudskog bića, jeste konačno i potpuno ostvarenje ispoljavanja božanske svesti apsoluta. To se događa

kroz svaki kreativni rad čovekov. Kreativni rad postoji sa tom svrhom.

To nije samo disciplina koju praktičar yoge odnosno meditacije ima za dužnost da je ostvari. To se događa kroz sve ljude.

Apsolutna svest se kroz čoveka ispoljava iznutra (ne-hercijansko) prema spolja (hercijansko) i to ispoljavanje se odražava kroz ljudsko ponašanje i delovanje. Ispravno delovanje ponovo spaja svest i prostor od spolja ka unutra.

Etika, rad i moral je težnja ljudi da svesno i skladno učestvuju u ispoljavanju ne-hercijanskog stanja bića u hercijansko, iz neispoljenog savršenstva i potpunosti u ispoljeno savršenstvo i potpunost.

To praktično znači da ne-hercijansko stanje suštine postojanja ispravno ispoljavamo uvek kada smo ispravni i dobri, kad popravimo ono što je pokvareno, kada pomognemo nekom biću kada je potrebno, kada pružamo razumevanje a ne sukob. Kada stvorimo nešto dobro što dotle nije postojalo, makar to bila najobičnija stvar, neka rukotvorina za svakodnevnu upotrebu.

Individualno se ne-hercijanska suština ispoljava na hercijanskom planu kao čovekovo prosvetljenje.

Važno je razumeti da je ono već tu, kao što je ne-hercijansko uvek u suštini svega hercijanskog. Nije potrebno stvarati novo stanje koje bi bilo ispravno. Kao što je dijamant već u zemlji samo ga treba iskopati i očistiti od blata, od nečistoća, od svega što nije on sam. Isto se radi u ljudskom biću, kada je u pitanju samospoznaja, i u ljudskom društvu kada je u pitanju delovanje i civilizacijski razvoj.

Etika i moral su ispoljavanje ne-hercijanskog apsoluta, odnosno fundamentalnih zakona prirode, kroz ljudsko biće u relativnom svetu hercijanskog delovanja. Kada to ispoljavanje postane savršeno ispravno odnosno nesmetano od strane

iluzija individualnog uma/ega, tada se individualna svest ljudskog bića spaja sa apsolutnom svešću.

Prema nauci Patanjđalija savršena ispravnost (ispoljavanja apsolutne svesti kroz ljudsko biće) postiže se kroz osam faza koje on naziva 'osam udova yoge'. To su istovremeno i koraci na putu (jer se ostvaruju jedno po jedno) i udovi (*anga*) jednog istog bića (jer su neodvojivi). Svi ti delovi moraju biti ispunjeni. Izgleda teško ali nije. Ako ispravno ispunimo samo jedan deo, on nam olakšava ispunjavanje ostalih. Ako ispunimo dva dela, ispunjavanje ostalih postaje još lakše. Kao i uvek kada su u pitanju fundamentalni prirodni zakoni, jedina teškoća smo mi sami, naš um/ego, odnosno naš prelazak iz virtuelnog u realno stanje.

Iako su opisi namenjeni praktičarima meditacije oni su korisni kao putokaz svim ljudima. Sa tim znanjem oni će imati jasan uvid u pravi ideal osvešćenja bića, potpuno objektivan, kao naučni eksperiment, nezavisan od kulturnog i religijskog uslovljavanja.

* * *

Svesni prelazak iz virtuelnog u realno stanje bića detaljno je opisan kao *osam udova joge* u Patanjđalijevim *Joga sutrama*, i kao *sila*, *Osmostruka staza* u budizmu.

Joga ili svesno ispoljavanje ne-hercijanskog i hercijanskog bivanja kroz ljudsko biće i delovanje, ima osam delova.

Yama - regulisanje ispravnog ulaganja sopstvene energije. Reč *yama* ima isto značenje u sanskritu i u srpskom jeziku gde označava rupu u zemlji, brazdu koja se kopa za protok vode između sadnica, za navodnjavanje. Ovde je reč o osnovnoj disciplini ulaganja energije, šta radimo, na šta trošimo svoju energiju u svakodnevnom životu. Osoba koja je identifikovana sa sadržajima svoga uma/ega troši energiju na

te sadržaje koji se stalno smenjuju. Na taj način vremenom gubi svoju energiju i umire, čak i pre fizičke smrti. Ostaje iscrpljena i nemoćna. Energija se gubi prostim gubljenjem vremena, bavljenjem virtuelnim sadržajima uma koji su danas dopunjeni tehnologijom a to je gledanje sadržaja raznih medija, (internet, tv, igrice, filmovi itd.). Često je to podržano čulnim stimulansima a sve zajedno sledi princip ispunjenja želja. Gubitak energije na destruktivan način uvek je praćen depresijom. Depresija je često pojačana posledicama pogrešnih odluka i delovanja. Takođe često se uzroci i posledice destruktivnog delovanja energije sakrivaju odnosno falsifikuju pomoću verskog fanatizma, najčešće nasilnog. Verski fanatici su redovna pojava kod ovakvih poremećaja.

Prvi korak jeste regulacija upotrebe sopstvene energije, njeno usmeravanje u jednom smeru, kao kod navodnjavanja, da ona donese posledice koje su povoljne, a ne koje su nepovoljne.

Da bi se prvi korak uspešno ostvario neophodno je postati svestan da je ličnost koja usmerava energiju sačinjena od mnoštva kontradiktornih sadržaja ili delova. Nije jedinstvena. Energija je uvek jedna ista, ima je uvek dovoljno, ali um je podeljen i on usmerava energiju na mnoštvo pravaca, deli je i koristi na destruktivan način, ne samo na konstruktivan. Po posledicama možemo zaključiti o uzorku. Posledica našeg destruktivnog trošenja energije imamo više nego dovoljno, i u našim individualnim životima i u svetu oko nas. Takođe i svest je u svemu jedna ista samo je njena upotreba različita. Postati toga svestan jeste prvi korak. Tada istinski počinjemo da se krećemo jednim smerom, prestajemo da lutamo i trošimo energiju na iluzije, postajemo zreli i odlučni da iz toga izađemo.

Stoga prvi korak je obuzdavanje samoga sebe od negativnog i uzaludnog trošenja energije i odlučnost da se usmerimo ka jednom cilju. I najmanji uvid da je svest uvek

jedna ista u svemu daje nam viziju najviših vrednosti, viziju samospoznaje. I najmanja svest o pravoj prirodi energije, da je ona jedna ista u svemu, pomaže nam da se krećemo i delujemo ispravno i da budemo celoviti. Ako to uvidimo to će nam razbuditi konačnu volju za samospoznajom. Takvu volju spontano može da izazove suočavanje sa smrću, sopstvenom ili voljene osobe. Osoba tada naglo postaje zrelija, ne interesuju je više sitne igre i naivke sa kojima je gubila energiju i vreme. Postaje ozbiljna i odlučna. Takva iskustva nam daju motiv da prestanemo sa uzaludnim gubljenjem energije. Uzdržavanje od pogrešne upotrebe energije jeste prvi uslov da damo svom životu ispravno usmerenje. To je duhovno značenje reči *yama*.

* * *

Tada postaje moguća *niyama*. Regulisanje ispravnog i zdravog odnosa sa samim sobom (*yama*) omogućava zdrav i disciplinovan život u pravom usmerenju (*niyama*), usklađenost sa okruženjem i sa drugim bićima. Odluka da svojoj životnoj energiji damo jedan smer, ka jedino vrednom cilju, donosi nam disciplinu da to i ostvarimo. *Niyama* znači čvrsto pridržavanje određenih principa, uredan život, sa sobom i svojom okolinom, u skladu sa očuvanjem i najkvalitetnijim ispoljavanjem životne energije. Čvrsto ćemo se pridržavati samo onih principa koji su nam jasni i vredni. Nema vrednijeg cilja od ispravnog ispoljavanja božanske svesti kroz naše biće.

Disciplina u samome sebi i prema svojoj okolini (drugim bićima, okruženju) nije moguća ako nismo centrirani u svojoj pravoj prirodi. Samo uverenje da smo potpuno ispravni i autentični daje nam snagu da budemo disciplinovani i centrirani. Sa druge strane nije moguće biti centriran u svojoj pravoj prirodi i biti neispravan, destruktivan i nesvestan. Sve je to povezano u jedno: centriranost u svojoj pravoj prirodi,

svesnost i ispravnost u delovanju. Nijedno nije moguće bez ostala dva.

Jedno podržava drugo, ako imamo čvrstu disciplinu u sebi (*yama*) imaćemo i uredan i ispravan život spolja (*niyama*), i obratno.

Takođe ni centriranost ni ispravna svesnost u delovanju odnosno disciplina nisu mogući sa pogrešnim konceptima o tome šta je svest i šta je biće. Svi koncepti o svesti i o biću su pogrešni osim jednog: svest je prostor i svi objekti i bića u prostoru nastaju trenutno od samog prostora, trenutnim vibracijama jedne jedine „božanske čestice“, i kreirani su svesnom namerom. To je jedini objektivni koncept stvarnosti. Sve drugo je psihopatologija, mitologija i pseudo-religija. Drugim rečima, sve drugo je subjektivno, samo je ovo objektivno.

Samo sa ovakvom svešću o biću i prostoru možemo da budemo disciplinovani, centrirani i opuštteni. Opuštteni smo samo kada smo u svom pravom stanju, gde treba i kako treba da budemo. Sve drugo je nemir i potraga za takvim stanjem. Ovaj koncept nam otkriva da smo uvek u tome, ne možemo ni biti izvan toga jer to je naša božanska suština koja je svesno sačinjena od prostora - biti izvan toga moguće je samo kada lutamo u iluzijama svoga virtuelnog uma.

Praktičan zaključak vezan za našu temu svesti i prostora, jeste da ispravno delovanje, prema samome sebi (*yama*, koja odgovara moralnim normama) i prema drugima i okolini (*niyama*, koja odgovara etičkim principima), nastaje onda kada sebe i svoje delovanje spoznamo i vidimo spolja, iz aspekta prostora, objektivno, onako kako nas drugi vide. Dokle god svoje delovanje doživljavamo samo sa svoje tačke gledišta to je subjektivno i podložno svim iluzijama i greškama, i svim mogućim opravdavanjima iluzija i grešaka, kao i nasilja prema drugima.

Mala vežba može biti korisna. Snimite samoga sebe dok nešto radite ili razgovarate sa nekim. Ili zamolite nekog drugog da to uradi za vas kada to ne znate jer je važno da budete prirodni. Kada budete gledali sebe na snimku teško ćete moći da se prepoznate. Pre svega svoj glas jer zbog akustičkih svojstava lobanje naš glas nama izgleda sasvim drugačije nego što ga drugi čuju. Zatim prvi put ćemo videti sve sitne pokrete koje nesvesno činimo a koji su potpuno nepotrebni. Toliko je velika razlika između subjektivnog i objektivnog razumevanja sebe.²⁶

Kada postanemo objektivni onda realno sagledavamo svoje postupke i tako nadilazimo subjektivnost. Pojam 'objektivno' pored značenja tačnosti i ispravnosti, sadrži i značenje prostora, odnosno spoljašnjeg, neutralnog posmatranja, koje je suprotno od subjektivnog. Ako bismo svoje nasilno ili negativno delovanje prema nekoj osobi mogli da vidimo objektivno, iz njene perspektive, kako to ona doživljava i kako nas vidi, tada bi bilo nemoguće da to dalje radimo. Odmah bi nastalo pokajanje usled empatije i razumevanja.

Nemoguće je činiti zlo ako smo svesni sebe objektivno.

Svako zlo je plod subjektivnosti - ali kada se subjektivnost udruži i dobije kolektivnu snagu zlo izgleda kao da je objektivno. To se često događa jer dovoljno je da se samo

²⁶ U prirodi postoji ovakva objektivna svesnost. Oktopodi je najviše poseduju i najbolje pokazuju. Iako se rađaju i odrastaju potpuno sami, bez roditelja koji bi ih učili bilo čemu, oni već znaju sve, potpuno su svesni kako ih drugi vide. Zato se trenutno oblikuju i prilagođavaju svojoj okolini radi kamuflaže, izbegavanja neprijatelja. Ne usklađuju se samo sa oblikom i bojom tla na kome se nalaze. Kada im zapreti opasnost od ribe koja bi mogla da ih pojede, oktopod se pretvori u ribu koja njih jede, u njihovog prirodnog neprijatelja. On to ume od prvog puta, bez vežbanja i učenja ko je čiji predator i kako izgleda. To je dokaz da oktopod ima telepatsku sposobnost da „vidi“ kako izgleda neprijatelj njegovog neprijatelja i odmah da se kamuflira u njegov izgled i tako izbegne napad.

dva subjekta udruže u svom neznanju i da naprave veliko zlo. Sve države imaju armije takvih maloumnih subjekata.

Takav uvid o svim našim delima dobijamo u trenutku smrti, kada sagledamo ceo svoj život. Tada ga vidimo ne samo iz naše perspektive, subjektivno, nego i objektivno, iz perspektive svih osoba sa kojima smo bili u kontaktu tokom života, kako su one nas doživele. Koliko su one patnje doživele zbog nas mi ćemo doživeti duplo više, i zbog njih i zbog sebe. Taj trenutak će sigurno doći svima nama. Zato je jedino mudro pripremiti se za njega, ne stvarati još više negativnosti sa kojom ćemo se suočiti, ne praviti još veći dug samome sebi.

Ako osvestimo svoje delovanje na objektivnan način, iz perspektive prostora, a to takođe znači objektivnom svešću, tada ćemo se osloboditi tereta i postojećih grešaka i negativnosti i suočićemo se sa istinom o sebi na miran i pozitivan način, i to će biti veliko oslobođenje. Prelazak na viši nivo a ne nastavak rešavanja nižeg.

Drugim rečima, treba da postanemo svesni sebe iz perspektive prostora, jer to znači iz perspektive objektivne svesti. Ka tome vode svi koraci ovih osam udova yoge. U početku to će biti samo mentalno uverenje ali postepeno postaje sve snažnija realnost. Ovih osam koraka je osmišljeno tako da taj prelazak u objektivno stanje svesti učini razumljivim i ispravnim. Događa se i nagli skok u objektivno stanje kada ego nestaje ali tada nema razumevanja i dovoljno kontrole. To se i običnim ljudima dešava ako su dovoljno senzitivni i otvoreni, duševni. Oni tada mogu postati izgubljeni u prostoru, dok okolina koja ih razume može da ih naziva *masti*, „opijeni bogom“ ili „izgubljenim u bogu“, ako ih ne razume zatvoriće ih u psihijatrijsku ustanovu. Nekontrolisanu svest prostora pokazao je Shirdi Sai Baba. Jednom prilikom on je video izdaleka da tuku nekog čoveka i dobio je modrice na svom telu, kao da su njega tukli. Objektivna svest donosi takvo jedinstvo ali ono mora biti

osvešćeno u pravom kontekstu, onom o kome ovde govorimo. Nije cilj da se izgubimo u jedinstvu (ono oduvek već postoji) već da postanemo njegovo najbolje oličenje, kreativan izraz. Vodu zahvatamo iz potoka da bi poslužila za piće, za navodnjavanje, pranje, za ono što joj je svrha, a ne da je odmah ponovo vratimo u potok.

Zato smo rekli da etika i moral potiču iz fundamentalnih zakona prirode jer oni potiču iz čistog prostora svesti.

Svako ispravno delovanje potiče odatle.

To je kodirano u našim genima. Kad god učinimo ili mislimo nešto negativno u mitohondrijama nastaje poremećaj. Tako se razvijaju prvo negativna osećanja a zatim i bolest.

Ispravno ponašanje je kodirano u našim genima. Biološki život, zasnovan na sposobnosti samoisceljenja i samoodržanja nije moguć bez suštinske ispravnosti u svojoj osnovi. Ista ispravnost je neophodna u društvenom životu inače se nijedno društvo ne bi održalo vremenom, i u odnosu ljudi prema prirodi. Svi stari narodi su bili u jedinstvu sa prirodom i poštovali su je. Drvo nisu hteli da poseku ako je zeleno i ako mesec raste, jer su znali da i biljke tada brže rastu. Molili bi za oprostaj životinju koju su ulovili zbog hrane. Danas prirodu ne uništavaju ljudi nego korporacije koje vode neljudi.

Ispravnost koju donosi *yama* i *niyama* predstavlja prvu pravu zrelost, ozbiljnost i posvećenost. Sve dotle bili smo detinjasti, nezreli i destruktivni na neki način.

* * *

Kada smo pročistili i disciplinovali sebe i svoj način života vezan za okolinu i druge, tada možemo mirno da sedimo u meditaciji, da imamo ispravan stav - *asana*. *Asana* znači doslovno čvrsto se nečega pridržavati. Odnosi se na položaj tela ali i na stav uma uopšte. Nije moguće sedeti mirno ni ceo

minut ako nismo disciplinovani, mentalno i fizički, ako nam je savest nečista, ako svoju energiju trošimo nekontrolisano na niske i pogrešne ciljeve. Moramo biti u miru sa sobom i sa okruženjem da bismo sedeli mirno.

Asana je takođe položaj tela u joga vežbama. *Hata joga* je stvorena kao pomoć da meditantu ostanu vitalni i zdravi tako da mogu dugo da sede u meditaciji a da ih slabosti tela ne ometaju u tome. Vremenom se razvila kao posebna grana joge koja se bavi fizičkim vežbama radi očuvanja zdravlja i vitalnosti.

Nezavisno od toga, *asane* možemo razumeti kao proširenje prva dva koraka. Disciplina je uvek povezana sa kulturom tela, fizičkim vežbama kojima se telo kontroliše i usmerava na ispravno delovanje. Kultura tela kroz fizičke vežbe osvećava telo tako da ono ne može više da vlada nama, već mi njime. Nije moguće stalno se pridržavati duhovnih ciljeva bez kulture tela.

Važno je razumeti da u *asani* nema nikakve prisile. Jedno od značenja pojma *asana* jeste odmor. Jednostavno mirno sedenje je odmor a to znači nevezanost za navike fizičkog kretanja i uznemirenosti koje su osobina većeg dela života.

Asana predstavlja prvo pravo iskustvo smirenja tela. Pre toga smo uvek bili nemirni odnosno identifikovani sa aktivnostima tela. Naše telo bi bilo mirno samo kada zaspimo, ili kada sednemo potpuno iscrpljeni da se odmorimo, dakle na nesvestan način. *Asana* je prvi svestan čin smirenja tela.

Disciplina sa kojom se nadilazi uslovljavanje tela može da bude uspešna samo ako ne sledi iste principe sa kojima deluje telo, a to je fizički napor. Telom možemo ovladati samo sa suprotnim stavom, opuštanjem. Ako koristimo iste principe delovanja kao i telo, nikada se nećemo odvojiti od njega, ono će uvek vladati nama iz podsvesti. Ispravna svest deluje uvek bez napora. Koliko nam je potrebno napora da ovladamo telom, toliko je naša svest pogrešna i bez ispravnog razumevanja.

Istinski smireno možemo da sedimo samo ako smo apsolutno svesni da je naša prava priroda apsolutni prostor. Sve što postoji kreće se u prostoru, samo je prostor nepokretan jer je apsolutan, što znači neuslovljen i potpun. Sve je u njemu a on nije ni u čemu. Takva je i svest koja se kroz prostor izražava kao inteligentni dizajn. *Mirno sedenje je svesno usklađivanje sa pravom prirodom nepokretnog prostora, zato je meditativno sedenje mirno sedenje.*

Drugačije nije moguće biti zaista miran. Ako mislimo da smo samo malo biće u prostoru, tada smo uvek nemirni jer osećamo da smo nepotpuni, ugroženi na neki način. Mirovanje je tada dosadno i neprivlačno. Samo ako znamo da je naše telo mikrokosmos, hologram u kome je sadržan ceo univerzum, da je naše pravo biće čist prostor u kome sve drugo postoji, tada smo zaista mirni, potpuni, ostvareni. Mirovanje je tada blaženstvo. Mir je ostvarenje svesti o potpunosti. Ako znamo da je sve u nama, svaki pokret tela ili uma ka nečemu je nepotreban.

Pored vežbi hata joge, koje su svakako veoma korisne za zdravlje, onima kojima je dovoljno samo da budu vitalni kako bi mogli nesmetano da se posvete objektivnoj svesti, možemo preporučiti šest vežbi istezanja poznate kao „Tibetanske vežbe za podmlađivanje“, ili neke od vežbi hata joge koje su lake za izvođenje i donose svežinu i vitalnost ako se redovno izvode svakog jutra ('pozdrav suncu').

Treba znati da izvođenje svih vežbi hata joge, svih *asana*, u koje spadaju i one veoma teške, dovodi do ovladavanja telom sve do njegove transcendencije. To je pravi cilj hata joge, ovladavanje telom radi njegovog nadilaženja, pri čemu svest i energija postaju dominantne nad telom. Osobina nesvesnih ljudi je da telo potpuno vlada njihovom svešću, ili da fanatično kontrolišu telo nasilnim metodama. Oni su u sukobu sa telom.

+ + +

Kada smo ovladali telom disciplinom i smirenjem tada možemo da vladamo najfinijim aspektom tela i njegovom energijom, a to je disanje. Sledeći korak je *pranayama* - svesno ovladavanje životnom energijom koja se izražava kroz disanje.

Kada možemo da sedimo mirno (*asana*) tada postajemo svesni disanja (*pranayama*).

U telu je sve povezano pa tako i um i disanje. Svako stanje svesti ima svoj ritam disanja. Zato vladanjem određenog ritma disanja postizemo određeno stanje svesti.

Ako smo uzbuđeni zbog nečega, nadraženi strastima ili besom, sve to ima svoj ritam disanja. Umesto da donosimo odluke u takvom suženom stanju svesti, u afektu, što je najčešće pogrešno i pogubno, dovoljno je zastati, ne reagovati spontano, samo zbog izazova, nego postati svestan cele površine svoga tela, svog disanja, i promeniti ga. Dovoljno je izbaciti sav vazduh iz pluća jednim izdahom, zastati za trenutak sa praznim plućima, i zatim pustiti da vazduh sam uđe u pluća, udahnuti. Ponoviti to par puta. Da su tu jednostavnu tehniku promene stanja uma pomoću promene disanja deca učila u školi, bili bi spaseni milioni života.

Možemo ovladati svojim telom i većim delom svoga života ako ovladamo svešću o disanju. Ritam disanja je individualan, i zato se ne može naučiti od drugoga. Sami treba da posmatramo kakav nam je ritam disanja u različitim stanjima svesti i raspoloženjima. Treba da to naučimo, da napravimo svoj dijagram svih ritmova disanja, kao mapu koju znamo napamet i odmah možemo da prepoznamo stanje uma i nadidemo ga ako je nepovoljno. Ili da više uživamo u njemu ako je to povoljno stanje, kao uživanje u prirodi, na primer, ili u stvaralačkom delovanju.

Smirenje uma smiruje i dah, smirenje daha smiruje um; osvešćenje energetske aktivnosti kroz disanje i osvešćenje uma je uzajamno. Svest naše duše sve to nadilazi. To je cilj: spoznaja da ako možemo biti svesni tela (*asana*), disanja (*pranayama*) i

promene stanja uma zajedno sa disanjem, tada nam je jasno da svest naše suštine nadilazi sve to. Činjenica da nečega možemo biti svesni dokaz je da svest to nadilazi. I ovde je od pomoći koncept čistog prostora.

Međutim nisu svi posvećeni ovakvom, pravom cilju ove prakse. Većina nekako zaboravlja samu svest jer imaju pogrešne koncepte.

Ovladavanje disanjem može imati svoje ekstremne posledice, koje iskusni hata jogini pokazuju kao čuda. Mogu da deluju na autonomni nervni sistem, da zaustave rad srca i sl., ali to nije cilj ovih vežbi, niti osvešćenja disanja. Rekli smo da su um i telo jedno isto biće samo se nalaze na dva različita pola, telo je na grubom materijalnom planu a um je na finijem planu. Razlika u vibracijama ili finoći između njih stvara utisak da su um i telo različiti samo zato jer deluju u različitim dimenzijama i na različit način. Disanje povezuje telo i um. Svest o disanju nas uzdiže iznad uma i tela zajedno (ta svest se spontano javlja dok zadržavamo dah praznim plućima). Suština je da posmatranjem disanja osvestimo celo telo zajedno sa umom, da prestanemo da delimo um od tela, jer disanje ih povezuje. Disanje je zapravo energija. Energija povezuje um sa telom, um preko energije upravlja telom kao što i energija tela deluje na stanja uma. Osvešćenjem tela u prva dva koraka, disciplinom u sebi i u svojoj okolini, opuštenim stavom i smirenjem tela u trećem koraku, dolazimo do svesnog ovladavanja energijom tela kroz osvešćenje disanja.

Osvešćenje disanja i energije povezuje našu svest sa prostorom. Kada dovoljno postanemo svesni disanja tada postajemo svesni da naše telo zapravo ne diše samo od sebe, ceo prostor sačinjava naše telo i njegovo disanje, disanje je veza tela sa prostorom. Na primer, ono što biljke izdišu to mi udišemo (kiseonik) - i obratno - ono što mi izdišemo (ugljen-dioksid) to one udišu. Dišemo zajedno sa biljkama. Priroda je

tako dizajnirana da diše kroz naše telo, sav život je tako dizajniran. Svest o tome jeste svrha osvešćenja disanja.

Disanje je povezano sa govorom i svim pokretima tela. Onaj ko je osvestio disanje ima ujednačene i svesne pokrete i govor.

Sve to nas oplemenjuje i uzdiže.

Zaista, onaj ko nije disciplinovan u sebi (*yama*) i svom okruženju (*niyama*), ko nije smiren (*asana*) i svestan svoga disanja (*pranayama*) ne može biti istinski svestan svojih dela, za njega su etika i moral samo apstraktni pojmovi koji nikada ne postaju istinska praksa. Ili su plod nekog pseudo-religijskog i kulturološkog uslovljavanja; čak i opravdanje za teror.

Istinska prirodna etika i moral koji su objektivno ispravni, živi, autentični i delotvorni uvek su jedno sa našim bićem, kao što je to disanje (*pranayama*), u tome smo opušteni kao u svom autentičnom stanju (*asana*), etika i moral su naša prirodna disciplina (*yama* i *niyama*).

Prava etika i moral to zapravo u suštini i jesu jer izviru iz istih fundamentalnih zakona prirode, iz ne-hercijanske suštine čistog prostora kao i naše biće i naša svest. To praktično znači da istinsko osvešćenje našeg delovanja proističe iz svesti prostora, kada sebe vidimo spolja, objektivno.

Pranayama je prvo pravo iskustvo povezanosti uma i tela i osvešćenja oba.

* * *

Tek tada je moguća *pratyahara* - prvi okret ka unutaršnjem Sopstvu i spoznaja potrebe za nezavisnost od spoljnjeg sveta, objektivan odnos prema svim čulnim objektima, okretanje svesti od čula ka unutra, od objekata ka svesnom subjektu, ka svesti o sebi.

Pojam se sastoji od reči *prati* koja označava praćenje nekog traga, porekla nečega otkuda nešto dolazi. I reči *ahara*

koja je srodna sa *aham* ili 'ja sam' a odnosi se uopšte na našu unutrašnjost. Stoga *pratyahara* doslovno označava praćenje procesa ulaženja spoljašnjih objekta u naše biće. Takođe označava sitost, hranu, odnosno sve objekte koje um traži da bi se pažnja zasitila. Čulna glad postoji sa svim čulima, ne samo sa okusom. Zajedno ovo znači osvešćenje porekla i veze naših čula sa objektima. Kada se to osvesti tada spontano dolazi do oslobađanja veza sa čulnim objektima i do smirenja, okretanja svesti ka svom izvoru.

Kada smo postali svesni energije tela u *pranayami*, tada smo spoznali da ta energija nije naša, da telo ne diše nego da cela priroda diše, da je naše telo samo spoljašnja pojava na kojoj se opaža disanje. Vidimo da je iza svega toga svesna namera koja sve to kreira, ona je u suštini svih pojava. Stoga prava priroda svesti koja sve stvara nije u objektima koje opažamo čulima, oni su samo posledica, samo pojava, kao slika na bioskopskom platnu. Prava priroda svesti je u svesnom subjektu, onome ko je svestan objekata; onome zbog koga objekti postoje. Nemamo gde direktno da otkrivamo pravu prirodu svesti i postojanja nego tamo gde se svest o postojanju događa, u svesnom subjektu.

Takođe osvešćenjem energije kroz disanje postali smo svesni kakva nas energija čini uznemirenim i otuđenim od nas samih, a kakva nas smiruje i ispunjava. Tako postaje moguće okretanje pažnje ka unutra.

Okretanje pažnje od objekata čula ka izvoru svesti koja opaža objekte, ka svesnom subjektu, ključni je trenutak u evoluciji života. Tim činom ljudsko biće nadilazi animalnu prirodu, postaje istinsko ljudsko biće. Tim činom počinje njegovo buđenje.

Prvi uslov da se svest okrene ka sebi, svom izvoru ili svojoj pravoj prirodi, koja je objektivna stvarnost, jeste da se odvrati od vezanosti za čulne objekte.

Takvo zaustavljanje spontanog reagovanja je početak *pratyahare*.

Odvraćanje se događa samo od sebe, spontano, onda kada smo dovoljno svesni prave prirode vezanosti za čulne objekte, dakle sa ispravnim razumevanjem nije potrebno nasilno odricanje. Svesnost sama po sebi oslobađa od vezanosti. Uvek je dovoljna samo objektivna svesnost. Od nas se traži samo da se zaustavimo u nesvesnom delovanju koje sužava svesnost. To su svi oni slučajevi kada nas čula neodoljivo privlače ka svojim objektima, mirisi, okusi, dodiri, posmatranje događaja (vid) sa čijim sadržajem je slepo identifikovan um (šesto čulo) ... Ako ih slepo sledimo onda se ništa novo ne događa, točak samsare se prirodno okreće i mi uživamo u tom vrtlogu kao deca na vrtešci. Ako se svesno zaustavimo radi razumevanja prave prirode objekta, tada kao svesni subjekt činimo prvi čin koji u prirodi ne postoji, to je čin koji počinje da nadilazi spontano delovanje prirode (prakrti).

Rekli smo da cela priroda postoji sa svrhom oblikovanja svesnog subjekta. Takođe smo ustanovili da je cela priroda oblikovana svesnom namerom. To ukazuje da je svest u osnovi svih objektivnih pojava. Zato kada se odvratimo od slepe vezanosti za čulne objekte mi se okrećemo svesti koja je u suštini svih pojava - mi se okrećemo ka suštini svih pojava. Dakle, ne postoji odricanje niti gubitak ni u čemu kada se okrećemo od sveta objekata (ako je univerzum hologram nikakvo odricanje nije moguće), ma kako nam on bio privlačan i važan. Istina je suprotna. Mi se tada okrećemo ka suštini pojava, suštini sveta, suštini svega. Ono što nesvesnoj osobi izgleda kao odricanje to svesna osoba vidi kao ostvarenje svrhe.

Mi smo se zapravo odrekli i izgubili svoju suštinu kada smo se identifikovali za objekte. To se dogodilo u ranom detinjstvu. Tada smo izgubili svest svoje duše, tada je počeo zaborav naše prave prirode, ko smo bili pre rođenja. Kada

prekinemo tu identifikaciju i okrenemo se od objekata ka sebi, mi tada ostvarujemo svrhu postojanja objekata, našeg života i same svesti.

Objekti postoje kao način ispoljavanja božanske svesti, našom spoznajom objekata božanska svest se uspešno ispoljila odnosno aktuelizovala kao priroda. Oslobođanjem svesti od identifikacije sa objektima božanska svest ponovo postaje ono što uvek i jeste. Razlog postojanja prirode je ostvaren.

U skladu sa sadržajem naše knjige možemo reći i ovako: božanska svest se ispoljava kao prostor koji kreira sve objekte (kosmos) - to je ujedno i pad božanske svesti u svoju suprotnost, u zaborav uma/ega; tako se aktuelizuje božanska svest; kada svesni subjekt prepozna da je suština svih objekata sama božanska svest, tada se cela aktuelizacija prepoznaje i razume u svesnom subjektu, i tada je, u njegovom buđenju, celo ispoljavanje božanske svesti okončano i ispunjeno.

Početak tog velikog procesa prepoznavanja i buđenja jeste u prestanku nesvesne identifikacije svesnog subjekta sa objektima, kao da oni postoje objektivno, po sebi i za sebe u prostoru, i okretanje subjekta ka sebi, ka svesti o sebi - ka izvoru svih objekata. Suština svih objekata jeste svest o sebi u svesnom subjektu.

Zato *pratyahara* u suštini nije okretanje od objekata nego ka suštini objekata. Mi smo nesvesno bili okrenuti na suprotnu stranu, tražili smo suštinu sveta objekata spolja, u čulnom opažanju i vezivanju za čulne sadržaje, jer smo u neznanju verovali da je prostor izvan nas, da smo mi sami jedan objekat u prostoru, otuđen od svega. Tražili smo utočište u svetu ne znajući da svet postoji da bi svoje utočište našao u nama. Zato niko nikada nije našao utočište u svetu niti istinsko ispunjenje u čulnim sadržajima. Ceo proces vodi u suprotnom smeru. Svet postoji zbog nas, a ne mi zbog njega. Paticemo sve dok to ne aktuelizujemo tako što počnemo da živimo u skladu sa tom fundamentalnom činjenicom.

Zato je *pratyahara* početak velikog buđenja.

Naša čula su: vid, sluh, dodir, okus i njuh.

Prema učenju *samkhya*, koja predstavlja teorijsku osnovu za Patanjđalijevu jogu, postoji i šesto čulo, *manas*, odnosno razum. On odgovara mozgu koji objedinjuje sva ostala čula i usklađuje ih sa organima delovanja (jezik, noge, ruke, organi izlučivanja i polni organi). Sve to sačinjava naše ljudsko biće. Sva druga bića imaju manji broj čulnih i delatnih organa. Samo je ljudsko biće kompletno.

Manas, razum ili um služi objedinjavanju i usklađivanju čulne percepcije i delovanja. I njihovom razumevanju. Razumevanje je moguće jer svest višeg uma ili duše nadilazi sve čulne i delatne organe, celo telo, uključujući i um, odnosno razum.

Treba uočiti razliku između uma i razuma. Kada um postane dovoljno svestan on je onda razum jer ima razumevanje.

Um postaje dovoljno svestan onda kada propušta dovoljno svetlosti svesti duše u sebe i kroz sebe.

Propuštaće dovoljno svesti onda kada se odvoji od slepe vezanosti za svoje objekte, odnosno ako čulna vezanost za objekte prestane da dominira umom, već um počne da vlada čulima i njihovim radom.

Prirodan rad čula jeste vezanost za objekte. Ona zato postoje. Vid za oblike i boje, sluh za zvukove itd. Ali prirodan rad je takođe i nesvestan rad. Zapravo čula rade spoj posao najbolje kada rade prirodno i spontano, kao kod životinja. Čula nisu nastala nesvesnom evolucijom nego svesnim, odnosno inteligentnim dizajnom. Jedan od dokaza je oko, savršen ogran za vid koji se razvija kod fetusa u materici gde nema svetlosti. Prvo oko nije moglo da se razvije postepeno, da bi prvi sisar gledao, da bi uopšte znao da postoji vid, svetlost, morao je već da ima oči. Svakako da ima različitih oblika očiju u

životinjskom svetu i one imaju različite osobine, ali suština je da iza njih ne stoji slepa evolucija nego svesna namera gledanja, i ona se razlikuje prema vrsti i funkciji (vid insekta, sokola, mačke i ljudi je zato različit). Svesna namera kreira oblik prema potrebi, načinu života i okruženju, a mi to pogrešno tumačimo kao slepu evoluciju. Uostalom, igra reči sama dovoljno govori: slepa evolucija nikada ne može da stvori ogran vida.²⁷

Ljudi jedini imaju, ne samo sva čula, već i um (*manas*) iznad čula i zato mogu da ih osveste sve zajedno. Organ preko koga *manas* deluje na telo jeste mozak.

Čula možemo da osvestimo zato jer imamo razum. U sistemu samkhye to je kategorija prirode nazvana *buddhi*, ili intelekt. Razum ili intelekt nam govori da iza oblika koje čulima opažamo stoji svesna namera i inteligentni dizajn, odnosno neki smisao. Zato samo ljudi mogu osvešćenjem u *pratyahari* da okrenu pažnju sa objekta čula i da se vrate izvoru, svesti koja je pravi tvorac i korisnik čula i celog tela.

Sva druga bića imaju svest koja je okrenuta samo ka objektima čula.

Subjekt → Objekt

Ona savršeno opažaju objekte ali ne uviđaju dublji smisao njihovog postojanja, vide ih samo kao plen ili kao opasnost, ili kao nijedno od ta dva. Ponekad ih koriste za igru.

Samo ljudsko biće ima obostranu svest, i ka objektima i ka subjektu koji je svestan objekata. Samo ljudi mogu biti svesni sebe i objekata čula zahvaljujući svesti duše koja sadrži i svesnog subjekta, i čula, i njihove objekte.

Subjekt ↔ Objekt

²⁷ „Ko ima oči neka vidi“. Matej 13.

Zato samo ljudi mogu da koriguju sebe kao svesnog subjekta, da uče i da se razvijaju u svom razumevanju smisla pojave svakog objekta. Svaka životinja ostaje samo onakva kakva je prirodno stvorena. Neke životinje imaju svest o sebi i mogu da uče, ali to je u daleko manjem obimu od ljudi i to postižu pre svega pod uticajem ljudi, u njihovoj blizini. Sa druge strane ima mnogo ljudi koji nemaju svest o sebi i teško uče.

Pratyahara započinje razliku između čoveka koji je na animalnom nivou i onoga koji se svesno razvija do svog punog potencijala.

Prestanak slepe vezanosti za objekte čula i svesno odvajanje od njih, jeste čin osnaženja svesti duše, svesti prostora.

Pored korisne i neophodne funkcije koju čula imaju, a to je osvešćenje okoline radi delovanja, ona imaju i sputavajuću ulogu. Čula sužavaju svest samo na svoje objekte. To je neminovno zbog njihove funkcije, nije ništa loše samo po sebi. Međutim to je cena delovanja čula, sve što je u čoveku ograničavajuće, nisko i negativno vezano je za čulna ograničenja, odnosno za svest suženu čulima. Zato je za jačanje svesti i budnosti neophodno odvajanje prave prirode svesti, prave ljudske prirode, od čulnih objekta, osvešćenje celog procesa. Osveščavanje samog procesa dovoljno je da oslobodi vezanost svesti za čula i od svih iluzija i pogrešnih vrednosti koje idu zajedno sa tim.

Čulno opažanje nas vezuje za fizički svet i fizičko telo. Kada su nam uskraćena čulna opažanja (float tank) tada svest lako napušta fizičko telo.

Svet koji opažamo čulima veoma je mali i ograničen. Priroda je mnogo veća, opažamo samo fizičku stvarnost dok priroda ima više dimenzija koje ne opažamo čulima. Zato se čulno opažanje povezuje sa iluzijom. Međutim, nije čulno

opažanje samo po sebi iluzorno, niti je uzrok iluzije, nego je čulno opažanje tako malo u odnosu na stvarnost cele prirode da je iluzorno ako se vezujemo samo za tako malo opažanje.

Zato je prvi uslov za osvešćenje cele prirode, naše prave prirode, u svim dimenzijama, da se odvojimo od ograničavajućeg vrednovanja sveta zasnovanog samo na čulnom opažanju.

To čini *pratyahara*.

Tada se po prvi put vraćamo sebi na svestan i odgovoran način. To znači da razumemo svoju grešku vezivanja svesti samo za čulne objekte, što je vodilo vezivanju za želje koje su zasnovane na neznanju o pravoj prirodi svesti i prostora, o našoj pravoj prirodi. Ako znamo da sve postoji tako što je trenutno svesno sačinjeno od prostora, odnosno da je sve jedno, tada želje i strasti nisu moguće. One postoje samo kao izraz neznanja o svojoj pravoj prirodi, u ograničenom opažanju. Težnja ka našoj pravoj prirodi jedina je realna želja koju možemo da imamo, jer samo tako možemo biti zaista ispunjeni.

Na primer, poneti čulnim strastima dodira (razmene energije preko dodira) žudimo za voljenom osobom. Ako voljenu osobu vidimo samo kao objekat zadovoljenja svojih čulnih strasti, tada će to biti samo seks, gubitak energije, a ne istinsko vođenje ljubavi koje razmenjuje energiju i uvećava je. To će biti samo prolazna iluzija zadovoljenja želja. To će neminovno dovesti do otuđenja jer istinskog jedinstva nije ni bilo. Ako, međutim, voljenu osobu vidimo kao mikrokosmos, a sjedinjenje sa njom kao sjedinjenje dva svesna subjekta zbog kojih kosmos i postoji, tada ćemo u trenutku ekstaze ljubavi razumeti da kosmos ne postoji samo radi stvaranja svesnog subjekta (to je polovina procesa) nego da bi se svesni subjekti svesno sjedinili u ekstazi jedinstva i božanske ljubavi. Ceo kosmos prepoznaje njihovo sjedinjavanje u ljubavi kao ostvarenje svoje suštine. Dovoljno je da postoji iskrena ljubav

između dva svesna subjekta i ona će biti ostvarenje suštine kosmosa.

U drugim učenjima ovaj okret ka sebi u *pratyahari* i odvratanje od pogrešnih težnji i vezanosti poznat je kao pokajanje. Međutim taj pojam je u judeo-hrišćanstvu pogrešno postavljen i protumačen.

Reč koja se kroz celi Novi zavet prevodi kao 'pokajanje' na grčkom jeziku je '*metanoia*', što označava *preobražaj svesti*. Grčki član '*meta*' nalazi se u nekim rečima, kao što su metafora, metafizika, metamorfoza. Prema tome, član '*meta*' ukazuje na prelaz, ili transformaciju, ili onostranost. Drugi deo reči koja se prevodi kao pokajanje - *noia* - izvedena je od grčke reči *nous*, što znači um/svest. Stoga reč *metanoia* u njenom suštinskom značenju označava transformaciju svesti, transcendenciju uma - okretanje uma od iluzornih sadržaja. Međutim, u hrišćanskoj crkvi ideja transcendencije uma, *metanoia*, uništena je izvrtanjem u potpuno suprotno učenje o "pokajanju", koje stvara mentalni obrazac greha i roba. To je potrebno verskim institucijama.

* * *

Nakon *pratyahare* moguć je sledeći korak: *dharana* - usredsređenost i posvećenost jednom cilju, meditaciji; tek tada imamo jedno Ja, iskustvo jedne trajne svesti o sebi u svim promenama, i jedan cilj na kome radimo (*aham-kâra* u učenju samkhya, 'magnetski centar' o kome uči Gurđijev).

Prvo smo došli do ispravnog razumevanja i usmerenja delovanja svoga tela kroz *yama* i *niyama* (moral i etiku). Zatim smo došli do ispravnog razumevanja energije kroz *pranayama* i njenog ispravnog usmerenja kroz *pratyahara*, oslobađanja energije od vezanosti za iluzorne objekte i okretanja ka izvoru i

pravoj svrsi. Nakon okreta ka izvoru potrebno je u njemu i ostati. To nije moguće odjednom, iz prvog pokušaja.

Dharana znači držanje na jednom mestu, održavanje u jednom obliku.

U početku imamo kratka i povremena iskustva prisustva u sebi, u izvoru svoje svesti. Razlog je u tome što svest naše suštine ili duše nije u telu nego je telo u njoj. Taj preokret je preveliki. Telesno iskustvo je snažno dok smo živi i nije lako niti jednostavno odjednom nadići uticaje tela i čula. To je u početku moguće samo povremeno. Ta faza povremenih iskustava svoje prave prirode, čiste svesti duše naziva se *dharana*. Njenom negovanju i ponavljanju služi praksa meditacije koja se redovno ponavlja.

Zato se sve početne meditacije sastoje od držanja ili održavanja uma u jednom određenom mentalnom, ritualnom ili vizuelnom obliku. Drugim rečima, sadrže neku molitvu, mantru, ili vizuelni oblik kao što je *mandala* ili *yantra*, ili lik nekog božanstva, ili ritualni čin (brojanice). Sve su to samo pomoćna sredstva da se um održi u jednom obliku, da ne bi lutao okolo i bio vezan za objekte. Ili, kako se to u klasičnim tekstovima objašnjava, da um ne bi skakao sa objekta na objekt kao majmun sa grane na granu. Kada mu se da jedan objekat ili sadržaj, on se samo njime bavi. Tako postaje lakše napredovanje ka razumevanju same svesti i transcendencije uma.

Međutim snaga objekata na um je i dalje tako jaka da je većina tih metoda shvaćena kao da imaju svrhu u sebi samima. Tako su mantre postajale bajalice, takođe i molitve, vizuelni objekti ideali za obožavanje dok su rituali postali magijsko sredstvo ostvarenja želja, zamena za poštovanje fizičkih zakona. Čineći tako ljudi deluju kao majmuni koji se bave svojim igračkama celog života. Sve je to nastalo zbog nedostatka ispravnog konteksta celog procesa, koji se u ovoj knjizi objašnjava.

Svrha *dharane* jeste da možemo da obuzdamo um na jedan sadržaj i smer, a smer ka sebi ili izvoru uma je jedini ispravan smer koji može um da smiri. Svi drugi smerovi i sadržaji samo umnožavaju podelu uma i nastavljaju njegovu aktivnost u nekom novom i finijem obliku, težem za osveščavanje.

* * *

Kada smo jednom makar i za trenutak iskusili pravu prirodu smirenja uma tada je moguć sledeći korak: *dhyana*. To je meditacija, takođe povremeno ali malo duže iskustvo Sopstva, transcendentalne svesti ili čiste budnosti za vreme dok sedimo u vežbi meditacije.

U *dharana* svest o sebi događa se samo za trenutak, zato što smo još uvek u vremenu i prostoru, imamo iskustvo hercijanskog postojanja. U *dhyana* vreme počinje da nestaje, odnosno prelazimo u ne-hercijansko stanje bezvremenog apsoluta. U *dharana* smo imali neki sadržaj uma, u *dhyana* svi sadržaji nestaju, postigli su svrhu, omogućili su prelaz u ne-hercijansko stanje koje je iza svih oblika i sadržaja. *Dharana* je koncentracija na jedan sadržaj uma. *Dhyana* je kontemplacija samoga uma i svesti same po sebi; stanje svedočenja samoga uma.

U *dhyana* objekti i sadržaji nestaju zato jer tada po prvi put prepoznamo pravu prirodu objekata i sadržaja: da su oni zapravo sama svest, ista svest koja je naša suština. Zato u njoj nema objekata. U Jednome ne može biti ničeg drugog. Objekti postoje samo u iluziji odvojenosti svesti i objekata u prostoru.

Dhyana je stanje čiste svesti subjekta, bez ikakvih objekata ili sadržaja. Ako znamo da ceo kosmos postoji sa svrhom stvaranja svesnog subjekta tada će nam biti jasno zašto je ovo stanje pretposlednji korak u osam koraka joge. Svi

prethodni koraci su vodili dotle. Sav život je vodio dotle. Svi životi vode dotle.

* * *

Kada i stanje *dhyane* postane trajno, tačnije bezvremeno, nezavisno od vremena, tada to postaje *samadhi*. To je konačni cilj joge i celokupnog postojanja, svrha razvoja života. *Samadhi* je svest koja se oslobodila potrebe da se projektuje u objekte i uvek ostaje kao ono što ona sama jeste - sve što jeste, čist prostor.

Tačnije rečeno, nestao je virtuelni individualni um koji je jednu istu svest pretvarao u mnoštvo individualnih objekata, koji je i biće u kome se nalazi projektovao kao individualno Ja (ego), koji je na taj način razdvajao svest u individualnom biću od objektivnog sveta prostora.

Na osnovu svih prethodnih koraka moguć je *samadhi* - ishod meditacije koji nije povremen već je trajno i bezvremeno stanje ostvarenja Sopstva ili transcendentalne svesti duše u svim aspektima života.

To praktično znači da više nismo ni telo ni um već prostor svesti u kome telo i um postoje, u kome sve postoji; od tada sebe doživljavamo spolja, objektivno, jednako kao i iznutra, subjektivno.

Postoje uobičajena tumačenja pojma *samadhi* kao „jedinstvo subjekta i objekta“, ali niko ne ide dalje u objašnjenju šta to zapravo znači. Ovde je to objašnjenje dato jasnije nego igde.

Samadhi je preokret kada subjektivnost trajno nestaje (u biću svesnog subjekta) i objektivna svest prostora potpuno preovladava u njemu.

* * *

Osam koraka ili udova joge u Patanjđalijevom delu Joga sutre predstavljaju identičan proces koji je Buda opisao u *Kratkom govoru o praznini (Culasunnata sutta, M. 121)*. Buda je tu direktno opisao proces pretvaranja hercijanskog stanja objektivnog sveta i uma u ne-hercijansko stanje apsolutne svesti. Najpre je sve pojave sveo na pojave samog prostora tako da su pojave nerealne a realan je samo bezgraničan prostor; zatim je i prostor rastvorio u svesti, kao ispoljavanje svesne namere, i na kraju je samu svest predstavio kao jedinstvo u kome nema ničeg objektivnog, drugog. Takva je priroda same svesti, ako je ona jedna ista u svemu onda nije moguće ništa drugo osim nje. To je stanje *samadhi*, koje doslovno znači držati skupa, sjedinjenje. Sjedinjenje u *samadhiju* se odnosi na sjedinjenje hercijanskog i ne-hercijanskog aspekta stvarnosti, na prepoznavanje apsolutne prirode svesti kao prostora i prostora kao svesti. Na kraju tog govora Buda je rekao da je sve to jedna ista neizreciva stvarnost. Patanjđali je isti proces opisao mnogo detaljnije i sistematičnije, sa naučnim i logičnim objašnjenjima svakog koraka.

PRAKTIČNE VEŽBE

Da bismo ostali dosledni metodičnom i praktičnom pristupu sjedinjenja apsolutnog i relativnog kroz naše biće i iskustvo, ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta stvarnosti, predložićemo nekoliko vežbi koje pomažu u razumevanju i ostvarenju tog procesa.

Do sada smo opisivali ispravan i objektivan koncept za razumevanje prave prirode svesti i prostora. Praktične vežbe koje ćemo preporučiti zasnivaju se na takvom konceptu i razumevanju. Uostalom, samo sa ispravnim konceptom o svesti možemo vežbati osvešćenje.

Svest je neutralna, ona se ispoljava kao sve-što-jeste i kao sve-što-može-da-bude. Svaki koncept će vas voditi u svom smeru. I svaki smer će biti jedna od mogućnosti ispoljavanja svesti, i svaka će biti savršena kao i sama svest jer ništa nije različito od svesti. Ali ako želite da otkrijete prirodu same svesti onda se u vežbama držite nje same i ničega drugog.

Ove vežbe su sačinjene za takvu svrhu.

Osnovne vežbe za telo i energiju

Vežbe za održavanje tela u dobrom zdravlju su opšte poznate. Ovde ćemo preporučiti jednu koja je dovoljna, prikladna za veliku većinu ljudi i nije zahtevna. To je vežba istežanja tela koja je usmerena na poboljšavanje rada energetskih centara ili čakri.

To je vežba poznata kao „Tibetanske vežbe za podmlađivanje“. Detaljno je opisana u mojoj knjizi „Samadhi - Jedinstvo svesti i postojanja“ u poglavlju „Fizičke vežbe za skladno aktiviranje čakri“. Detaljan opis vežbe se takođe može naći u knjizi:

Ancient Secret of the Fountain of Youth by Peter Kelder, 2011²⁸

Radite je svakog jutra, pre bilo kakvih drugih aktivnosti, i život će vam postati sasvim drugačiji nego što je bio pre ove vežbe. Vitalnost i pozitivna energija koje se sa ovom vežbom razvijaju osnova su za sve ispravne aktivnosti, duhovne i svetovne.

Veoma je važno sa kakvim navikama započinjete dan. Prvi minuti nakon buđenja predstavljaju posebno osjetljiv period za mozak. U to vreme, on se nalazi u stanju tzv. „vrhunske neuroplastičnosti“, što znači da je najprijemčiviji za nove informacije, promene i uticaje iz okruženja. Istovremeno, nivo dopamina – hormona sreće – prirodno je povišen, dok kortizol obezbeđuje energiju i fokus za početak dana. Ako dan započnemo ovakvim vežbama za istežanje, i meditacijom posle toga, programiraćemo svoj mozak tako da nam ceo dan bude vitalan i meditativan, pozitivna energija će biti pod našom kontrolom i neće zavisiti od uticaja okoline.

Upravo odmah nakon buđenja je najvažnije da usmerimo mozak na pažnju i kreativnost (ma kakvu, ono sa čime se bavimo), a ne na nezdrave navike koje većina ljudi nesvesno ponavlja svakog jutra. Tajna životnog uspeha je toliko jednostavna i očigledna da je nevidljiva: kako započinjemo dan takav će nam on i biti. Ako ga započnemo sa nekim vizuelnim (telefon) ili hemijskim (kafa) narkotikom, nastavićemo da sanjamo na javi.

Zato je u budističkim i hrišćanskim manastirima spavanje podložno velikoj disciplini, skraćeno je na minimum.

Jutro i vreme odmah nakon buđenja posebno je važno. Za vreme spavanja bili smo potpuno nesvesni i pasivni. Odmah nakon buđenja spontano smo skloni da tu nesvesnost i

²⁸ Postoji i pogrešan naziv: 'Pet tibetanaca'. Vežbi ima šest. Šesta vežba služi za transformaciju seksualne energije u više centre, čakre. Oni koji nisu zreli za takvu transformaciju odbacuju šestu vežbu.

pasivnost nastavimo po inerciji, odnosno da nastavimo da sanjamo na javi. To radimo celog života. Na isti način smo nesvesni i u snu i na javi samo je razlika u kvalitetu dimenzije u kojoj se nalazimo. Dok smo u snu tada smo u astralu (element Voda) i zbivanja su više fluidna i promenjiva, a na fizičkom planu (element Zemlja) vezani smo fizičkim zakonima i inercijom, zato moramo da radimo i plaćamo račune.

Zato se mnogi ljudi bude i ustaju na veoma bedan i ružan način, pokreti su im potpuno nesvesni. Životinje se tako nikada ne bude, one to rade daleko svesnije i plemenitije. I odmah rade vežbe istezanja. Ugledajte se na njih.

Stoga je osnovni uslov da uspemo na bilo kakvom putu koji se zasniva na razvoju i kreativnosti, da odmah nakon buđenja prekinemo pasivnost sanjanja, da je razbijemo vežbama istezanja ('Tibetanske vežbe za podmlađivanje') i da dan započnemo meditacijom (*vipassana* ili kako je ovde opisano u daljem tekstu), makar sa 20 minuta. To je dovoljno da vam život krene ka svesnom izboru i da ne bude više samo nesvesna reakcija. Uostalom, svaki početak je važan za ostvarenje bilo kakvog plana. Tako je i sa buđenjem božanske svesti u sebi. Kada ćete to započeti ako ne ujutru, čim se probudite?

Tai chi chuan - za osvešćenje prostora

Druga vežba, koja se može vežbati pored prve u toku dana, ili odmah nakon nje, jeste vežba sa kojom postajemo svesni prostora na najjednostavniji način. Tačnije s njom povezujemo svest, energiju tela pomoću disanja i prostor. Ona je detaljno opisana u mojoj knjizi „Buđenje“, u poglavlju „Praktične vežbe za osvešćenje spoljašnjosti kao sopstvenog bića“.

Nakon razumevanja ispravnog koncepta svesti i prostora koji je opisan u ovoj knjizi, ova vežba će biti savršena praksa da se uvid pretvori u iskustvo.

Ako vežbate ovu vežbu sa ispravnim razumevanjem jedinstva svesti i prostora možete razviti moći telekineze kakve poseduju majstori Tai chi chuana.

Svakako da možete vežbati i druge od klasičnih vežbi Tai Chi Chuana, one su veoma korisne, ali ova koju ovde preporučujemo posvećena je direktnom osvešćenju jedinstva svesti i prostora sa vašom energijom kroz disanje. Dok svojim dlanovima gurate prostor razvijate živ osećaj jedinstva sa prostorom. Druge vežbe imaju druge ciljeve.

Gledanje u sunce

Praksa gledanja u sunce je veoma stara, bila je veoma važna i raširena kod Starih Slovena. Sunce je za njih bilo najveći starešina, izvor mudrosti i zdravlja. Gledanjem u sunce naši stari su dobijali odgovore na sva pitanja.

Danas praksu gledanja u sunce svetu prodaju Hindusi kao da je njihov izum, solarna joga, iako nije. Oni su tu praksu dobili od Starih Slovena kao i Vede, i svu duhovnost i nauku zasnovanu na sanskritu, koji je dijalekat staroslovenskog jezika (iste reči, ista sintaksa).

Prava istorija je toliko falsifikovana da će prava istorija i kultura Hindusa postati jasna celom svetu kada smeće sa njihovih ulica dostigne visinu Himalaja. Narod sa kulturom smeća, obožavanjem preko tri hiljade demona kao da su bogovi, i najvećeg haosa ne može biti tvorac najveće duhovnosti. To je logički nespojivo. To dokazuju i hramovi u Indiji. Njih nisu sagradili Hindusi. Dovoljan dokaz je samo jedan motiv koji se nalazi na hramovima u Indiji a takođe se nalazi i na reljefima i hramovima i megalitima u Mesopotamiji,

Egiptu i Srednjoj Americi. To je takozvana „torbica bogova“. Zajednički motiv i način gradnje (koji je i danas neizvodljiv) dovoljan je dokaz da je neko drugi sagradio te hramove.

Detaljan opis prakse gledanja u sunce izneo sam u svojoj knjizi „Religioznost - Uputstvo za upotrebu“, u poglavlju „Direktna molitva božanskom izvoru spolja“.

Praksa je zasnovana na uputstvima koje je pružio Hira Ratan Manek, popularizator solarne joge ili sungazinga. Njegova praksa je dovoljno oprezna i postepena tako da je bezbedna za početnike, da ne oštete vid ako sprovode gledanje u sunce na pogrešan način.

Stoga ovde se mora istaći upozorenje: *pridržavajte se uputstva za sigurno gledanje u sunce. Nepridržavanje uputstava može izazvati oštećenje vida.*

Princip je sledeći.

Biljke fotosintezom pretvaraju sunčevu svetlost u životnu energiju ili hranu. Hemoglobin u ljudskoj krvi ima gotovo potpuno isti sastav kao hlorofil u biljkama. Po tome se zaključuje da mu je i uloga slična, da je on taj koji sunčevu svetlost pretvara u energiju u ljudskom telu.

Mrežnjača oka je jedino mesto u čovekovom telu gde krv direktno dolazi u kontakt sa svetlošću. Izračunato je da za vreme od 45 minuta sva krv iz organizma prođe kroz oko i da se tako ovom praksom gledanja u sunce sva krv izloži suncu. Ako gledamo u sunce njegova energija tako hrani i isceljuje ceo naš organizam.

Ćelije našeg tela se inače direktno hrane energijom sunca. Dok je njihova energetska polarizacija usklađena, one same proizvode energiju za život tela. Tako žive bretarijanci. Tek kada je ta ravnoteža narušena, potrebna im je gruba hrana.

Hipofiza je ključna za rad metabolizma i imunog sistema. Njen rad direktno zavisi od sunčeve svetlosti, posebno od ultraljubičastog (UV) spektra svetlosti. Oči su povezane sa hipofizom nervima koji kao optička vlakna

sprovode ultraljubičastu svetlost sunca do hipofize. Zato je boravak na suncu i sunčanje od najveće važnosti za zdravlje i dobar imunitet.²⁹

Ako sistematski upijamo sunčevo zračenje kroz oči i celo telo takva korist se veoma uvećava.

Dok praktikujemo gledanje u sunce moramo biti uzemljeni. Uzemljenje je takođe veoma važno za zdravlje i mentalnu stabilnost.³⁰

Na taj način, dok bosu gledamo u sunce, mi zatvaramo krug ispoljavanja svesti kroz prostor u našu samosvest.

Sunce, kao i sve zvezde, jeste samo transformator koji ne-hercijansku energiju etra ili čistog prostora pretvara u hercijansku energiju koja se u fizičkom kosmosu ispoljava najpre kao foton, odnosno svetlost. Svetlost je osnova svih drugih oblika života.

Mi sve to objedinjavamo i ostvarujemo u sebi dok gledamo u sunce. Zapravo, *ako to radimo svesno*, sa znanjem i pravim konceptom koji je iznet o prirodi svesti i prostora u ovoj knjizi.

Sva bića vide sunce i nisu svesna šta se sve događa. Sunce stalno obasjava zemlju i daje život i to samo po sebi ne izaziva prosvetljenje kod ljudi. Samo lepe osećaje dok uživaju u prirodi. Ali ako ste svesni šta se događa, ako tom procesu dodate i svest koja razume ceo proces, tek onda se ceo proces dovršava i ostvaruje u vama, u svesnom subjektu. Kao i uvek, svest je ključni činilac.

To je svrha stvaranja celog kosmosa i sveg života: da nesvestan proces postane svestan. Kada unesete svest u proces

²⁹ Farmaceutska industrija svoj profit gradi na bolestima i zato širi laži da je sunčevo zračenje štetno.

³⁰ Obuču sa uzemljenjem, koja tehnički ispunjava sve uslove, možete naći na:

<https://bahe.co>

<https://www.earthrunners.com>

koji u prirodi već postoji, tada ostvarujete konačnu svrhu tog procesa, prosvetljujete i prirodu i sebe.

Samo se setite ovih reči dok gledate u sunce, dok se njegova svetlost spaja sa zemljom kroz vaše telo, i dopustite da vas ta vizija ponese. To će biti dovoljno da vam se život prosvetli.

Ako i svoju decu tome naučite, i ona svoju, prosvetličete ceo svet.

Kontinuitet svesti pomoću rekapitulacije jave i sna

Svest je na sve načine povezana sa kontinuitetom. Sve je prolazno a ono što je jedino neprolazno, pored prostora, jeste čista svest o sebi. Telo raste i stari a naša svest o sebi je uvek ista, samo na telu vidimo promene. Stoga ako se ne identifikujemo sa promenama tela ostvarićemo kontinuitet prisustva svesti.

Prekid kontinuiteta svesti događa se zbog identifikacije sa telom, a najviše se pokazuje za vreme spavanja i buđenja. Iako nismo svesni sebe za vreme spavanja mi i dalje postojimo. Ako bismo bili svesni svoga postojanja i za vreme spavanja tada bismo zaista ostvarili pun potencijal svesti u svome biću; tada bi biće i svest bilo jedno isto. Ako nam se svest identifikuje sa telom i mi smo svesni sebe samo dok smo na javi, u telu, tada smo praktično nesvesni, ili bar polovično svesni, i tada pasivno sledimo prirodna zbivanja.

Postoji način da svoju svest učinimo uvek prisutnom kao što je uvek prisutno naše biće, koje uvek postoji. U suštini taj način jeste da prepoznamo sâmo biće kao svest i da prestanemo da zamišljamo da je ono nešto drugo (jedan organizam otuđen od celine), da prestanemo da sanjamo na javi, da prestanemo da mislimo da je naše telo odvojeno i različito od prostora.

Jedini način da svoje biće prepoznamo kao svest jeste da uvek budemo svesni svoga bića. To praktično znači da uvek budemo sveni svoje prisutnosti, jer biće je uvek prisutno. Ono što remeti našu svesnu prisutnost, osim dnevnih oscilacija različitih stanja svesti, jeste ona osnovna promena koja se odnosi na noćni san i dnevnu budnost. To se može prevazići.

Osnovna vežba za osvešćenje celog bića je *vipassana*, stalno svedočenje svih zbivanja u telu i umu. Ona je neophodna praksa za istinsko razumevanje svega o čemu ovde govorimo. O praksi *vipassane* se možete obavestiti u raznim priručnicima, ali svakako je najbolje da je upoznate kroz praksu tamo gde se ona podučava. Takvih centara ima u svim većim gradovima.

Ovde ćemo se upoznati sa jednom proširenom verzijom *vipassane*, koju sam ja otkrio, koja je naprednija varijanta. Detaljno sam je opisao u mojoj knjizi „Meditacija - Prvi i poslednji korak - Od razumevanja do prakse“, u poglavlju „Vipassana meditacija za vreme spavanja“.

Ovde ću je ukratko ponoviti.

Stanja naše svesti stalno se menjaju i smena je povezana sa promenom dimenzija u kojima se nalazimo. U više dimenzije (Voda, Vatra i Vazduh) spontano i nesvesno ulazimo uvek kada nismo u svome telu, a to je za vreme spavanja. Potrebno je da naučimo da to činimo svesno kako bismo stekli kontinuitet svesti.

Kontinuitet svesti tokom ulaska i izlaska iz viših dimenzija putem spavanja možemo da postignemo tako što ćemo neposredno pre spavanja, kada legnemo i krenemo u san, da rekapituliramo sve što smo činili toga dana, ali unazad, od večeri do jutra, neutralno i bez ikakvog prosuđivanja, kao da gledamo snimljeni film svojih aktivnosti, i sebe u njemu.

Isto ćemo učiniti i ujutru kada se probudimo. Čim se probudimo treba da se setimo celog sna, ali unazad, i da ga rekapituliramo. To treba da učinimo pre nego što načinimo

bilo kakav pokret telom pri buđenju, jer kretanje tela ojačava fizičku prisutnost i to će nam udaljiti sećanje na san.

Na taj način postajemo jednako svesni svojih aktivnosti na javi i u snu, na taj način stvaramo kontinuitet, jačamo i povezujemo svoju svest koju imamo uvek, svest koja je osnova samog postojanja. Na taj način vežbamo meditaciju i za vreme spavanja, jer ne postoji posebno vreme i poseban objekat za meditaciju. Celo postojanje u svim dimenzijama je mesto za meditaciju, jer meditacija je jačanje svesti koja omogućava samo postojanje. Osvešćenje ne sme da bude ograničeno ni na šta i ni sa čime. Brisanje svih granica jeste osvešćenje, odnosno meditacija.

Rekapitulacijom svesti za vreme spavanja i za vreme budnosti jačamo svest naše duše, jer dok boravimo u višim dimenzijama za vreme sna, u astralu, mi smo bliži svome višem umu, koji je naša veza sa božanskom svešću naše duše. Tada je komunikacija između našeg nižeg uma kojeg koristimo na ovom svetu i našeg višeg uma mnogo jača. Kada primenjujemo ovakvu meditaciju na javi i u snu mi postajemo svesniji za vreme sna, doživljavamo lucidne snove, vantelesna iskustva. Kada smo nesvesni u višim dimenzijama onda sanjamo, viši um je prinuđen da nam se obraća kroz snove, simbolično, indirektno kroz nagoveštaje. Kada smo u višim dimenzijama svesni, onda nam snovi nisu potrebni, imamo direktnu vezu sa višim umom i svešću duše.

Sve to ne predstavlja ništa drugo do jačanje svesti duše nezavisno od tela, jačanje prisustva svesti duše u telu u svim dimenzijama, u fizičkoj jednako kao i na astralu. Tada je meditacija kompletna.

Jedna od direktnih posledica osvešćenja kontinuiteta svesti postojanja kroz ovakvu rekapitulaciju dnevnih događaja jeste potpuni prestanak iluzija i loših navika, nestanak svake mogućnosti da se ponašamo negativno ili lažno. Jednostavan razlog je činjenica da objektivna svest o postupcima

onemogućava da se ponavljaju nesvesne navike, a posebno negativno delovanje na bilo koji način. Odmah ćemo postati svesni da nešto radimo negativno ako toga ranije nismo bili svesni; ako smo bili svesni nečeg negativnog u svom delovanju i to smo opravdavali i tolerisali na razne načine, ni to više nećemo moći dalje da činimo. Svest o delovanju sama od sebe usavršava delovanje. Nije moguće svesno biti negativan jer svest u nama je ista svest koja je i u drugim bićima, i u svem životu, ona je osnova svake ispravnosti jer je osnova života i postojanja. Svaki kontakt sa njom briše sve iluzije i negativnosti.

Ovako uspostavljen kontinuitet svesti postepeno će, sam od sebe da se pokaže kao prostor, svest će postati prostor, predmeti, bića i događaji.

Ako svoje aktivnosti tokom dana posmatramo u rekapitulaciji potpuno objektivno, kao da ih neko drugi čini, takav objektivni stav će nam se zadržati i u toku dana, dok delamo. Sve više ćemo sebe doživljavati spolja, objektivno, a to znači ispravno.

Drugim rečima, naše telo i um će nestati kao posebni entiteti i ostaće samo jedinstvo svesti i prostora.

Psiho-energetski uvod u meditaciju

Meditacija je metod buđenja jedinstva svesti i prostora, praznine i oblika; buđenje najviše stvarnosti u ljudskom biću.

Taj metod usklađuje telo, energiju i svest uma. Psiho-energetski centri u telu su čakre. One definišu sva stanja svesti koja imamo, i sve oblike uzajamnog delovanja svesti, uma i tela.

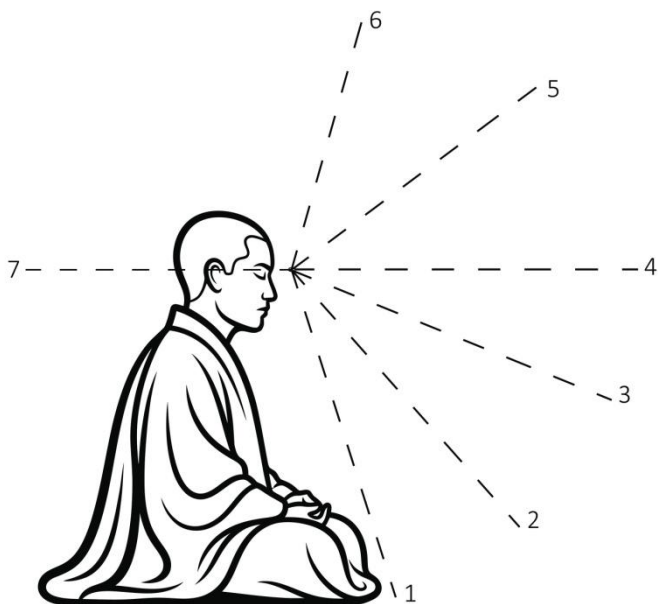
Zato ulazak u meditaciju treba da bude usklađen sa svim tim stanjima, da ih ukratko osvesti tako da ona ne bi delovala nesvesno za vreme i posle meditacije. Buđenje kroz meditaciju i jeste proces u kome nesvesno postaje svesno.

To se jednostavno čini tako što kada sednemo u položaj za meditaciju, za vreme opuštanja, postepeno osveščavamo sve čakre pomoću osećaja prisustva u delu tela gde se svaka čakra nalazi i pomoću pogleda, pokreta očiju. Umesto da čakre vizuelizujemo i bojimo u mašti, i podstičemo nekim zvucima, kao što preporučuju lažni učitelji meditacija, mi ćemo se ovde držati logičnog i naučnog pristupa ka jedinstvu svesti i prostora.

Naš pogled predstavlja usmerenje svesti našeg uma u prostoru, način na koji opažamo prostor. Pokreti očiju automatski prate pokrete uma. Spoljašnji prostor je kosmos a naše biće je mikrokosmos, holografski odraz prostora. Zato položaj očiju i način opažanja prostora odražava stanje svesti o prostoru, a to automatski znači svest o određenoj čakri.

Prema dole datoj ilustraciji svoj pogled treba postepeno da podižemo od tačke na podu ispred naših nogu (1), do najviše tačke ka nebu (6) i iza očiju (7). Tačka ispred naših nogu je prva čakra i nju treba istovremeno da osetimo u telu, u preponama; zatim pogled pomeramo malo napred u širi krug ispred sebe, to je druga čakra koju istovremeno osećamo u telu, malo iznad prve; zatim podižemo pogled još malo u najširi krug poda ispred sebe, to je treća čakra koju takođe osećamo u predelu pupka. Kada pogled postavimo pravo ispred sebe to je linija horizonta i četvrta čakra, koju osećamo u predelu srca. Kada pogled podignemo malo iznad horizonta to je peta čakra koju osećamo u predelu grla. Kada pogled podignemo još više ka nebu tako da ne vidimo horizont, to je šesta čakra koju osećamo iza očiju. Kada zatim svoj pogled okrenemo ka sebi, iza očiju, pri čemu nam kapci ostanu poluzatvoreni kao kada 'prevrnemo očima', to je sedma čakra, to je prostor iznad nas i svuda oko nas.

Ovo treba raditi uvek na početku meditacije, kao pripremu.

Sledi detaljniji opis kako i zašto je povezan smer pogleda sa čakrama.

Pored uma najfiniji pokreti tela su pokreti očiju. Pogled prati pokrete uma. Um upravlja pogledom. To su ujedno pokreti koju sjedinjuju svest i energiju a energetski centri su čakre. Zato usmeravanje uma u razumevanje svake čakre, koje je praćeno odgovarajućim pogledom, odnosno položajem očiju, objedinjuje telo (pogled), um i energiju (čakre). Kada je to sve svesno objedinjeno tada ima istinsko delovanje.

Kroz prvu čakru mi dobijamo energiju od zemlje. Zato dok osećamo prvu čakru, i gledamo u pravcu br. 1, svesno smo prisutni u tom delu tela, u preponama između nogu, mi pogled usmeravamo ka tlu odmah ispred sebe, i osećamo tlo ispod sebe.

Kroz drugu čakru mi razmenjujemo životnu energiju dobijenu od prve čakre sa suprotnim polom. To je seksualna energija. Njen položaj u telu je malo iznad prve čakre. Zato nam je tada pogled malo ispred mesta gde je bio kod prve čakre, linija br. 2. To je prvi krug razmene energije koji je još uvek

blizu nama, to je još uvek u našem krugu i neposrednoj blizini. Prva čakra je ispod nas, a druga je naša najbliža okolina sa kojom razmenjujemo energiju na intiman način.

Treća čakra predstavlja razmenu energije sa širim krugom, sa društvom. Njen položaj je iza pupka i nju osećamo dok gledamo u pravcu linije br. 3. Seksualna energija druge čakre ovde daje plod u deci, kroz brak, porodicu i društveni život. Ljudi treće čakre su društveno angažovani kao porodični ljudi, uspešni u svojoj zajednici, kao manji ili veći političari, ili osoba koja na bilo kakav način doprinosi zajednici u kojoj živi.

Četvrtu čakru, u srcu, osećamo dok gledamo pravo ispred sebe, u liniji horizonta (linija 4). Kroz četvrtu čakru energiju razmenjujemo sa celim svetom i otkrivamo da je u osnovi svega što postoji energija, i tu energiju osećamo kao životnu energiju, vidimo da je ona jedna ista u svim bićima i zato sve to doživljavamo kao ljubav. Tu smo nadišli osećaj da je energija u nama samo naša, lična, kao u prvoj čakri; nadišli smo njenu razmenu kroz seksualnost kao u drugoj čakri, društvene odnose i obaveze u trećoj, i otvaramo se univerzalnom i božanskom, sveprisutnom. U tome otkrivamo ljubav. U četvrtoj čakri prvi put otkrivamo božansku energiju i svest prisutnu u svemu, celu prirodu doživljavamo kao svoje telo i u tome sada osećamo jedino ispunjenje. Zato kod njenog osvešćenja gledamo pravo u liniji horizonta jer linija horizonta je mesto gde se spajaju nebo i zemlja, svest i materija.

Peta čakra je u predelu grla i ona predstavlja razmenu energije u obliku informacija, razmenu svesti o pravoj prirodi postojanja. Sa aktivnom petom čakrom delimo iskustva četvrte čakre, širim svest i znanje o pravoj prirodi postojanja na sve moguće načine: pisanjem knjiga, umetničkim stvaranjem, širenjem nekog učenja; na sve načine kojima se možemo rečima i delima izraziti. Zato tada gledamo malo iznad horizonta (linija 5), jer vidimo dalje, iza horizonta poznatog sveta. Kao da inspiraciju dobijamo od neba, od više

svesti tako da možemo da sagledamo horizont poznatog sveta i da ga razumemo.

Šesta čakra je iza očiju. Njen vid je usmeren pravo na gore, gde ne vidimo ni horizont. To je viđenje koje nadilazi ovaj svet i otkriva nam ono što se rečima i delima ne može izraziti, može se samo direktno doživeti. Dok gledamo maksimalno podignutog pogleda na gore (linija 6), osećamo šestu čakru u središtu glave, iza očiju.

Sedma čakra nadilazi celo naše biće i ona je malo iznad temena naše glave. Njen pogled ne može da ide još više na gore (maksimalno smo podigli pogled kod šeste čakre). Priroda sedme čakre je transcendentalna i zato njen pogled ide unutar nas, ne ide više spolja. Zato smer pogleda sedme čakre okrećemo ka sebi, ka izvoru uma i svesti, iza očiju. Kapci ostaju poluspušteni, pogled nam je spušten na pod ispred nogu ali je difuzan, bez fokusa, nije usmeren ni na jednu određenu tačku. Unutarnji pogled odnosno pažnju potpuno okrećemo ka sebi, ka svesti koja je iza uma, iza svega što postoji na bilo koji način.

Tada smo spremni za meditaciju.

Tako smo postepeno i sa razumevanjem približili ili pripremili svest za sedmu čakru, odnosno pravu meditaciju.

Ona se sastoji od stalnog prisustva u sebi, iza očiju, u svedočenju svih pokreta celog bića, od najfinijih pokreta uma, preko osećaja do grubih pokreta tela, kao što je disanje (jer u tim trenucima nema drugih pokreta).

Pogled prati pokrete uma a um pokreće pogled. Stoga ćemo smirenje uma u meditaciji najlakše postići smirenjem kretanja očiju. To postizemo ako nam pogled nije fokusiran već difuzan (ako meditiramo zatvorenih očiju tada unutarnji pogled usmerimo između obrva, i tu ga održavamo). *Ako se ne vezujemo za objekte vida i oči nam ostanu nepokretne, tada mnogo jasnije opažamo pokrete uma i lakše nam je da se ne vezujemo za um.*

Um se smiruje samo nevezivanjem za sadržaje uma, jer um je virtuelan, on ne postoji sam po sebi već se sastoji samo od određenih pokreta svesti, od sadržaja (misli). Naše biće je sačinjeno od svih dimenzija, i od elementa Vazduh a to je misao ili ideja, i od elementa Zemlja, a to je fizičko telo. Samo razlika u vibracijama između njih čini da ih doživljavamo kao da ne pripadaju istom biću, kao da su različiti. Mi smo i telo i um, kada mi vibriramo tako da stvaramo neki sadržaj (mislimo) to doživljavamo kao sadržaj uma. Tada sadržaj, iako je virtuelan, postane tako ubedljiv kao da je stvaran i mi zaboravljamo sebe, identifikujemo se sa umom. Sve smo to mi, kada se mi smirimo smiruje se i um jer on nije različit od nas. Samo ima tu nezgodnu sposobnost da se predstavlja kao da je poseban i nezavisan, jer je virtuelan. Zato može da nas muči i ne da nam mira. Sve je to virtuelno, ali suština virtuelnog je da veoma ubedljivo deluje kao da je stvarno.

Dobra vest je da su i sve naše mentalne patnje takođe virtuelne, ali dug je put do tog uvida; o tom putu govore i Buda i Patanjđali, i svi oni sveci koji su bili ubijeni dok su to objašnjavali ljudima identifikovanim sa virtuelnim umom (Mansur al-Haladž, 857. – 922.; Isus Hrist, 0.-30.)

Dakle, kada odvojimo kretanje očiju od kretanja uma počinje naše smirenje uma kroz razumevanje prave prirode uma. Sve su to vibracije i pokreti a mi smi nepokretni kao prostor u kome se svi pokreti događaju.

Suštinsko razumevanje i razlikovanje od sadržaja uma nastaje razlikovanjem pokretnog i nepokretnog u nama: naša suština je nepokretna jer je apsolutna kao prostor, a sve što je pokretno je prolazno i virtuelno, a to je najpre um.

Tako nam postaje jasno da je prostor isto što i svest, da je prisustvo isto što i budnost. Smirenje virtuelne realnosti uma i početak prisustva u samoj svesti, doživljavamo kao prvo pravo prisustvo u sebi, u stvarnosti, kao početak istinskog postojanja, odnosno buđenje.

Meditacija svesti čistog prostora

Rekli smo da je *samadhi* preokret kada subjektivnost trajno nestaje (u biću svesnog subjekta) i objektivna svest prostora potpuno preovladava u njemu. Svrha meditacije jeste *samadhi*. Zato sve što u meditaciji radimo usmereno je ka tom cilju, da nadiđemo subjektivnu vezanost i identifikaciju svesti sa pojedinim aktivnostima bića, počevši od kretanja i delovanja tela, osećaja, do uma kao najfinijeg kretanja bića.

Da bismo uopšte došli do bilo kakve mogućnosti da sednemo u pravoj meditaciji, prvo je potrebno da osvestimo svoje biće. Većini ljudi je to problem jer većina podrazumeva da je već dovoljno svesna svoga bića. Da jeste ne im bila potrebna meditacija, i ne bi živeli u patnji. Osnovno osvešćenje bića sprovodi se na sistematičan i temeljan način u vežbi pažnje zvanoj *vipassana*. Nju možete naučiti preko nekih udžbenika ili na kursu. Ovde ćemo je ukratko opisati.

Vipassana ima dva dela. Prvi se radi u sedećem položaju kada osveščavamo samo telo, postepenim pomeranjem pažnje od glave, preko svih delova tela, do vrhova nožnih prstiju. Posebno osveščavamo disanje, bez ikakvog remećenja, samo ga posmatramo. Drugi deo prakse je kada potpuno osveščavamo svaki pokret koji činimo telom, rukama, nogama i govorom. Sve to u početku radimo lagano i umereno da bismo lakše održavali svest o tome. Pažljivo hodamo i osveščavamo svaki korak, sve što dodirujemo i radimo rukama.

Prvi razlog ovakvog osvešćenja jeste da konačno upoznamo svoje telo, biće, jer smo ceo dotadašnji život provodili u virtuelnoj realnosti uma, pri čemu smo bili otuđeni od svoga bića na šizofren način (da smo zaista bili svesni svoga bića bili bismo prosvetljeni). To je neophodan preduslov da dođemo do razumevanja uma i svesti; prvo treba da budemo zaista prisutni u sebi, da budemo zaista svesni svoga bića

kakvo ono zaista jeste. Mnogim ljudima je samo to dovoljno da se prosvetle.

Drugi razlog je onaj o kome ovde govorimo, da spoznamo jedinstvo svesti i prostora a to praktično znači da svest koja omogućava prirodu i život u nama postane objektivna, ispravna, bez iluzija, prosvetljena i ostvarena. Zato u ovoj vežbi posmatramo sebe, celo biće i sve svoje aktivnosti spolja, objektivno, kao da je telo i um samo naša odeća koju nosimo, maska koju koristimo, kao da je naš život samo uloga koju svesno glumimo. U *vipassani* se uvežbavamo da sebe vidimo objektivno, spolja, da naše težište bivanja i tačka rasuđivanja uvek bude u širem kontekstu, u široj celini, u prostoru a ne više samo u našem telu i subjektivnom umu.

Meditacija u sedećem položaju (*dhyana*) je takođe neodvojiva od procesa objektivizacije naše svesti kroz sjedinjavanje svesti i prostora, samo što se za razliku od *vipassane* ne bavi ni sa čim od ovoga sveta, ni sa telom, ono je potpuno smireno; ni sa umom, njegove vibracije (misli) smo napustili isto kao vibracije (pokrete) tela. *Odnosno, vidimo da to sve nije naše.* U meditaciji prestajemo sa svakom vezanošću za bilo kakve vibracije koje sačinjavaju ispoljeni svet u prostoru (*prakrti*).

Vipassana je u suštini svedočenje celog našeg bića. Već smo rekli da je apsolutna svest svedok celog postojanja, prostora. Zato pravi svedok u *vipassani* i meditaciji (*dhyana*) nismo mi već apsolutna, objektivna svest prostora. Osveščavajući svoje biće u *vipassani* i meditaciji (*dhyana*) mi se polako usklađujemo i pripremamo prvo, da prepoznamo apsolutnu svest kao svedoka, zatim da se uskladimo sa njom i konačno da nestanemo u njoj.

To je svrha *vipassane*. Kada nju dovoljno uvežbamo tada možemo sestiti u pravu meditaciju. Vežba sedeće meditacije (*dhyana*) je naš nestanak u svesti.

Vipassanu takođe vežbamo zato da bismo iskustvo transcendentalne, objektivne svesti prostora iz duboke meditacije (*dhyana*) sačuvali tokom svih ostalih aktivnosti, stalno, uprkos svim izazovima.

Meditacija (*dhyana*) se sastoji samo od mirovanja celog bića zato jer smirenjem tela i uma u meditaciji mi se usklađujemo sa nepokretnošću apsolutne svesti i prostora. Smirenjem bića ono postaje ne-hercijansko, a takva je i svest čistog prostora.

Samo tako može da nam se otvori najviša stvarnost da je iza prostora i svega što postoji samo svest (*puruša*), jedna jedina, božanska, da zapravo nema ničeg drugog. Nema ni našeg bića. Sve je samo ona sama, beskrajna savršena i potpuna. Toliko potpuna da nema nikakvog pokreta u njoj. I najmanji pokret bio bi nešto novo, nešto drugo. Zato smo u *samadhiju* tako mirni da ne osećamo telo ni um, disanje je tako smireno da je neprimetno spolja, vreme nestaje.

Takvi trenuci direktnog iskustva potpunog smirenja doneće nam postepeno objektivnu svesnost.

Bez takvih trenutaka nikada nećemo moći da pređemo u objektivnu svesnost.

Jedna energija, jedna svest, jedna čestica

Rekli smo da će nam takvi trenuci doneti postepeno objektivnu svesnost.

Ukratko ćemo ovde opisati kako izgleda ta postepena promena da biste mogli da je uskladite sa svojim iskustvom. Pravo iskustvo je nepogrešivo i neporecivo, niko to ne može da vam unapred opiše niti vi to možete nekome da opišete, ali opet taj put je uvek individualan, i u tome je lepota i originalnost celog procesa. On je individualan jer apsolutna svest se uvek individualno izražava, kroz sva bića, koja su zato

sva takođe individualna, i put 'povratka' odnosno buđenja u apsolutnoj svesti je zato uvek individualan. Individualnost je suština kreativnosti. Jednostavno je tako jer u apsolutu nema ponavljanja zato jer nema ničeg drugog osim njega.

Ako smo svoje biće smirenjem uskladili sa ne-hercijanskim stanjem apsoluta u meditaciji, tada počinjemo u svakodnevnom životu da prepoznamo način delovanja apsoluta.

Prvo ćemo osetiti jednu energiju u svemu, zapravo svoju energetsku povezanost sa svime, posebno sa drugim bićima. Osetićemo da smo svi povezani kroz jednu istu energiju. To ćemo doživeti kao razumevanje i ljubav koja nas sve povezuje. Lako ćemo moći da se saživimo sa drugim bićem, to će biti više od empatije.

Kada smo potpuno osvestili jednu istu energiju u svemu odmah ćemo videti jednu istu svest u svemu, da iza svakog delovanja energije stoji svesna namera, i da je ta svest univerzalna, nije samo naša nego je adekvatna prostoru koji sve sadrži.

Kada smo tako razumeli pravu prirodu prostora tada vidimo i kako on deluje u najgrubljoj realnosti. Ako je sve jedna ista energija i ista svest tada je i biće sačinjeno od jedne ista stvari. Ne može biti mnoštva bića ako su sva bića sačinjena od jedne iste energije i svesti. Ta jedna ista stvar od koje je sačinjen svaki oblik bića jeste ono što smo ovde i ranije nazvali „božanska čestica“. Jedan trenutni entitet, vibracija ili pojava koja je tako potpuno trenutna (odnosno bezvremena kao i sve što je ne-hercijansko) da može trenutno da stvara svojim vibracijama sve druge pojave na grubljem nivou - tako da one prividno izgledaju kao mnoštvo pojava.

Nepokretno kretanje

Da bismo se učvrstili u čistoj svesti o sebi, da ne budemo vezani iluzijama virtuelnog uma koji stvara ego (individualnost) i zajedno sa njim vreme i masu, počnimo na drugi način da posmatramo svet. Posmatrajmo kako sve nastaje trenutno, od jedne iste suštinske čestice. Kada pomeramo svoje telo ne treba to da doživljavamo na stari način (hercijanski), kao da se telo pomera u prostoru kao objekat, nego da se prostor trenutno i sukcesivno pretvara svakog trenutka kao telo u novom položaju. Doživimo jasno da nema tela ni uma ni ega koji se kreće u prostoru kao jedan entitet, samo se prostor sukcesivno pretvara kao nova pojava tako sinhronizovano da to umu izgleda kao kontinuirano kretanje jednog bića u prostoru.

Ako to ispravno doživimo imaćemo osećaj da smo mi u suštini nepokretni a da se sve što postoji kreće oko nas smo od sebe.

To je jedini način na koji treba da vidimo svet da bismo transcendirali um/ego. Tako izgleda objektivno ili svesno viđenje sveta.

Dimenzije objedinjuju uzročnost i trenutnost

Prepoznavanje i razlikovanje dimenzija kroz koje deluje i ispoljava se jedna ista „božanska čestica“ sledeća je velika promena u viđenju sveta. Sve ćemo videti kako nastaje trenutno od jedne „božanske čestice“ ali ćemo takođe videti da se sve stvari proizvode u vremenu i prostoru od obrađenih elemenata.

Uzročnost i trenutnost postaju razumljive i ujedinjene samo iz perspektive razumevanja kako deluju sve dimenzije.

Jasno ćemo razlikovati dimenzije u kojima se sve ispoljava, videćemo da se samo u elementu Vazduha događa

trenutno delovanje uma i sva virtuelna realnost; da ona treba ulaganje energije ili volje (Vatra) da se ideji da jedan određeni oblik (Voda) koji se zatim manifestuje u fizičkoj realnosti kao materijalan oblik (Zemlja) koji ima svoj prirodan vek trajanja, ili koliko mu entropija dozvoli. Ili dok ga neka druga ideja ne promeni (ako nam padne na pamet da ga razbijemo ili preoblikujemo).

Čaša na stolu je proizvedena u nekoj fabrici stakla, nošena je raznim putevima sve dok se nije našla pred nama na storu. To je uzročnost koja vlada na fizičkom planu (hercijanskom). Ali istovremeno ta čaša postoji trenutno sačinjena od vibracije prostora, od jedne „božanske čestice“ kao i sve drugo. To je delovanje svih dimenzija zajedno (nehercijansko).

Zato nam je na fizičkom planu potreban razvoj nauke i industrije. Ako ne umemo da delujemo iz nehercijanskog plana na hercijanski, odnosno da svesno objedinimo delovanje kroz sve dimenzije kako bismo mogli da materijalizujemo stvari trenutno - tada uzalud čekamo na čuda i molimo da nešto dobijemo džabe sa neba.

Ili se prosvetlite u svim dimenzijama ili učite nauku i tehniku; nema trećeg puta.

Kada tako razumemo ispoljavanje stvarnosti nećemo više moći da verujemo lažnim youtube guruima koji nam tvrde da je svet velika iluzija, ili *maya*, od koje treba pobeći što pre; ili da sve nastaje trenutno zbog posmatrača; ili da je svet velika virtuelna simulacija od nekog velikog i moćnog vanzemaljskog kompjutera. I da to sve postoji tako samo zato da bi nas zarobljene perverzni vanzemaljci silovali na ravnoj zemlji tokom svih reinkarnacija (veštački izazvanih, verovatno zato da bi silovanje trajalo što duže).

Zaista ništa ne možemo da razumemo bez razumevanja svesti duše, ako svet posmatramo samo iz jedne dimenzije i mislimo da samo ona postoji. I ako slušamo bilo koga drugoga

osim naše intuicije, glasa naše duše, i razuma koji obuhvata sve dimenzije našeg bića.

Ništa ne možemo da razumemo ako ne uviđamo da je od svih tih dimenzija sačinjeno i naše biće.

Da sve dimenzije ne sačinjavaju naše biće ne bismo mogli da ih budemo svesni i da razumemo njihovo delovanje, kako je ovde opisano.

Svest naše duše pomoću svih dimenzija sačinjava naše biće i ceo svet kakav jeste.

Zato je najviša posledica transcendencije uma u meditaciji jasno viđenje da smo mi sačinjeni od svih dimenzija prirode. Ceo proces buđenja sačinjen je od proširenja svesti i razumevanja, od tela i fizičkog plana na sve dimenzije koje sačinjavaju prirodu.

Budino probuđenje nije ništa drugo nego proširenje zdravog razuma, odnosno razumevanja, na sve dimenzije postojanja.

Sva patnja nastaje iz neznanja i nesvesnosti svih dimenzija celine od koje se sastojimo.

Ljudskom rodu je potrebna samo jedna vera i jedna religija: zdrav razum odnosno razumevanje koje obuhvata sve dimenzije prirode. Tako će volja božija da ovlada na ovom svetu.

Svi se kolektivno krećemo ka tome, na tome se zasniva razvoj svih civilizacija i sveg znanja.

Ali to će biti ostvareno kolektivno samo ako pojedinci to prvo ostvare u sebi samima.

Pojedinci treba da sačinjavaju kolektiv; ako kolektiv sačinjava pojedince, onda je to život ortodoksnih socijalnih insekata.

Svaki pokret ka pozitivnom, ka slobodi, ka ispoljavanju prave ljudske prirode, počinje iznutra, iz ne-hercijanskog stanja svesti naše duše.

Uvek kada je život u svetu u pitanju, počnite prvo od sebe. Odmah.

Uostalom, ako malo pažljivije pogledate, videćete da ste na ovom svetu vi jedini problem.

Razumevanje vremena je ključ buđenja

Rekli smo da svaki pokret ka pozitivnom, ka slobodi, ka ispoljavanju prave ljudske prirode, počinje iznutra, iz ne-hercijanskog stanja svesti naše duše, da promenu našeg života u svetu moramo da započnemo prvo od sebe, i to odmah.

Te reči su mnogo puta ponavljane i opšte poznate. Nisu mnogo pomogle ljudima osim što su donele kratkotrajnu inspiraciju. Zato zaslužuju jedno sasvim novo i detaljno objašnjenje.

Vreme je ključ buđenja.

Vreme počinje sa prvom misli.

Prva misao je Ja jesam (ego). Iz nje nastaju sve druge misli.

Stoga Ja ili ego nije objektivna pojava već virtuelna, kao što je i um koji se sastoji od virtuelne prirode misli.

Osnova razlikovanja ne-hercijanske i hercijanske stvarnosti jeste u pojavi Ja i vremena; i Ja i vreme postoje samo u hercijanskom aspektu stvarnosti.

Hercijanski aspekt stvarnosti odgovara prostoru i masi, trodimenzionalnom fizičkom svetu i zato je prirodno da u njemu linearno vreme vlada svim drugim pojavama.

Logično je da se u trodimenzionalnom svetu objekata svest ispoljava koncentrisana u jednom objektu, fizičkom telu, koje će sebe doživljavati kao svesnog subjekta. Stoga je pojava Ja ili ega nužna ili prirodna posledica same prirode trodimenzionalnog sveta.

Pojava Ja ili ega nastaje zajedno sa trodimenzionalnim fizičkim svetom. Oni nastaju zajedno kao lik i njegov odraz u ogledalu. Svejedno je da li je lik Ja a njegov odraz fizički svet, ili obratno. U svojoj suštini oni su jedna ista pojava. Razlikuje ih samo način delovanja. Taj način je takav da omogućava kreativno delovanje svesti u fizičkom univerzumu kroz svesnog subjekta. Kada lik pleše i njegov odraz u ogledalu pleše (kao Šiva nataradž). Zato postoji zakon privlačenja i moć uticaja svesnog subjekta na pojave fizičkog sveta.

Između lika i njegovog odraza stoje dimenzije prirode, one posreduju i prilagođavaju ne-hercijansku prirodu apsolutne svesti sa svetom fizičkih pojava. Zato svesni subjekt ne može da deluje samo mislima već i fizičkim sredstvima, svim dimenzijama, prema prirodi delovanja.

Ne-hercijanski aspekt stvarnosti je bezvremena sadašnjost.

Budući da svest ne potiče iz hercijanske realnosti fizičkog sveta, svest se u svetu slobodno ispoljava ali nadilazi linearno vreme fizičkog sveta. Možemo biti svesni prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, planirati delovanje u skladu sa vremenom. Svest nadilazi i prostorna ograničenja jer možemo biti svesni onoga što je daleko i onoga što je blisko ali je skriveno u prostoru. To je svojstvo informacija i inteligencije koja je konkretno delovanje svesti u uslovima hercijanske stvarnosti fizičkog sveta.

Svest je iza ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta stvarnosti i zato ona jedina može da ih obe razume i razlikuje. Zato je svest jedini put spasenja za nas ljude.

Suština buđenja i duhovne slobode (bogospoznaje) jeste da možemo da delujemo u fizičkom hercijanskom aspektu stvarnosti iz ne-hercijanskog aspekta, odnosno da objedinimo njihovo delovanje tako da nadmoć uvek ima ne-hercijanski aspekt jer on je izvorni, apsolutan.

Zapravo uvek tako delujemo ako delujemo ispravno i kreativno. Ali ako direktno delujemo iz ne-hercijanskog aspekta realnosti na hercijanski, fizički svet, tada možemo da nadidemo zakonitosti koje vladaju u fizičkom svetu i da delujemo „natprirodno“. To su moći ili *siddhi* o kojima govori Patanjđali.

To praktično znači da možemo da nadidemo vreme i sve zamke uma koje su sačinjene od vremena.

Prva iluzija vremena jeste da smo mi smrtni. Vidimo da smo na ovom svetu rođeni i da će umreti sve što je rođeno. To je hercijanski aspekt stvarnosti.

Ne-hercijanski aspekt je da se niko ne rađa i niko ne umire. To je stvarnost naše suštine ili duše. Ali za nas ovde to je transcendentalna istina. Do nje tek treba da dođemo transcencijom uma. To je moguće praksom o kojoj ovde govorimo, meditacijom i razumevanjem. Velika je greška zadovoljiti se tom informacijom samo virtuelnim znanjem uma, verom. Iako to jeste utešno i neophodno je znati da bismo uopšte radili na sebi (materijalista i ateista, kome je svest uma ograničena samo na empirijska iskustva, smatra da će ionako nestati posle smrti i zato ne mora da radi ništa ili može da radi šta god hoće), to znanje ne sme da postane opravdanje za nedelovanje ili odlaganje delovanja „u nekom drugom životu“.

Znanje o reinkarnaciji treba da bude samo još veća odgovornost za još veći i posvećeni rad na sebi, na osvešćenju, ovde i sada. Ma kako izgledao sadašnji život uvek poseduje sve mogućnosti za najvišu spoznaju. Transcendencija je uvek moguća, bilo detaljnim znanjem, bilo predajom. Patnja je često samo način na koji nas život tera na spoznaju, ili je posledica odbijanja spoznaje. Ona je uvećana i učvršćena inercijom fizičkog sveta, delovanjem vremena, i kolektivnim delovanjem ljudi u neznanju.

Koliko osvešćenja propustimo u ovom životu, u sadašnjem trenutku, toliko više lekcija za učenje će nas dočekati u sledećem, u budućnosti.

Transcendencija uma je uvek moguća jer se mi sastojimo od svih dimenzija prirode, i od ne-hercijanske i hercijanske. Rekli smo da sve dimenzije postoje u piramidalnoj strukturi tako da stvaraju most između ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta jedne stvarnosti. One istovremeno i spajaju i razdvajaju ta dva aspekta. Zapravo dimenzije su način na koji ova dva aspekta stvarnosti zajedno deluju.

Oba su u nama jer smo mi mikrokosmos i sačinjeni smo od svih dimenzija. Kada mislimo mi smo u dimenziji Vazduh; kada izražavamo volju tada izražavamo element Vatra; kada osećamo i maštamo tada smo u elementu Voda, a sa fizičkim telom smo u elementu Zemlja.

Svest koju koristimo na elementu Zemlja, u fizičkom telu, maksimalno je modifikovana u hercijansko stanje, a to znači da deluje kao um. Dakle, svest koja deluje na hercijanski način jeste um ili inteligencija. Tu je ograničena ali može da se oslobodi ograničenja - jer sve dimenzije su u nama i dostupne su nam.

Osnovno svojstvo svesti u umu jeste da je ograničena vremenom i prostorom, sadržajima koji umu još uvek nisu dostupni. To su podsvesni sadržaji i podsvesne mogućnosti delovanja. Sve što je podsvesno pripada višim dimenzijama - koje um nije svestan.

Ti podsvesni sadržaji uma se u Patanjđalijevim *Joga sutrama* nazivaju *samskare* i *vasane*,³¹ utisci i sećanja nastali u prošlosti i one stvaraju nesvesne obrasce delovanja. Kaže se da one uslovljavaju probuđenje tako što ga odlažu u vremenu, one stvaraju vreme. Tačnije, podsvesni sadržaji (*samskare* i *vasane*) deluju ispod praga svesti uma i oni nastavljaju da projektuju

³¹ *Samskare* su utisci koji se protežu tokom više inkarnacija. *Vasane* su manji utisci koji deluju samo u jednom životu.

linearno vreme i dalje iako um svesno želi da ga transcendirira, jer je možda dobio inspiraciju od višeg uma da to učini, možda je sazreo za promenu, spoznao je uzaludnost nastavljanja po starom i neophodnost promene. Međutim, um ne odlučuje sam. Tu je i podsvest (sa kojom se takođe bavi savremena psihologija) i ona često odlučuje presudno. Zato nam se događaju stalne oscilacije svesti, kada odlučimo da budemo meditativni, pažljivi i svesni u sadašnjem trenutku, to traje samo par trenutaka, odmah padamo u zaborav, u vreme, i nađemo sebe kako smo odlutali u stare obrasce delovanja i mišljenja. Poznato je poređenje celog uma ili psihe sa ledenim bregom gde je vidljiv deo, svesni um, samo mali deo, mnogo veći je ispod vode, nevidljiv, nesvestan.

Zato što je nesvestan, on i deluje nesvesno, tj. neprimetno za svesni um. Zato što je veći od površinskog dela svesnog Ja, on ima veću moć odlučivanja. Zato je svesnom Ja potrebna uporna disciplina. Samo ona mu može pomoći.

Podsvesni um uvek deluje mehanički: zato što je nastao u vremenu, njegovi sadržaji su nastali u prošlosti, on se drži vremena, održava ga u trajanju ponavljanjem svojih obrazaca jer na taj način sebe samog održava u životu. Podsvesni utisci i obrasci delovanja postoje samo pomoću vremena.

Šta sve ovo praktično znači za nas?

Trajna promena u nama

Kada odlučimo da se promenimo, da prestanemo sa određenim načinom života - *to znači da moramo da budemo u sadašnjem trenutku kako bismo se probudili, spoznali stvarnost ovde opisanu.* Mi to uvek nesvesno odlažemo. To traje kratko i odmah padamo u zaborav i stare navike mišljenja i delovanja. Uvek nađemo inteligentan i opravdan razlog. Uvek sebi

obećamo da ćemo „drugi put uspeti sigurno“, „samo još nešto da uradimo“ ili „ima vremena“.

Uvek kada izgubimo prisustvo u sadašnjem trenutku i padnemo u vreme mi padamo u zakonitosti delovanja uma i njegove podsvesti. To je osnovni mehanizam zaborava, iluzije (*maya*), neznanja (*avidya*).

Veliku pomoć i podršku u tome um ima od principa zadovoljstva ili ispunjenja želja, koji suvereno vlada telom i umom sve dok je na ovom svetu. Pridržavajući se tog principa um ne želi da se odrekne ničega što mu ovde izgleda vredno življenja - makar jasno video da je to smrtno i prolazno, uzrok patnje. Buda je to detaljno objasnio rekavši da je volja za životom glavni uzrok patnje, i nasilja, jer silom branimo svoj život. Volja za životom je upravo hercijanski um uslovljen podsvesnim utiscima (*samskarama* i *vasanama*).

Ono što treba znati, iako prosečan um to neće moći da prihvati, jeste da su sva ovozemaljska, hercijanska zadovoljstva, ne samo iluzorna i ništavna, nego su pravi pakao u poređenju sa onim zadovoljstvom i apsolutnim ispunjenjem koje donosi ne-hercijanski aspekt stvarnosti, ako pređemo u njega. Međutim, um to odbija da vidi zbog svoje vremenski uslovljene podsvesti. On nije dizajniran da vidi takvu stvarnost. I to nije ništa pogrešno, on je dizajniran da savršeno služi na ovom svetu, bez njega smo izgubljeni u životu, ne možemo da razumemo život. Um ne može sve, ali zato je iza uma svest koja može sve. Zato postoji disciplina okretanja uma iza, ka izvoru, radi transcendencije.

Na primer, za veliku većinu ljudi, koji su identifikovani za hercijanski um, seksualnost je izvor najpoželjnijeg zadovoljstva. Međutim sa gledišta svesti duše, sa ne-hercijanskog aspekta, seksualnost je početak smrti, odnosno kroz seksualnost besmrtna duša, koja se rađa u telu putem seksa, postaje smrtna, tačnije zaboravlja svoju pravu besmrtnu prirodu. Zbog gubitka energije kroz seksualnost i vezivanje

svesti za donje čakre, imamo zaborav svesti duše. Sve je suprotno između ne-hercijanskog i hercijanskog aspekta stvarnosti.

Ljudsko telo je mikrokosmos i zato je predstavljeno rajem u biblijskom predanju. U središtu raja je drvo života, a to su polni organi u ljudskom telu. Otuda mudar savet Boga da se ne igramo polnim organima jer ćemo tada biti opijeni ukusom ploda drveta života tako da više nećemo videti ne-hercijanski raj i naći ćemo se u hercijanskoj stvarnosti, u životu gde ćemo biti izloženi svim suprotnostima dobra i zla, gde vlada linearno vreme i otuda smrtnost.

Seks je samo zato privlačan da bi bio uspešan kao mamac za duše da bi se ipak rađale u fizičkom svetu i život održavao i razvijao u hercijanskom aspektu stvarnosti. Bez te privlačne snage duše ne bi mogle da se projektuju u fizički svet niti da se održe u njemu. U seksu nema ničeg negativnog, jednostavno on postoji takav kakav je zbog fizike ne-hercijanske i hercijanske stvarnosti. Oduvek je negativno bilo samo nerazumevanje seksa, tj. polariteta s kojim se božanska stvarnost ispoljava. Seks je negativan samo kada postane jedina stvarnost. Tada vodi u raspad i smrt. Pozitivan je kada postoji zbog ljubavi prema životu i prema drugom biću. Tada vodi u novi život.

Svako odlaganje preobražaja i oslobođenja um uspešno izvršava samo sa jednim pokretom: držanjem za vreme, a to praktično znači odlaganjem. Odlaganje svesnosti sadašnjeg trenutka jeste ponovno padanje u san. A u snu možemo da sanjamo šta god hoćemo, sve što nas zadovoljava. U tome mu pomaže celokupno životno iskustvo - i kultura zasnovana na održavanju principa ovoga sveta, odnosno hercijanskog stanja uma. Svi aspekti života su usklađeni tako da se održavaju u vremenu. Zato je iluzija tako jaka: ona se uči u školama.

Da bismo uspešno prešli sa ovog relativnog, hercijanskog aspekta stvarnosti, u apsolutni ili ne-hercijanski treba da uradimo samo jednu stvar: da stanemo, da napustimo sve planove za budućnost, i ostanemo u sadašnjem trenutku, da nadiđemo linearno vreme.

Tu moć zaustavljanja Buda je u svojim govorima izrazio rečima (parafraziram): monah koji vežba meditaciju ili *vipassanu* nikada ne dozvoljava svojoj svesti da prekoračuje prag svojih čula. Dakle nikada ne treba dozvoliti svesti da se projektuje izvan tela. To praktično znači da u svakom čulnom opažanju i delovanju treba da se događa samo to što se događa, u datom trenutku, bez uplitanja uma više nego što je funkcionalno potrebno, bez virtuelnog ponavljanja tih čulnih utisaka, bez vezivanja za njih. (Zapravo moramo da ih virtuelno ponavljamo dok ih ne razumemo, ali ne više od toga. Razumevanje je svrha, ne vezivanje.)

Tako najbolje ispunjavamo svrhu svog postojanja u fizičkom svetu.

Ako se vežemo za čulne utiske tada se vezujemo za vreme i zaborav.

Ako ostane u sebi svesni subjekt ostaje ono što jeste i što treba da bude. Kada je takav, on je savršen odraz apsolutne svesti.

Ako tako ne učinimo onda upadamo u virtuelnu realnost uma i njegove podsvesti, u gubljenje vremena i svog pravog potencijala. To je smisao reči 'izgubiti sebe'.

Osvešćenjem tela i čula osveščavamo i um, i obratno - jer telo i um su jedno isto biće. Deluju na različit način jer su u različitim dimenzijama tako da imamo privid da su odvojeni i nezavisni. Ovakvim vežbanjem *vipassane* u sadašnjem trenutku nadilazimo taj privid.

Uvek treba ostati u sebi.

U umu se sve rešava, ovde i sada.

Spoljni svet izvan tela treba prepustiti spoljnjem svetu, božanskoj svesti. Njega ne treba niti možemo da rešavamo. Mi rešavamo samo sebe i svoje stanje svesti, u svome telu, da naša svest ne bude više subjektivna (u vremenu) već usklađena sa objektivnim, božanskim stanjem bezvremene Celine.

Takva će biti samo ako možemo da stanemo i odustanemo od svega; tako usklađujemo naše biće sa nepokretnom prirodom apsoluta, usklađujemo sa ne-hercijanskim aspektom stvarnosti.³²

Biti u sadašnjem trenutku praktično znači napustiti vreme, odnosno napustiti sve što radimo u vremenu a što je proizašlo iz podsvesnih navika; da stanemo i odustanemo od nesvesne navike da se držimo vremena.

Moć da stanemo i odustanemo od svega što radimo, želimo i mislimo je najvažnija duhovna praksa vezana za buđenje. Samo tako se zaustavljaju delovanja koja spontano nastaju iz podsvesti i koja nas održavaju u vremenu, u iluziji da još nešto treba da uradimo, nešto da sačuvamo. Ne-hercijanski apsolut sve radi i sve je već uradio, sve u njemu postoji. Sve što je do nas jeste da toga budemo svesni.

Sposobnost da stanemo i odustanemo od nesvesnih navika koje sačinjavaju sav naš dotadašnji život, praktično znači da uvek budemo svega svesni. Svakog pokreta, svake namere pre pokreta, svakog osećaja, svake misli. Ništa da ne

³² Zato je George Gurdjieff naglašavao vežbu „Stop“ kao jednu od najvažnijih. Učitelj iznenada pljesne rukama i kaže „stop“ i u tom trenutku svako mora da stane i ostane u položaju u kome se zatekao, bez izbora. Takođe i plesovi koje je promovisao Gurdjieff sadrže isti princip osvešćenja tela jer su pokreti, koji se u tim plesovima izvode, potpuno novi za telo, telo na njih nije naviklo jer ponavlja uvek iste pokrete, na isti način. Tako se svesnim činjenjem novih pokreta nadilazi mehanično kretanje tela koje je nesvesno, i razvija se viša svest. Takva svest je pojačana sinhronizacijom pokreta svih u plesnoj grupi, što zahteva dodatnu pažnju svakog pojedinca, ne samo na sopstvene pokrete, već i spolja, na pokrete drugih učesnika u plesu. Tako se razvija objektivna svest.

menjamo, samo da svega toga budemo svesni. Jedina promena je izvesno usporavanje da bismo lakše mogli da to sve osveščavamo.

Uvek staviti svest na prvo mesto, ispred bića i svakog zbivanja, jeste suština povezivanja apsolutnog i relativnog, božanskog i ljudskog - ostvarenje njihovog jedinstva.

U toj praksi će nam pomoći to što ćemo odmah otkriti da je takvo osvećenje sadašnjeg trenutka nalik detinjem posmatranju svake stvari, i najmanje sitnice oko nas, kao da je vidimo prvi put. Posmatrajmo svoje ruke kao da ih vidimo prvi put. I vidimo ih prvi put, one trenutno nastaju, sve trenutno nastaje svakog trenutka vibracijom „božanske čestice“, sve je uvek novo, sveže, čisto i neopisivo kreativno. Najveće čudo je što biće uopšte postoji. Sve što postoji ćemo doživljavati kao neopisivo čudesno i to će nam ulivati stalno blaženstvo i divljenje. Ako toga nema, onda pogrešno vežbamo i nismo u sadašnjem trenutku. Nismo razumeli spektar delovanja dimenzija.

Posmatranje i doživljavanje svega kao novog svakog trenutka, kao kreacije božanske svesti, jeste posmatranje iz elementa Vazduh, stanja najbližeg ne-hercijanskom etru, vrhu piramide prirode. To je ono što vežbamo boraveći u sadašnjem trenutku. U toj najvišoj dimenziji sve je trenutno, odatle sve potiče. Pravom *vipassanom* proširujemo svest svoga fizičkog uma na sve više dimenzije postojanja.

Objektivna svesnost koju razvijamo na taj način nezavisna je od svega što je hercijansko, telesno i materijalno. Zato živeći na takav način mi živimo u ovom svetu kao da nismo od ovoga sveta.

To će primetiti i okolina, da više nismo isti, da nam se „nešto dogodilo“. Dogodilo se to da smo postali objektivno svesni, a to znači da je nestala naša subjektivnost koja je bila sačinjena od svih onih crta ličnosti po kojima smo bili prepoznatljivi i sebi i drugima, u čijem mehaničkom

ponavljanju smo nalazili svoj identitet, i mi i naši bližnji o nama. Ako ovu promenu sprovedete na ispravan način, a to znači ako zaista vaša svest postane objektivna, tada ćete vi to doživeti kao čisto blaženstvo, nevino kao što ga imaju deca. Drugi će primetiti da ste preobraženi ali tako da ste mnogo više tolerantni, razumni i saosećajni, da im je lepo u vašem prisustvu, da ih vi magnetski privlačite, iako vas ne razumeju najbolje.

Ako ovu promenu sprovedete naglo i sa ostacima nekih *vasana* i *samskara*, odnosno utisaka za koje ste vezani, to će dovesti do radikalne potrebe da se odvojite od svega hercijanskog, od ovoga sveta i od ljudi. To će dakle biti naivno ili bukvalno razumevanje transcendencije. Ako čak i takvo odvajanje sprovedete dovoljno korektno otići ćete u instituciju koja za to postoji, u manastir (ili bar u život koji je dovoljno prostorno izdvojen od drugih koje doživljavamo kao smetnju). Ako to izdvajanje sprovedete impulsivno i nekontrolisano (zbog prevelike vezanosti za utiske) - tada ćete za druge delovati samo nenormalno i oni će vas na silu sprovesti u institucije koje za takve postoje.

Fizički svet ima svoju gravitaciju, privlačnu snagu, tako i fizički um. Zato će objektivnu svest biti teško održati duže vreme, biće potrebni ponovni pokušaji, mnogi usponi i padovi, ali samo oni će dovesti do napretka i uzdizanja u svesti duše.

Nema drugog načina da uvek budemo objektivno svesni nego da - *uvek budemo objektivno svesni*.

Nezgodan detalj je što um, koji postoji samo subjektivno, u virtuelnom i linearnom vremenu, to doživljava kao smrt, odnosno napuštanje života u vremenu. To i jeste smrt, ali samo iluzije subjektivnog Ja (Ega). Drugačija smrt ne postoji. Zato velika većina ljudi ne ostane u pažnji sadašnjeg trenutka nego nastavi sa vremenom, sa odlaganjem, sa sanjanjem. Jer um ima sve argumente da je napuštanje njegove identifikacije

sa virtuelnim sadržajima u vremenu napuštanje života, veza, stvari, celokupnog postojanja. To je donekle i opravdano jer život kakav poznajemo samo fizičkim umom jeste vezan za vreme.

Oduvek je taj problem slikovito predstavljan dolaskom do ivice ponora, i strahom da se nastavi dalje. Ponor otuda jer relativni hercijanski um ne može da vidi ne-hercijansku apsolutnu stvarnost. On je vidi kao prazninu.

I oduvek se taj problem slikovito rešavao hrabrim, odlučnim stupanjem u ponor. Predanošću. Svesnim umiranjem.

Tada nećemo propasti nego poleteti preko ponora.

Nećemo umreti nego ćemo se preporoditi.

Takvi se nazivaju "dvaput rođeni".

Patanjđali je to isto u knjizi objasnio rečima da su *samskare* i *vasane* kao seme koje uvek čeka pogodno vreme da stvori plod, da zato moraju da budu ispečene na vatri tako da ne mogu više da klijaju i rađaju svoje plodove - iz podsvesti u svesni um. Ovo zapravo govori o vatri kao volji, a volja je svesna namera da se zaista učini ono što se namerava. Vatra je takođe i energija. To sve znači da svu svoju energiju i volju treba svesno da usmerimo na to da budemo svesni ovde i sada, svakog pokreta, svakog osećaja i svake misli, nikada u budućem vremenu, čak ni u sledećem trenutku. Samo sada.

Isto je imao na umu Isus kada je savetovao kako se primenjuje molitva: "Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svim umom svojim i svom snagom svojom" (Matej 22:37). Dakle, u molitvi učestvuju misli, osećanja, sva energija tela, sve dimenzije našeg bića zajedno. U sadašnjem trenutku.

Tako se vežba budistička *vipassana* meditacija u pokretu, u radu, kao i meditacija u sedenju.³³

³³ Sve tehničke detalje sedeće meditacije (*dhyana*) videti u mojoj knjizi „Meditacija - Prvi i poslednji korak - Od razumevanja do prakse“, u drugom

Ako u tome budemo uspeli tada ćemo izaći iz košmarnog sna hercijanskog uma i svesno ćemo otkriti apsolutno blaženstvo bezvremene suštine našeg bića, odnosno kosmičkog prostora.

Tako se u nama spajaju svest i prostor.

Blaženstvo je posledica ispunjenja svrhe celokupnog postojanja koja se u tom činu ostvaruje.

Sve postoji da bi se to dogodilo u nama.

Tada iluzija o našem postojanju nestaje i samo apsolut ostaje, kakav je oduvek i bio.

delu knjige gde se detaljno objašnjava praksa. Ona se svodi na praksu 'za zen' meditacije, koja se takođe može naučiti u nekom zen centru.